

การอนุวัติกฎหมายไทย

ตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมาน
และการประติบัติหรือการลงโทษอื่น
ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี
และเพื่อเตรียมรองรับ
การเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของ
อนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ
รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วย
การคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

การอนุวัติกฎหมายไทย

ตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมาน
และการประติบัติหรือการลงโทษอื่น
ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี
และเพื่อเตรียมรองรับ
การเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของ
อนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ
รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วย
การคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย

การอนุวัติกฎหมายไทย ตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำแย่ศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสาร เลือกับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญา ระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย

ISBN 978-616-7213-27-9

ที่ปรึกษา

ไพฑูริย์ วราหะไพฑูริย์
ศุภกิจ บุญญฤทธิพงษ์
จันทิมา ธนาสว่างกุล
สุรพงษ์ กองจันทิก
มานิช นามเดช
วารุณี เจนาคม
สาโรช โชติพันธ์

คณะผู้จัดทำ

อัจฉรา ฉายากุล
หรรษา บุญรัตน์
ชุลีพร เดชขำ
สันติ ลาติฟี
รุจาภา อำไพรัตน์

รูปปก

ประพาส สาริกานนท์

พิมพ์ครั้งที่ ๑

มกราคม ๒๕๕๘

จำนวนที่พิมพ์

๑,๐๐๐ เล่ม

จัดพิมพ์โดย

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา
๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๖ และ ๗
ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๑๔๑ ๓๘๐๐ โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๙๕๗๐
สายด่วนร้องเรียน ๑๓๗๗
Email: help@nhrc.or.th
ข้อมูลเพิ่มเติม www.nhrc.or.th

พิมพ์ที่

บริษัท คลาสสิกสแกน จำกัด
๔๖๙ พระราม ๓ แขวงบางโคล่ เขตบางคอแหลม กทม. ๑๐๑๒๐

คำนำ

พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๕ (๓) บัญญัติให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย และกฎ หรือข้อบังคับต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

โดยที่ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment : CAT) ซึ่งมีผลบังคับใช้กับประเทศไทยตั้งแต่วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ มีวัตถุประสงค์เพื่อระงับและยับยั้งการทรมาน รวมทั้งได้ลงนามและอยู่ระหว่างการให้สัตยาบันอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย (Convention on the Protection of All Persons from

Enforced Disappearance : CED) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันบุคคลจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ

เมื่อพิจารณาพันธกรณีของประเทศไทยในฐานะรัฐภาคีของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ เจตนารมณ์ของไทยที่จะเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับแห่งอนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหายในอนาคต และข้อผูกพันต่อข้อเสนอแนะจากกระบวนการ Universal Periodic Review (UPR) ซึ่งประเทศไทยรับมาปฏิบัติ ตลอดจนเห็นว่ากฎหมายภายในของประเทศไทยยังไม่สอดคล้องกับพันธกรณีในอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีแล้ว และพันธกรณีในพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาฉบับนี้ รวมถึงอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย ซึ่ง ๒ ฉบับหลังประเทศไทยจะให้สัตยาบันในอนาคต คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงเห็นควรศึกษากฎหมายภายในที่เกี่ยวข้องและจัดทำข้อเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายเพื่ออนุวัติการตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็น

ภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมถึงอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย เสนอต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รัฐสภา คณะรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้พิจารณาดำเนินการภายใต้กรอบอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายในบริบทของสิทธิมนุษยชน ให้สอดคล้องและบรรลุผลตามพันธกรณีระหว่างประเทศดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อยกระดับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐของประเทศไทย โดยเฉพาะที่เป็นผู้บังคับใช้กฎหมาย ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล อีกทั้งยังช่วยแก้ไขปัญหาและอุปสรรคให้แก่ประชาชนในการเข้าถึงความเป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรมได้อย่างแท้จริง

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ธันวาคม ๒๕๕๗

สารบัญ

กสม.๗ รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะ
นโยบายหรือข้อเสนอนในการปรับปรุงกฎหมาย

๙

๑. เหตุผลและความเป็นมา

๙

๒. อำนาจหน้าที่

๑๐

ส่วนที่ ๑ การอนุวัติกฎหมายภายในให้เป็นไปตาม
อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่น
ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (CAT) และเพื่อเตรียม
การรองรับการดำเนินการตามพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้าน
การทรมานและการประติบัติหรือลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม
หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (OPCAT)

๑๒

ส่วนที่ ๒ การเตรียมรองรับการดำเนินการตาม
อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้
สูญหาย (Convention on the Protection of All Persons from
Enforced Disappearance : CED)

๕๗

ส่วนที่ ๓ ข้อเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอใน
การปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการอนุวัติกฎหมายภายในให้เป็นไป
ตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการ
ลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (CAT)และ
เพื่อเตรียมการรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญา
ต่อต้านการทรมานฯ (OPCAT) รวมทั้ง อนุสัญญาระหว่างประเทศ
ว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย (CED)

๘๑

ภาคผนวก

หนังสือคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ที่ สม ๐๐๐๔/๓)	๙๒
หนังสือสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ที่ สม ๐๐๐๔/๒๒๑๐)	๙๘
หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/๒๑๓๘๓)	๑๐๐
หนังสือกระทรวงกลาโหม (ด่วนที่สุด ที่ กท ๐๒๐๐/๑๒๔๓)	๑๐๔
หนังสือกระทรวงกลาโหม (ที่ กท ๐๒๐๐/๖๕๖)	๑๐๕
หนังสือกระทรวงการคลัง (ด่วนที่สุด ที่ กค ๑๐๐๓/๑๔๔๘๕)	๑๐๖
หนังสือกระทรวงการต่างประเทศ (ด่วนที่สุด ที่ กต ๑๐๐๒/๑๓๓๔)	๑๐๗
หนังสือกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (ที่ พม ๐๒๐๗/๑๒๔๘๑)	๑๑๐
หนังสือกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (ที่ พม ๐๒๐๗/๑๒๗๑๔)	๑๑๑
หนังสือกระทรวงมหาดไทย (ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๒๑๑.๔/๙๗๘๐)	๑๑๒
หนังสือกระทรวงยุติธรรม (ด่วนที่สุด ที่ ยธ ๐๔๐๔/๔๕๘๗)	๑๑๓
หนังสือกระทรวงสาธารณสุข (ด่วนที่สุด ที่ สธ ๐๒๒๒๘.๐๕/๒๙๔๗)	๑๑๘
หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุด (ด่วนที่สุด ที่ อส ๐๐๐๗ (พท)/๑๒๐๒๗)	๑๑๙
หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๐๔/๔๕๘)	๑๒๑
หนังสือสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ด่วนที่สุด ที่ นร ๑๑๑๑/๔๔๑๙)	๑๒๒
หนังสือสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๘๐๙/๕๑๘๙)	๑๒๓
หนังสือสำนักงานศาลยุติธรรม (ด่วนที่สุด ที่ ศย ๐๑๖/๕๓๘๔๕)	๑๒๔
หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (ที่ นร ๐๕๐๕/๒๒๖๒๑)	๑๒๖
หนังสือกระทรวงศึกษาธิการ (ด่วนที่สุด ที่ ศธ ๐๒๐๙/๓๓๒๙)	๑๒๗
หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/๒๗๘๕๗)	๑๒๘
หนังสือกระทรวงยุติธรรม (ด่วนที่สุด ที่ ยธ ๐๔๐๕/๕๖๙๐)	๑๓๐

“การทรมาน”

หมายถึง การกระทำใดก็ตามโดยเจตนาที่ทำให้เกิดความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานอย่างสาหัส ไม่ว่าจะทางกายหรือทางจิตใจต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เพื่อความมุ่งประสงค์ที่จะให้ได้มาซึ่งข้อสนเทศ หรือคำสารภาพจากบุคคลนั้นหรือจากบุคคลที่สาม การลงโทษบุคคลนั้น สำหรับการกระทำ ซึ่งบุคคลนั้นหรือบุคคลที่สามกระทำหรือถูกสงสัยว่าได้กระทำ หรือเป็นการข่มขู่ให้กลัว หรือเป็นการบังคับขู่เข็ญบุคคลนั้นหรือบุคคลที่สาม หรือเพราะเหตุผลใดใด บนพื้นฐานของการเลือกปฏิบัติไม่ว่าจะเป็นในรูปใด เมื่อความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานนั้นกระทำโดย หรือด้วยการยุยง หรือโดยความยินยอม หรือรู้เห็นเป็นใจของเจ้าพนักงานของรัฐ หรือของบุคคลอื่นซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งทางการ ทั้งนี้ ไม่รวมถึงความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานที่เกิดจาก หรืออันเป็นผลปกติจาก หรืออันสืบเนื่องมาจากการลงโทษทั้งปวงที่ชอบด้วยกฎหมาย

อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติ หรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี ข้อ ๑ ข้อย่อ ๑

กสม.๗

รายงานผลการพิจารณา

เพื่อเสนอแนะนโยบาย

หรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๒๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๖

รายงานผลการพิจารณาที่ ๘๐๐/๒๕๕๖

เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย

๑. เหตุผลและความเป็นมา

ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment : CAT) ซึ่งมี

ผลบังคับใช้กับประเทศไทยตั้งแต่วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ รวมถึงได้ลงนามและอยู่ระหว่างพิจารณาให้สัตยาบันอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย (Convention on the Protection of All Persons from Enforced Disappearance : CED) โดยที่พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนตามอนุสัญญาทั้ง ๒ ฉบับมีความเกี่ยวข้องกัน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงเห็นควรดำเนินการศึกษาแนวทาง การอนุวัติกฎหมายภายในเพื่อรองรับการดำเนินการตามอนุสัญญาดังกล่าว รวมทั้งพิจารณาว่าควรมีกลไกการดำเนินงานที่สอดคล้องกับการปฏิบัติตามพันธกรณีดังกล่าวหรือไม่อย่างไร

๒. อำนาจหน้าที่

บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๕) และพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๕ (๓) กำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ “เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย และกฎ ต่อรัฐสภา หรือ คณะรัฐมนตรีเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน”

เมื่อพิจารณาพันธกรณีของประเทศไทยในฐานะรัฐภาคีของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ เจตนารมณ์ของไทยที่จะเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับแห่งอนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหายในอนาคต และข้อผูกพันต่อข้อเสนอแนะจากกระบวนการ Universal Periodic

Review (UPR) ของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Human Rights Council : HRC) ซึ่งประเทศไทยได้รับมาปฏิบัติ ตลอดจนเห็นว่า กฎหมายภายในของประเทศไทยยังไม่สอดคล้อง กับพันธกรณีในอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และอนุสัญญา ระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหายที่ ประเทศไทยได้ลงนามแล้วและจะให้สัตยาบันในอนาคต คณะกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงเห็นควรศึกษากฎหมายภายในที่เกี่ยวข้อง และจัดทำข้อเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เพื่ออนุวัติการตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ซึ่งประเทศไทยได้เข้า เป็นภาคีแล้ว รวมถึงเพื่อเตรียมการสำหรับการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา ระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย ต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

ส่วนที่ ๑

การอนุวัติกฎหมายภายในให้เป็นไปตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (CAT) และเพื่อเตรียมการรองรับการดำเนินการตามพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (OPCAT)

๑.๑ การอนุวัติกฎหมายภายในให้เป็นไปตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (CAT)

๑.๑.๑ ความเป็นมา

๑) สมัชชาใหญ่สหประชาชาติได้รับรองอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (CAT) เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๗ (ค.ศ. ๑๙๘๔) และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๓๐ (ค.ศ. ๑๙๘๗) ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีแห่งอนุสัญญาฯ เมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๐ และอนุสัญญาฯ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ โดยได้ทำคำแถลงตีความและจัดทำข้อสงวน ดังนี้

๑.๑) การแถลงตีความเข้าใจในการดำเนินการตามบทบัญญัติของอนุสัญญาฯ ว่าจะเป็นไปตามประมวลกฎหมายอาญาของไทยที่ใช้ในปัจจุบันใน ๓ ข้อ คือ ข้อ ๑ นิยามของคำว่า “การทรมาน” ข้อ ๔ การกำหนดให้การทรมานเป็นความผิดที่ลงโทษได้ตามกฎหมายอาญาและ

การนำหลักการนี้ไปใช้กับการพยายาม การสมรู้ร่วมคิด และการมีส่วนร่วมในการทรมาน และข้อ ๕ การกำหนดเขตอำนาจเหนือความผิดว่าด้วยการทรมาน

๑.๒) การจัดทำข้อสงวน ๑ ข้อ คือ ในข้อ ๓๐ วรรคหนึ่ง เรื่องการนำข้อพิพาทระหว่างรัฐภาคีเกี่ยวกับการตีความหรือการใช้บังคับของอนุสัญญาฯ ที่ไม่สามารถระงับได้โดยการเจรจาขึ้นสู่การวินิจฉัยของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ หากคู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งร้องขอ เว้นแต่จะเห็นสมควรเป็นกรณีๆ ไป

๒) อนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อระงับและยับยั้งการทรมานโดยอนุสัญญาฯ ได้กำหนดค่านิยมของการทรมานไว้ในข้อ ๑^๑ ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ ๓ ประการ ดังนี้

๒.๑) การทำให้เกิดความเจ็บปวดหรือทุกข์ทรมานอย่างสาหัสทางกายหรือจิตใจ

๒.๒) โดยมีเจตนาพิเศษ คือ

๒.๒.๑) มุ่งประสงค์ให้ได้ซึ่งข้อสนเทศหรือคำสารภาพจากผู้นั้นหรือบุคคลที่สาม หรือ

๒.๒.๒) ลงโทษบุคคลนั้น สำหรับการกระทำซึ่งบุคคลนั้น หรือบุคคลที่สามกระทำ หรือถูกสงสัยว่าได้กระทำ หรือ

๑ อนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ (CAT) ข้อที่ ๑ อนุ ๑ เพื่อความมุ่งประสงค์ของอนุสัญญานี้ คำว่า “การทรมาน” หมายถึง การกระทำใดก็ตามโดยเจตนาที่ทำให้เกิดความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานอย่างสาหัส ไม่ว่าทางกายหรือจิตใดต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เพื่อความมุ่งประสงค์ที่จะให้ได้มาซึ่งข้อสนเทศหรือคำสารภาพจากบุคคลนั้นหรือจากบุคคลที่สาม การลงโทษบุคคลนั้น สำหรับการกระทำ ซึ่งบุคคลนั้นหรือบุคคลที่สามกระทำหรือถูกสงสัยว่าได้กระทำ หรือเป็นการข่มขู่ให้กลัวหรือเป็นการบังคับขู่เข็ญบุคคลนั้นหรือบุคคลที่สามหรือเพราะเหตุผลใดใดบนพื้นฐานของการเลือกปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นรูปใด เมื่อความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานนั้นกระทำโดยหรือด้วยการข่มขู่ หรือโดยความยินยอม หรือรู้เห็นเป็นใจของเจ้าพนักงานของรัฐ หรือของบุคคลอื่นซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งทางการ ทั้งนี้ ไม่รวมถึงความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานที่เกิดจาก หรืออันเป็นผลปกติจาก หรืออันสืบเนื่องมาจากการลงโทษทั้งปวงที่ชอบด้วยกฎหมาย อนุ ๒ ...

๒.๒.๓) เป็นการข่มขู่ให้กลัวหรือเป็นการบังคับขู่เข็ญ บุคคลนั้นหรือบุคคลที่สาม หรือ

๒.๒.๔) เพราะเหตุผลใดบนพื้นฐานการเลือกปฏิบัติ ไม่ว่ารูปแบบใด

๒.๓) กระทำโดย หรือด้วยการยุยง หรือโดยความยินยอมหรือ รู้เห็นเป็นใจของเจ้าพนักงานของรัฐ หรือผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งทางการ

๓) ข้อเสนอแนะจากกระบวนการ Universal Periodic Review (UPR) ของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (HRC) สมัยที่ ๑๙ เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๕๕ ต่อประเทศไทย และข้อเสนอแนะในส่วนที่เกี่ยวกับอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ซึ่งประเทศไทยได้รับมา ดำเนินการ คือ การแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับอนุสัญญาฯ รวมถึงการบัญญัติให้การทรมานเป็นความผิดอาญา หรือเพิ่มนิยามของการทรมานในประมวลกฎหมายอาญา และการสอบสวนและดำเนินคดีเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคงที่ถูกกล่าวหาว่าละเมิดสิทธิมนุษยชนเพื่อแก้ปัญหาการลอยนวลของเจ้าหน้าที่รัฐที่กระทำผิด

๔) เมื่อพิจารณากฎหมายภายในของประเทศไทยในปัจจุบัน เช่น ประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นต้น อาจกล่าวได้ว่ายังไม่ปรากฏนิยามคำว่า “ทรมาน” ที่สอดคล้องตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งมีกฎหมายภายในบางฉบับ เช่น กฎหมายด้านความมั่นคง^๒ ที่อาจขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติ

๒ พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พุทธศักราช ๒๕๕๗ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ และพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑

แห่งอนุสัญญานี้ จึงควรได้มีการศึกษาเพื่อทบทวน ปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายภายในให้สอดคล้องกับพันธกรณีในอนุสัญญาดังกล่าว

๑.๑.๒ ข้อมูลประกอบการพิจารณา

๑) คำร้องและข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำทารุณ

๑.๑) ช่วง พ.ศ. ๒๕๔๗ - ๒๕๕๖ (ณ วันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๖) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับคำร้องเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำทารุณ จำนวน ๘๘ คำร้อง เป็นคำร้องที่เกิดขึ้นพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน ๖๘ คำร้อง เป็นคำร้องซึ่งเกิดขึ้นในพื้นที่อื่น ๒๐ คำร้อง ตัวอย่างคำร้องที่อยู่ในข่ายการกระทำทารุณ^๓ เช่น

๑.๑.๑) คำร้องที่ ๑๐๒/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๔๙ เจ้าหน้าที่ทหารนำผู้ร้องไปสอบสวนคดีปล้นปืนที่ค่ายกรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ จังหวัดนราธิวาส การสอบสวนใช้การข่มขู่ให้สารภาพ ตะทอน ชกที่หน้า กระแทกศีรษะด้วยเหล็กฉาก ใช้ไฟฟ้าช็อต ใช้บุหรี่จี้ร่างกาย นำสุนัขมาล่ามใกล้ๆ

๑.๑.๒) คำร้องที่ ๔๕๒/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๐ จังหวัดยะลา ผู้เสียหายถูกเจ้าหน้าที่ทหารควบคุมตัวและเสียชีวิตในวันรุ่งขึ้น จากการตรวจร่างกายพบว่ามีบาดแผลจากการถูกยิง และบาดแผลอื่นที่เกิดจากถูกตีด้วยของแข็งไม่มีคมหลายแห่ง ทำให้ปอดซ้าย ซีโครงหัก

๑.๑.๓) คำร้องที่ ๗๖๖/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ จังหวัดปัตตานี เจ้าหน้าที่ทหารและตำรวจจับกุม

^๓ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ, สิทธิในกระบวนการยุติธรรมในการมีการตรวจสอบคำร้องที่กล่าวหาว่า มีการกระทำทารุณและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ต่ำต้อยคดเคี้ยว และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมาน รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย หน้า ๑๖-๓๑.

ผู้ร้องคดีก่อความไม่สงบ การสอบสวนใช้การขังเดี่ยวในห้องมืด ตีด้วยของแข็ง เตะและเหยียบที่ลำตัว ข่มขู่ให้ลงชื่อรับสารภาพ

๑.๑.๔) คำร้องที่ ๓๑/๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๐ จังหวัดปัตตานี เจ้าหน้าที่ทหารจับผู้ร้องคดีลอบยิงครูโรงเรียนบ้านป่าหุง การสอบสวนใช้การบังคับให้ถอดเสื้อผ้า รัดน้ำ ให้อยู่ในห้องที่อุณหภูมิต่ำมาก ตบศีรษะและถีบหน้า

๑.๑.๕) คำร้องที่ ๗๐๕/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๒ จังหวัดปัตตานี เจ้าหน้าที่ทหารเชิญผู้ร้องไปสอบถามกรณีเป็นของเจ้าหน้าที่ทหารที่โรงเรียนบ้านค่ายหายไป การสอบสวนใช้ระยะเวลาานต่อเนื่องกว่า ๑๘ ชั่วโมง จนเครียดและต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล

๑.๑.๖) คำร้องที่ ๑๕๒/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ เจ้าหน้าที่ทหารได้สอบสวนผู้ร้อง โดยทำร้ายร่างกายให้รับสารภาพให้อยู่ในห้องอุณหภูมิต่ำต่อเนื่อง ๒๔ ชั่วโมง ตบหน้า ถีบและต่อยท้อง คลุมหัวด้วยถุงดำจนเกือบขาดอากาศหายใจ

๑.๒) นอกจากนี้ มีรายงานเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำทรมานในกรณีอื่นๆ เช่น พระทวีศักดิ์ ชื่นเมโล วัดตะโกรวม จังหวัดสิงห์บุรี ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจซ้อมทรมานให้รับสารภาพคดีถูกชิงทรัพย์ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ซึ่งถูกกล่าวหาว่าเป็นแนวร่วมก่อความไม่สงบ ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจค้นและควบคุมตัวเป็นเวลานาน ถูกทรมานให้รับสารภาพโดยไม่มีหมายค้นหรือหมายจับ นายเกียรติศักดิ์ ถิตย์บุญครอง อายุ ๑๗ ปี จังหวัดกาฬสินธุ์ เสียชีวิตโดยถูกแขวนคอช่วงการไต่สวนสอบสวนปราบปรามยาเสพติด เจ้าหน้าที่สันนิษฐานว่าเป็นการฆ่าตัดตอน^๔

๔ ประชาไท วันอาทิตย์ที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๔ prachatai.com/journal/2011/16/35696

๑.๓) การประกาศใช้กฎหมายด้านความมั่นคงในบางพื้นที่
เช่น

๑.๓.๑) พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์
ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ซึ่งให้อำนาจนายกรัฐมนตรีประกาศสถานการณ์
ฉุกเฉินและให้ใช้กำลังเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง พลเรือน ตำรวจ ทหาร
ร่วมกันป้องกัน ปรามปราบ ระงับ ยับยั้ง หรือฟื้นฟู ช่วยเหลือประชาชน^๕

๑.๓.๒) พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายใน
ราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งให้จัดตั้งกองอำนาจการรักษาความมั่นคง
ภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) ขึ้นตรงกับนายกรัฐมนตรี มีอำนาจออก
ข้อกำหนดหรือเงื่อนไขที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพพื้นฐานบางประการ^๖ และ

๑.๓.๓) พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พระพุทธศักราช
๒๔๕๗ ซึ่งให้อำนาจเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารหลายประการอันจำกัดสิทธิและ
เสรีภาพของบุคคล เช่น ตรวจค้น เกณฑ์แรงงานหรือสิ่งของ ห้ามบุคคล
ดำเนินการต่างๆ^๗ เป็นต้น

การประกาศใช้กฎหมายเหล่านี้เป็นการเปิดโอกาสให้
เจ้าหน้าที่รัฐอาจใช้อำนาจเกินกว่าเหตุ ในทางกลับกันก็ทำให้ผู้ถูกกล่าวหา
และผู้ด้อยโอกาสทางสังคมมีโอกาสถูกทำร้าย หรือได้รับการปฏิบัติอย่าง
ไม่เหมาะสมหรือไม่เป็นธรรม

๒) แนวทางอนุวัติกฎหมายภายในของประเทศไทย

๒.๑) การรับฟังความเห็นจากหน่วยงานของรัฐ นักวิชาการ
และภาคประชาสังคม คณะอนุกรรมการฯ ได้รับฟังข้อมูลและความเห็น

๕ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๕, ๖ และ ๙

๖ พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๘

๗ พระราชบัญญัติกฏอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ มาตรา ๘-๑๕ ทวิ

เรื่องการอนุวัติกฎหมายภายในตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ จากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง นักวิชาการ และภาคประชาสังคม เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ และวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๖ ตามลำดับ มีสาระสำคัญโดยสรุป คือ

๒.๑.๑) กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม มีความเห็นเป็น ๒ แนวทาง

(๑) แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา โดยเพิ่มนิยามคำว่า “การทรมาน”^๔ และ “ความผิดฐานกระทำการทรมาน” และแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กำหนดให้ผู้ถูกกระทำด้วยการทรมานสามารถยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้ระงับ เพิกถอนการกระทำนั้น และมีสิทธิยื่นคำร้องขอการเยียวยาความเสียหาย

(๒) แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา โดยเพิ่มนิยามการทรมานและความผิดฐานกระทำการทรมาน และแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ โดยเพิ่มความผิดฐานกระทำการทรมานเพื่อให้ผู้เสียหายจากความผิดฐานนี้ขอรับค่าตอบแทนได้ โดยไม่ต้องแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

๔ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็น (๑๖) ของมาตรา ๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญา

“(๑๖) “การทรมาน” หมายความว่า การกระทำโดยมีเจตนาให้เกิดความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานอย่างร้ายแรงไม่ว่าทางร่างกายหรือจิตใจต่อบุคคลใด ซึ่งกระทำโดยเจ้านักงานหรือด้วยการยุยงหรือโดยยินยอมหรือรู้เห็นเป็นใจของเจ้านักงาน หรือของบุคคลอื่นซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งที่ได้รับการแต่งตั้งจากทางราชการ เพื่อความประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใด ต่อไปนี้

๑. ให้ได้มาซึ่งข้อสนเทศหรือคำสารภาพจากบุคคลนั้นหรือจากบุคคลที่สาม

๒. ลงโทษบุคคลนั้นสำหรับการกระทำที่บุคคลนั้นหรือบุคคลที่สามได้กระทำหรือถูกสงสัยว่าได้กระทำ

๓. ช่มชู้ให้กลัวหรือบังคับบัญชาบุคคลนั้นหรือบุคคลที่สาม

๔. กระทำการด้วยประการใดๆ อันเป็นการเลือกปฏิบัติ

ทั้งนี้ ไม่รวมถึงความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานที่เกิดจากหรืออันเป็นผลปกติจากหรืออันสืบเนื่องมาจากการลงโทษทั้งปวงที่ชอบด้วยกฎหมาย”

๒.๑.๒) กระทรวงการต่างประเทศ เห็นควรเร่งรัดการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ให้สอดคล้องกับอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ การไม่มีนิยามและฐานความผิดว่าด้วยการกระทำความผิดทำให้เป็นอุปสรรคต่อความร่วมมือที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การส่งผู้ร้ายข้ามแดน

๒.๑.๓) สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย เห็นว่า การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาโดยเพิ่มนิยามคำว่าการทรมาน และความผิดฐานทรมานนั้น ไม่เพียงพอ ควรมีการทบทวนและแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่น รวมทั้งมีกลไกป้องกันการทรมานอื่นด้วย เช่น การเยียวยา การป้องกันการเกิดซ้ำ การคุ้มครองพยาน การพิสูจน์หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ การคำนึงถึงสิทธิของผู้ถูกกระทำทรมาน

๒.๑.๔) นายกุลพล พลวัน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย ให้ความเห็นเป็นลายลักษณ์อักษรว่า ประเทศไทยจำเป็นต้องแก้ไขกฎหมายภายในให้สอดคล้องกับอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ซึ่งสามารถทำได้ ๒ วิธี คือ (๑) แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือ (๒) ยกร่างกฎหมายใหม่ ในขั้นนี้ หากพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ก็จะทำให้ไม่ต้องเพิ่มเจ้าหน้าที่และงบประมาณเนื่องจากรัฐมีกลไกด้านนี้อยู่แล้ว

๒.๑.๕) ผู้แทนมูลนิธิสันติวัฒนธรรม (ภาคประชาสังคม) เห็นว่า ควรมีพระราชบัญญัติป้องกันการทรมานขึ้นเป็นกฎหมายเฉพาะ แยกเป็นพระราชบัญญัติต่างหาก โดยให้มีคณะกรรมการป้องกันการทรมาน ประกอบด้วย ผู้แทนภาครัฐและผู้ทรงคุณวุฒิ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันการทรมานเป็นหน่วยงานรับผิดชอบโดยเฉพาะ

ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถป้องกันและยุติการทรมานได้

๒.๒) ข้อมูลความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่..) พ.ศ. (ฉบับคณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรม และสิทธิมนุษยชนสภาผู้แทนราษฎร)

เมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๖ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ร่วมกับคณะกรรมการการกฎหมาย การยุติธรรม และสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร จัดประชุมรับฟังความเห็นจากหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องต่อร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา โดยให้เพิ่มเติมฐานความผิดว่าด้วยการกระทำความผิดและบทลงโทษ และร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยให้มีมาตรการเยียวยาความเสียหายแก่ผู้ถูกกระทำความผิด ดังนี้

๒.๒.๑) ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่..) พ.ศ. มาตรา ๔ ให้เพิ่มเติมความต่อไปนี้ เป็นมาตรา ๑๖๖/๑ แห่งประมวลกฎหมายอาญา “มาตรา ๑๖๖/๑ ผู้ใดเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ พนักงานสอบสวน เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้อำนาจและหน้าที่สืบสวน ควบคุม ชัง หรือกักตัว กระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใด ๆ ดังต่อไปนี้ในตำแหน่ง

- (๑) กระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา ตามมาตรา ๒๗๖
- (๒) กระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย ตามมาตรา ๒๘๗
- (๓) กระทำความผิดฐานกระทำความผิดฐานทำร้ายร่างกาย

จนเป็นเหตุให้ผู้ถูกกระทำรับอันตรายต่อจิตใจในระยะยาว

ถ้าการกระทำนั้นได้กระทำโดยมีความมุ่งหมายเพื่อ

(๑) ให้ได้มาซึ่งถ้อยคำ หรือคำรับสารภาพของผู้ถูกกระทำ
นั่นเอง หรือของผู้อื่น

(๒) ลงโทษผู้ถูกกระทำนั่นเอง

(๓) ช่มชื่นใจให้ผู้ถูกกระทำนั่นเอง หรือผู้อื่นกระทำการใด
ไม่กระทำการใด หรือจ่ายอมตสิ่งใด

เจ้าพนักงานผู้นั้นกระทำความผิดฐานกระทำทรมาน ต้อง
ระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี หรือจำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่
หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท

.....”

๒.๒.๒) ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๓ ให้เพิ่ม
เดิมความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๙๐/๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
ความอาญา

“มาตรา ๙๐/๑ เมื่อมีการอ้างว่าบุคคลใดถูกกระทำทรมาน
ทารุณกรรมหรือลงโทษด้วยวิธีการที่โหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม บุคคล
เหล่านั้นมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลยุติธรรม

(๑) ผู้เสียหาย

(๒) พนักงานอัยการ

(๓) พนักงานสอบสวน

(๔) บุคคลอื่นใดเพื่อประโยชน์ของผู้เสียหาย

เมื่อได้รับคำร้องดังนั้น ให้ศาลดำเนินการไต่สวนฝ่ายเดียว
โดยด่วน ถ้าศาลเห็นว่าคำร้องนั้นมีมูลและเห็นว่าเป็นกรณีจำเป็นต้องให้
ความคุ้มครองบุคคลผู้ถูกอ้างว่าถูกกระทำโดยเร็วให้ศาลมีอำนาจสั่งให้

ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้บังคับการตำรวจแห่งชาติที่บุคคลผู้ถูกอ้างว่า
ถูกระทำอยู่ หรือบุคคลอื่นตามที่ศาลเห็นสมควร หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย
จากบุคคลดังกล่าวนำเจ้าพนักงาน และผู้เชี่ยวชาญ เก็บพยานหลักฐาน
ทางวิทยาศาสตร์โดยพลัน เพื่อนำตัวบุคคลผู้ถูกอ้างถูกระทำพร้อมทั้ง
พยานหลักฐานมาศาลเพื่อไต่สวนด้วยก็ได้ หากเป็นที่เชื่อแก่ศาลว่ามี
การกระทำต่อบุคคลดังที่กล่าวอ้าง ให้ศาลมีคำสั่งกำหนดมาตรการ
คุ้มครองชั่วคราวเพื่อมิให้บุคคลนั้นถูกระทำอีกต่อไป และศาลอาจมี
คำสั่งให้ผู้กระทำการจัดการแก้ไขเพื่อเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่
บุคคลผู้ถูกระทำตามที่เห็นสมควรก็ได้

.....”

๒.๒.๓) ในการประชุมดังกล่าว (เมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม
๒๕๕๖) ผู้เข้าร่วมประชุมได้มีความเห็นต่อร่างกฎหมายทั้งสองฉบับ ดังนี้

(๑) ถ้อยคำตามมาตรา ๑๖๖/๑ อาจยังไม่สอดคล้องกับ
อนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ดังนี้ (๑.๑) วรรคหนึ่งของมาตรา ๑๖๖/๑
ประเภทของเจ้าพนักงานของรัฐที่กำหนดไว้ในร่างกฎหมายดังกล่าว
อาจยังไม่ครอบคลุมเจ้าพนักงานของรัฐทุกประเภทตามความมุ่งหมาย
ของอนุสัญญาฯ เช่น เจ้าพนักงานของรัฐซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในสถาบันจิตเวช
เป็นต้น (๑.๒) วรรคหนึ่ง (๓) ที่กำหนดให้การกระทำความผิดฐานทำร้าย
ร่างกายจนเป็นเหตุให้ผู้ถูกระทำรับอันตรายต่อจิตใจในระยะยาวเป็น
การกระทำทรมาน น่าจะยังไม่สอดคล้องกับนิยามของการทรมาน
ตามข้อ ๑ ของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ที่กำหนดว่า
การกระทำใดก็ตามโดยเจตนาที่ทำให้เกิดความเจ็บปวดหรือความทุกข์
ทรมานอย่างสาหัส ไม่ว่าทางกายหรือทางจิตใจต่อบุคคลหนึ่งบุคคลใด...
(๑.๓) วรรคสอง ยังไม่ครอบคลุมเจตนาพิเศษตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญา

ต่อต้านการทรมานฯ โดยยังไม่ครอบคลุมเรื่องการกระทำทรมานที่เกิดจากการเลือกปฏิบัติ และ (๑.๔) ร่างแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาดังกล่าว ยังไม่ครอบคลุมถึงการกระทำความผิดซึ่งเป็นการกระทำอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือการประตักตี หรือการลงโทษที่ย่ำยีศักดิ์ศรีที่ไม่ถึงกับเป็นการทรมาน ตามที่บัญญัติไว้ในข้อ ๑๖ แห่งอนุสัญญาฯ

(๒) ข้อความตามมาตรา ๙๐/๑ วรรคสอง ...และศาลอาจมีคำสั่งให้ผู้กระทำการแก้ไขเพื่อเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่บุคคลผู้ถูกระทำตามที่เห็นสมควรก็ได้ ในเรื่องนี้ควรกำหนดเรื่องการชดเชยเยียวยาแก่ผู้เสียหายจากการกระทำทรมานให้ชัดเจนตามที่บัญญัติไว้ในข้อ ๑๔ ของอนุสัญญาฯ และเอกสาร General comment หมายเลข ๓ ของคณะกรรมการประจำอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ซึ่งได้อธิบายแนวปฏิบัติตามข้อ ๑๔ ของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ไว้เมื่อปี ๒๕๕๕

๒.๓) ความเห็นเกี่ยวกับบทบาทของพนักงานอัยการในการไต่สวนผู้กระทำความผิดฐานกระทำทรมาน ตามร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

สำนักงานอัยการสูงสุดได้ให้ความเห็นตามหนังสือที่ อส ๐๐๔๕.๓/๑๕๗๑๓ ลงวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ เกี่ยวกับบทบาทของพนักงานอัยการเกี่ยวกับการไต่สวนผู้กระทำความผิดฐานกระทำทรมานตามร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มาตรา ๙๐/๑ ว่า พนักงานอัยการมีความเหมาะสมที่จะมีบทบาทในการไต่สวนผู้กระทำความผิดฐานกระทำทรมานตามร่างกฎหมายดังกล่าว เนื่องจาก

๒.๓.๑) การให้พนักงานอัยการดำเนินการดังกล่าว

เป็นการปฏิบัติงานคดีที่ต่อเนื่อง ทำให้ทราบรายละเอียดของคดีแต่แรก และรับผิดชอบในการได้มาของพยาน ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในพยานหลักฐานที่ใช้ในการดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลตามวรรคหนึ่ง จะทำให้ได้ตัวผู้ถูกอ้างว่าถูกระทำ พร้อมพยานหลักฐานมาศาลเพื่อไต่สวนโดยเร็ว

๒.๓.๒) พนักงานอัยการทราบข้อเท็จจริงและข้อมูลพยานหลักฐานแต่แรกแล้ว ทำให้ง่ายในการวินิจฉัยคดีและเข้าช่วยเหลือตัวบุคคลผู้ถูกอ้างว่าถูกระทำพร้อมทั้งนำพยานหลักฐานมาพิสูจน์ในศาลได้

๒.๓.๓) พนักงานอัยการจะสามารถคัดเลือกล้นกรองพยานหลักฐานต่างๆ ที่สำคัญ และวิเคราะห์น้ำหนักพยานได้ว่าเพียงพอในการดำเนินคดีหรือไม่ หากปรากฏว่ามีการละเมิดกฎหมายของเจ้าพนักงาน

๒.๓.๔) เนื่องจากผู้เกี่ยวข้องกับกรณีนี้มักเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ การดำเนินการของพนักงานอัยการจะเป็นอิสระและเที่ยงธรรม เพราะอยู่คนละหน่วยงานและมีสายบังคับบัญชาที่แตกต่างกัน รวมทั้งพนักงานอัยการเป็นผู้รับผิดชอบในการยื่นคำร้องดำเนินการไต่สวนในศาลตามลักษณะงานในหน้าที่โดยตรง

๓) กรณีศึกษาของต่างประเทศ

๓.๑) สาธารณรัฐอินโดนีเซีย^๙ (เข้าเป็นภาคี เมื่อวันที่ ๒๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ โดยได้ตั้งข้อสงวนข้อ ๓๐ วรรคแรกของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ)^{๑๐}

^๙ Amnesty International, Indonesia: Briefing to the UN Committee against Torture, 2008.

^{๑๐} ข้อพิพาทไต่สวนระหว่างรัฐภาคีสองรัฐหรือกว่านั้นขึ้นไปเกี่ยวกับการตีความหรือการใช้บังคับของอนุสัญญานี้

๓.๑.๑) กฎหมายภายในและมาตรการ

- รัฐธรรมนูญแห่งอินโดนีเซีย มาตรา ๒๗ วรรคแรก พระราชบัญญัติ ค.ศ.๑๙๙๘ หมายเลข ๑๗ เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน มาตรา ๒๕ กฎหมาย ค.ศ. ๑๙๙๙ หมายเลข ๓๙ เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน มาตรา ๔ และมาตรา ๒๘ G วรรคสอง และรัฐธรรมนูญแก้ไขฉบับที่ ๒ มาตรา ๒๘ i วรรคแรก ซึ่งบัญญัติห้ามการทรมาน^{๑๑}

- กฎหมายว่าด้วยศาลสิทธิมนุษยชน (Law on Human Rights Court) ซึ่งกล่าวถึงการทรมานในบริบทของอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ (Crimes against humanity) โดยระบุว่าการทรมานจะเป็นความผิดทางอาญาได้เฉพาะกรณีการทรมานซึ่งกระทำอย่างกว้างขวาง และเป็นระบบ (broad and systematic)

๓.๑.๒) กฎหมายอาญาที่ยังไม่สอดคล้องตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ

- ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๑ - ๓๕๘ ว่าด้วยทรมาน (maltreatment) ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไป (มิใช่เฉพาะกรณีการกระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่านั้น) มีบทลงโทษจำคุกตั้งแต่ ๒ - ๙ ปี^{๑๒}

ที่ไม่สามารถระบุได้โดยการเจรจา ต้องมอบให้อนุญาตตุลาการวินิจฉัยชี้ขาดตามคำร้องขอของรัฐภาคีคู่พิพาทรัฐใดรัฐหนึ่ง หากภายในหกเดือนนับจากวันที่มีการร้องขอให้มีการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทโดยอนุญาตตุลาการ คู่พิพาทยังไม่สามารถตกลงกันได้ในเรื่องการจัดให้มีการวินิจฉัยชี้ขาดโดยอนุญาตตุลาการ คู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสิทธิที่จะส่งข้อพิพาทนั้นไปยังศาลยุติธรรมระหว่างประเทศตามคำร้องขอตามธรรมนูญของศาลา

๑๑ รายงานประเทศา ฉบับที่ ๒ ต่อคณะกรรมการประจําอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ เมื่อปี ๒๕๔๘

๑๒ การชี้แจงของรัฐบาลอินโดนีเซียต่อประเด็นคำถาม (ข้อ ๑) ของคณะกรรมการประจําอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ในการพิจารณารายงานประเทศ ฉบับที่ ๒ เมื่อปี ๒๕๕๑, ดูได้ที่ <http://www.ohchr.org/english/bodies/cat/cats40.htm> (หัวข้อ List of issues and Written replies ของประเทศอินโดนีเซีย)

- ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ยังไม่ได้บัญญัติห้ามทรมานและการลงโทษอื่นที่โหดร้ายในกระบวนการสอบสวนของเจ้าหน้าที่ทหารและตำรวจ

๓.๑.๓) แนวทางอนุวัติกฎหมายภายในตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ คือ

- แก้ไขประมวลกฎหมายอาญา โดยให้ระบุนิยามคำว่า การกระทำความผิดฐานความผิดทางอาญา รวมทั้งกำหนดโทษสำหรับการกระทำความผิดดังกล่าวเป็นโทษจำคุกตั้งแต่ ๒ ปี ถึง ๑๕ ปี

๓.๒) ประเทศญี่ปุ่น (เข้าเป็นภาคี เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๒)

๓.๒.๑) กฎหมายภายในและมาตรการ

- รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๖ ห้ามการทรมานและการลงโทษที่โหดร้าย โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างเด็ดขาด

- ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๙๕ และ ๑๙๖^{๑๓} ได้กำหนดให้การกระทำที่รุนแรงและโหดร้ายโดยเจ้าหน้าที่รัฐเป็นความผิด แต่ยังไม่ครอบคลุมบางประเด็น เช่น การทรมานทางจิตใจ อีกทั้งบทลงโทษของการกระทำความผิดบางประการ เช่น การข่มขู่ ยังไม่ครอบคลุมเจ้าพนักงานทุกประเภท^{๑๔}

๑๓ รายงานการปฏิบัติตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ฉบับแรกของญี่ปุ่น (เอกสารสหประชาชาติที่ CAT/C/JPN/1), ข้อ ๒, หน้า ๖.

๑๔ Committee Against Torture, Conclusions and Recommendations: Japan, 2007 (เอกสารสหประชาชาติที่ CAT/C/JPN/CO/1), ข้อ ๑๐, หน้า ๒.

๓.๒.๒) แนวทางอนุวัติกฎหมายและการริเริ่ม/ปรับปรุง
มาตรการต่างๆ ตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ

- ญี่ปุ่นได้จัดตั้งกลไกการติดตามตรวจสอบการ
คุมขังและป้องกันการเกิดความรุนแรง เช่น คณะกรรมการผู้ตรวจการ
สถานที่คุมขัง (Board of Visitors for Inspection of Penal Institutions)
คณะกรรมการทบทวนและสอบสวนข้อร้องเรียนของผู้ต้องขังในสถานที่
คุมขัง (Review and Investigation Panel on Complaints by
Inmates in Penal Institutions) คณะกรรมการผู้ตรวจการการคุมขัง
ของตำรวจ (Board of Visitors for Inspection of Police Custody)^{๑๕}

- ญี่ปุ่นได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติควบคุมคนเข้าเมือง
และผู้ลี้ภัย (Immigration Control and Refugee Recognition Act)
เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๙ แต่พระราชบัญญัตินี้ยังไม่ครอบคลุมหลักการ
ไม่ผลักดันกลับ (Non-Refoulement) และไม่มีหน่วยงานอิสระทบทวน
คำวินิจฉัยการเนรเทศบุคคลของเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง

๓.๓) สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (เข้าเป็นภาคี เมื่อวันที่ ๑
ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๓)

๓.๓.๑) กฎหมายภายในและมาตรการตามอนุสัญญา
ต่อต้านการทรมานฯ

- ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๐ ซึ่งห้าม
การทำร้ายร่างกายโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐในขณะปฏิบัติหน้าที่ แต่ยังไม่

๑๕ ดูเพิ่มเติมได้ที่ <http://www.hurights.or.jp/archives/newsinbrief-en/section2/2007/05/un-committee-against-torture-considered-report-of-japan.html>

ไม่ครอบคลุมการทรมานทางจิตใจ ยังไม่ชัดเจนเกี่ยวกับการห้ามอ้างคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเพื่อกระทำทรมาน^{๑๖} นอกจากนี้ ในชั้นสืบสวนสอบสวนมีพนักงานอัยการเป็นผู้รับผิดชอบ โดยอาจมอบหมายให้เจ้าพนักงานตำรวจดำเนินการแทน^{๑๗} ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจคนละห้องที่กับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด^{๑๘}

๓.๓.๒) แนวทางอนุวัติกฎหมายและปรับปรุงมาตรการ

- เยอรมนีได้ตราพระราชบัญญัติการปราบปรามอาชญากรรม (Act on the Suppression of Crime) เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๗ โดยเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดให้สูงขึ้น

- ปรับโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๐ ให้สอดคล้องกับกฎหมายฉบับดังกล่าว เป็นโทษจำคุกตั้งแต่ ๓ เดือนถึง ๕ ปี หากไม่ร้ายแรง มีโทษปรับจนถึงจำคุกไม่เกิน ๓ ปี^{๑๙}

๓.๔) สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ (เข้าเป็นภาคีเมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๙) แนวทางอนุวัติกฎหมายตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ โดยการบัญญัติกฎหมายขึ้นโดยเฉพาะ เรียกว่า พระราชบัญญัติต่อต้าน

๑๖ Concluding Observations of the Committee against Torture: Germany. 11/05/1998, ดูได้ที่ [http://www.unhcr.ch/tbs/doc.nsf/\(Symbol\)/A.53.44.paras.179-195.En?OpenDocument](http://www.unhcr.ch/tbs/doc.nsf/(Symbol)/A.53.44.paras.179-195.En?OpenDocument)

๑๗ ดร. สุรสิทธิ์ แสงวีโรจน์พัฒน์, ขั้นตอนการดำเนินคดีอาญาตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน, วารสารกฎหมาย, เล่ม ๑ ปีที่ ๕๕ (มกราคม-เมษายน ๒๕๕๑), หน้า ๑๙๐. ดูได้ที่ http://elib.coj.go.th/Article/d55_1_9.pdf และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของเยอรมัน มาตรา ๑๕๒ วรรคสอง และมาตรา ๑๖๐ วรรคหนึ่ง

๑๘ รายงานการปฏิบัติตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ฉบับที่ ๒ ของเยอรมนี ที่เสนอต่อคณะกรรมการประจำอนุสัญญาฯ เมื่อปี ๒๕๔๑ (เอกสารสหประชาชาติที่ CAT/C/29/Add.2), ข้อ ๘, หน้า ๑๓ และรายงานฉบับที่ ๓ และ ๔ ที่เสนอต่อคณะกรรมการประจำอนุสัญญาฯ เมื่อปี ๒๕๔๗ (เอกสารสหประชาชาติที่ CAT/C/DEU/5) ข้อ ๑๓๘ หน้า ๒๔.

๑๙ รายงานการปฏิบัติตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ฉบับที่ ๒ ของเยอรมนีที่เสนอต่อคณะกรรมการประจำอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ เมื่อปี ๒๕๔๑ (เอกสารสหประชาชาติที่ CAT/C/29/Add.2), หน้า ๔.

การทรมาน ค.ศ. ๒๐๐๙ (พ.ศ. ๒๕๕๒) (Anti – Torture Act 2009)
พระราชบัญญัติดังกล่าวมีสาระสำคัญ คือ

๓.๔.๑) เจตนารมณ์ และการนิยามความหมายของ
การทรมาน การกระทำอันโหดร้าย ไร้มนุษยธรรม ย่ำยีศักดิ์ศรี หลักการ
ว่าด้วยการต่อต้านการทรมาน^{๒๐}

๓.๔.๒) การคุ้มครองและสิทธิการร้องเรียนของผู้เสียหาย
จากการทรมานและผู้เกี่ยวข้อง^{๒๑} ประกอบด้วย

- การได้รับการตรวจสอบเรื่องร้องเรียนอย่างเป็นทางการ
และทันที (ภายใน ๖๐ วันทำการ) โดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน
แห่งชาติฟิลิปปินส์ (Commission on Human Rights of the
Philippines : CHRP) และหน่วยงานของรัฐอื่น เช่น กระทรวงยุติธรรม
สำนักงานอัยการ สำนักงานตำรวจ และสำนักสืบสวนแห่งชาติ (National
Bureau of Investigation) ทั้งนี้ สองหน่วยงานหลังสามารถตรวจสอบ
ได้ต่อเมื่อได้รับคำร้องเรียน

- การได้รับการคุ้มครองจากการถูกข่มขู่ คุกคาม เนื่องจาก
การร้องเรียน หรือเป็นพยาน

- การได้รับการช่วยเหลือทางกฎหมายจากคณะกรรมการ
สิทธิมนุษยชนแห่งชาติฟิลิปปินส์ และสำนักงานอัยการ ในการตรวจสอบ
ติดตาม และ/หรือฟ้องคดีในเรื่องที่ร้องเรียน

- การได้รับการตรวจสอบสุขภาพทางร่างกายและด้าน
จิตใจ

๒๐ Republic Act no. 9745, An Act Penalizing Torture and other Cruel, Inhuman and Degrading Treatment or Punishment and Prescribing Penalties Therefor, Section 1- 8

๒๑ Republic Act no. 9745, Section 9-12

๓.๔.๓) ผู้อยู่ในข่ายกระทำความผิดฐานทรمان เช่น ผู้บัญชาการทหาร ตำรวจ ผู้บังคับใช้กฎหมาย เจ้าหน้าที่ของรัฐระดับอาวุโสที่มีอำนาจสั่งการ ผู้บังคับบัญชาในระดับต้น เจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นๆ พนักงานและลูกจ้างของรัฐ และบtlงโทษความผิดฐานทรمان^{๒๒}

๓.๔.๔) การติดตามการปฏิบัติตามกฎหมาย^{๒๓}

- ฟิลิปปินส์ได้แต่งตั้งคณะกรรมการกำกับการปฏิบัติตามกฎหมายนี้ (Oversight Committee) มีกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ๑ คน เป็น ประธาน กรรมการ ประกอบด้วย ประธาน คณะกรรมาธิการวุฒิสภาด้านความยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน ประธาน คณะกรรมาธิการสภาผู้แทนราษฎรด้านความยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน และผู้นำฝ่ายค้านจากทั้งสองสภา หรือผู้แทนจากชนกลุ่มน้อยภายในสาธารณรัฐฟิลิปปินส์

- ให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฟิลิปปินส์ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนองค์กรภาคีภาครัฐและภาคเอกชนให้ความรู้และข่าวสารว่าด้วยการป้องกันการทรمان

- ทบทวนกฎหมายอาญาให้สอดคล้องกับอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ

๓.๕) ประเทศนิวซีแลนด์ (เข้าเป็นภาคีเมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๒) นิวซีแลนด์ได้อนุวัติกฎหมายโดยการบัญญัติกฎหมายเฉพาะได้แก่ พระราชบัญญัติอาชญากรรมจากการทรมาน พ.ศ. ๒๕๓๒

๒๒ Republic Act no. 9745, Section 13-14

๒๓ Republic Act no. 9745, Section 20-22

(ค.ศ. ๑๙๘๙) เพื่อให้สอดคล้องตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาฯ โดยมีสาระสำคัญ คือ

๓.๕.๑) ส่วนที่ ๑ นิยามศัพท์ เช่น การทรมาน เจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในข่าย ซึ่งสอดคล้องตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ^{๒๔}

๓.๕.๒) ส่วนที่ ๒ การป้องกันความผิดฐานทรมาน อธิบายถึง การกระทำที่เป็นการทรมาน อาณาเขตที่อยู่ภายใต้เขตอำนาจรัฐ การพิจารณาค่าชดเชยให้แก่ผู้เสียหาย ซึ่งดำเนินการโดยสำนักงานอัยการ การแก้ไขกฎหมาย เช่น พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดนพระราชบัญญัติผู้กระทำความผิดที่หลบหนีออกนอกประเทศ การฟ้องคดี ซึ่งต้องเป็นไปตามการยินยอมของสำนักงานอัยการ^{๒๕}

๓.๕.๓) ส่วนที่ ๓ การป้องกันการกระทำทรมาน มีเจตนารมณ์เพื่อให้สอดคล้องตามพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ^{๒๖}

๑.๑.๓ หลักการและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑) ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

ข้อ ๕ บุคคลใดจะถูกกระทำการทรมานหรือการปฏิบัติหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีไม่ได้

ข้อ ๖ ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการยอมรับทุกแห่งหนว่าเป็นบุคคลตามกฎหมาย

^{๒๔} Crimes of Torture Act 1989, No.2

^{๒๕} Crimes of Torture Act 1989, No.3-5, 8 และ 12

^{๒๖} Crimes of Torture Act 1989, No. 16, 26, 27, 31 และ 32

ข้อ ๘ ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับเยียวยาอันมีประสิทธิผลจากศาลที่มีอำนาจแห่งรัฐ ต่อการกระทำอันล่วงละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน ซึ่งตนได้รับตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

ข้อ ๑๐ ทุกคนย่อมมีสิทธิในความเสมอภาคอย่างเต็มที่ในการได้รับการพิจารณาคดีที่เป็นธรรมและเปิดเผยจากศาลที่อิสระและไม่ลำเอียงในการพิจารณากำหนดสิทธิและหน้าที่ของตนและข้อกล่าวหาอาญาใดต่อตน

ข้อ ๑๑

(๑) ทุกคนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญา มีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์ จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่ามีความผิดตามกฎหมายในการพิจารณาคดีที่เปิดเผย ซึ่งตนได้รับหลักประกันที่จำเป็นทั้งปวงสำหรับการต่อสู้คดี

.....

๒) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมือง และสิทธิทางการเมือง

ข้อ ๒

๑.

๓. รัฐภาคีแต่ละรัฐแห่งกติกานี้รับที่จะ

(ก) ประกันว่า บุคคลใดที่สิทธิหรือเสรีภาพของตนซึ่งรับรองไว้ในกติกานี้ถูกละเมิด ต้องได้รับการเยียวยาอย่างเป็นผลจริงจึงโดยไม่ต้องคำนึงว่าการละเมิดนั้น จะถูกกระทำโดยบุคคลผู้ปฏิบัติการตามหน้าที่

(ข) ประกันว่า บุคคลใดที่เรียกร้องการเยียวยาดังกล่าว ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาจากฝ่ายตุลาการ ฝ่ายบริหาร หรือ

ฝ่ายนิติบัญญัติที่มีอำนาจ หรือจากหน่วยงานอื่นที่มีอำนาจตามที่กำหนดไว้โดยระบบกฎหมายของรัฐและจะพัฒนาหนทางการเยียวยาด้วยกระบวนการยุติธรรมทางศาล

(ค) ประกันว่า เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจต้องบังคับการให้การเยียวยานั้นเป็นผล

ข้อ ๖

๑. มนุษย์ทุกคนมีสิทธิที่จะมีชีวิตมาแต่กำเนิด สิทธินี้ต้องได้รับการคุ้มครองโดยกฎหมาย บุคคลจะต้องไม่ถูกทำให้เสียชีวิตโดยอำเภอใจ

๒.

ข้อ ๗ บุคคลจะถูกทรมาน หรือได้รับการปฏิบัติ หรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือต่ำช้ามิได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บุคคลจะถูกใช้ในการทดลองทางการแพทย์ หรือทางวิทยาศาสตร์โดยปราศจากความยินยอมอย่างเสรีของบุคคลนั้นมิได้

ข้อ ๘

๑.

๓. บุคคลใดที่ถูกจับกุมหรือควบคุมตัวในข้อหาทางอาญาและจะต้องมีสิทธิได้รับการพิจารณาคดีภายในเวลาอันสมควร หรือได้รับการปล่อยตัวไป มิให้ถือเป็นหลักทั่วไปว่าจะต้องควบคุมบุคคลที่รอการพิจารณาคดี แต่ในการปล่อยตัวอาจกำหนดให้มีการประกันว่าจะมาปรากฏตัวในการพิจารณาคดี ในขั้นตอนอื่นของกระบวนการพิจารณา และจะมาปรากฏตัวเพื่อการบังคับตามคำพิพากษา เมื่อถึงวาระนั้น

๔.

๕. บุคคลใดที่ถูกจับกุมหรือถูกควบคุมโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายมีสิทธิได้รับค่าสินไหมทดแทน

- ๓) อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมาน และการประติบัติ หรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี

ข้อ ๑

๑. เพื่อความมุ่งประสงค์ของอนุสัญญานี้ คำว่า “การทรมาน” หมายถึง การกระทำใดก็ตามโดยเจตนาที่ทำให้เกิดความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานอย่างสาหัส ไม่ว่าทางกายหรือทางจิตใจต่อบุคคลใด บุคคลหนึ่ง เพื่อความมุ่งประสงค์ที่จะให้ได้มาซึ่งข้อสนเทศหรือคำสารภาพจากบุคคลนั้นหรือจากบุคคลที่สาม การลงโทษบุคคลนั้น สำหรับการกระทำ ซึ่งบุคคลนั้นหรือบุคคลที่สามกระทำหรือถูกสงสัยว่าได้กระทำ หรือเป็นการข่มขู่ให้กลัว หรือเป็นการบังคับขู่เข็ญบุคคลนั้นหรือบุคคลที่สาม หรือเพราะเหตุผลใดใดบนพื้นฐานของการเลือกประติบัติ ไม่ว่าจะ เป็นรูปใด เมื่อความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานนั้นกระทำโดย หรือด้วยการยุยง หรือโดยความยินยอม หรือรู้เห็นเป็นใจของเจ้าพนักงานของรัฐ หรือของบุคคลอื่นซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งทางการ ทั้งนี้ ไม่รวมถึงความเจ็บปวด หรือความทุกข์ทรมานที่เกิดจาก หรืออันเป็น ผลปกติจาก หรืออันสืบเนื่องมาจากการลงโทษทั้งปวงที่ชอบด้วยกฎหมาย

๒.

ข้อ ๒

๑. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐดำเนินมาตรการต่างๆ ทางนิติบัญญัติ ทางบริหารทางตุลาการหรือมาตรการอื่นๆ ที่มีประสิทธิผล เพื่อป้องกัน

มิให้เกิดการกระทำการทรมานในอาณาเขตใด ซึ่งอยู่ภายใต้เขตอำนาจของตน

๒. ไม่มีพฤติการณ์พิเศษใด ไม่ว่าจะเป็นภาวะสงคราม หรือสภาพคุกคามที่จะเกิดสงคราม การขาดเสถียรภาพทางการเมืองภายในประเทศ หรือสภาวะฉุกเฉินสาธารณะอื่นใดที่ยกขึ้นมาเป็นข้ออ้างที่มีเหตุผลสำหรับการทรมานได้

๓. คำสั่งจากผู้บังคับบัญชาหรือจากทางการ ไม่สามารถยกขึ้นเป็นข้ออ้างที่มีเหตุผลสำหรับการทรมานได้

ข้อ ๔

๑. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐประกันว่า การกระทำการทรมานทั้งปวงเป็นความผิดตามกฎหมายอาญาของตน ให้ใช้หลักการเดียวกันนี้บังคับสำหรับการพยายามกระทำการทรมาน และสำหรับการกระทำโดยบุคคลใดที่เป็นการสมรู้ร่วมคิด หรือการมีส่วนร่วมในการทรมานด้วย

๒. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐทำให้ความผิดเหล่านี้เป็นความผิดที่มีโทษ ซึ่งมีระวางโทษที่เหมาะสมกับความร้ายแรงของการกระทำเหล่านั้น

ข้อ ๕

๑. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐดำเนินการต่างๆ ที่อาจจำเป็นเพื่อให้ตนมีเขตอำนาจเหนือความผิดที่อ้างถึงในข้อ ๔ ในกรณีต่างๆ ดังต่อไปนี้

(ก) เมื่อความผิดเหล่านั้นเกิดขึ้นในอาณาเขตใดที่อยู่ภายใต้เขตอำนาจตน หรือบนเรือ หรืออากาศยานที่จดทะเบียนในรัฐนั้น

(ข) เมื่อผู้ถูกกล่าวหาเป็นคนชาติของรัฐนั้น

(ค) เมื่อผู้เสียหายเป็นคนชาติของรัฐนั้น หากรัฐนั้นเห็นเป็นการสมควร

๒.

ข้อ ๘

๑. ความผิดที่อ้างถึงในข้อ ๔ ให้ถือว่ารวมอยู่ในความผิดทั้งปวงที่ส่งตัวบุคคลเป็นผู้ร้ายข้ามแดนได้ในสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนใดที่มีอยู่ระหว่างรัฐภาคี รัฐภาคีรับที่จะรวมเอาความผิดเช่นว่าเข้าไปอยู่ในสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดนทุกฉบับที่จะทำขึ้นระหว่างกันในอนาคต ในฐานะความผิดต่างๆ ที่ส่งตัวบุคคลเป็นผู้ร้ายข้ามแดนได้

๒.

ข้อ ๑๐

๑. รัฐภาคีแต่ละรัฐต้องประกันว่า การศึกษาและข้อสนเทศเกี่ยวกับการห้ามการทรมานเข้าไปบรรจุอย่างสมบูรณ์ในหลักสูตรการฝึกอบรมบุคลากรที่มีหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย ทั้งที่เป็นพลเรือนหรือทหาร พนักงานทางการแพทย์ เจ้าหน้าที่รัฐและบุคคลอื่นๆ ที่อาจเกี่ยวข้องกับการควบคุมตัว การสอบสวน หรือการประคับค้ำต่อปัจเจกบุคคลที่ตกอยู่ภายใต้ภาวะของการถูกจับ การกักขัง หรือการจำคุกไม่ว่าในรูปแบบใด

๒. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐนำข้อห้ามนี้เข้าไปบรรจุอยู่ในกฎเกณฑ์หรือคำสั่งที่ออกมาเกี่ยวกับหน้าที่และภารกิจของบุคคลเช่นว่า

ข้อ ๑๑

ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐพิจารณาทบทวนอย่างเป็นระบบสำหรับกฎเกณฑ์ คำสั่ง วิธีการและแนวทางปฏิบัติในการไต่สวน ตลอดจนการจัดระเบียบทั้งปวง สำหรับการควบคุมและการประคับค้ำต่อบุคคลที่ตกอยู่ใต้ภาวะของการจับ การกักขัง และการจำคุกไม่ว่าในรูปแบบใด ในอาณาเขตที่อยู่ภายใต้เขตอำนาจของตน เพื่อที่จะป้องกันมิให้เกิดมีกรณีการทรมานใดขึ้น

ข้อ ๑๒

ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐประกันว่า เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจของตน ดำเนินการสืบสวนโดยพลัน และโดยปราศจากการล่าเอียง เมื่อใดก็ตาม ที่มีมูลเหตุอันสมเหตุสมผลที่จะเชื่อได้ว่า ได้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ในอาณาเขตใดที่อยู่ภายใต้เขตอำนาจตน

ข้อ ๑๔

๑. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐประกันในระบบกฎหมายของตนว่า ผู้ถูกทำร้ายจากการกระทำความผิดได้รับการชดใช้ทดแทนและมีสิทธิ ซึ่งสามารถบังคับคดีที่จะได้รับสินไหมทดแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอ รวมทั้งวิถีทางที่จะได้รับการบำบัดฟื้นฟูอย่างเต็มรูปแบบที่สุดเท่าที่จะ เป็นไปได้ ในกรณีที่ถูกทำร้ายเสียชีวิตอันเป็นผลจากการกระทำความ ผิดนั้น ให้ผู้อยู่ในอุปการะของบุคคลนั้นมีสิทธิที่จะได้รับสินไหมทดแทน

๒.

ข้อ ๑๕

ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐประกันว่า จะยกคำให้การใดที่พิสูจน์ ได้ว่า ได้ให้โดยเป็นผลจากการทรมาน ขึ้นอ้างเป็นหลักฐานในการดำเนิน คดีใดมิได้ เว้นแต่จะใช้เป็นหลักฐานผูกมัดบุคคลที่ถูกกล่าวหาว่า ได้กระทำ ทรมาน ในฐานะเป็นหลักฐานว่าคำให้การได้มาโดยวิธีนั้น

ข้อ ๑๖

๑. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐรับที่จะป้องกันมิให้มีการกระทำอื่น ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือการประตักประตือ หรือการลงโทษที่ย่ำแย่ศักดิ์ศรี ที่ไม่ถึงกับเป็นการทรมานตามที่นิยามไว้ในข้อ ๑ เกิดขึ้นในอาณาเขต ภายใต้เขตอำนาจรัฐของตน เมื่อการกระทำเช่นว่าได้กระทำโดย หรือ ด้วยการยุยง หรือความยินยอม หรือความรู้เห็นเป็นใจของเจ้าหน้าที่ของ

รัฐหรือบุคคลอื่นซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งทางการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
พันธกรณีทั้งปวงในข้อ ๑๐ ข้อ ๑๑ ข้อ ๑๒ และข้อ ๑๓ ให้นำมาใช้บังคับ
โดยการใช้แทนที่การกล่าวถึงการทรมาน หรือการกล่าวถึงการประติบัติ
หรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี

๒.

๔) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๒๙ การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่
รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติ
แห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น
และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

.....

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกฎ
ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๓๒ บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและ
ร่างกาย การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้าย
หรือไร้มนุษยธรรม จะกระทำมิได้ แต่การลงโทษตามคำพิพากษาของศาล
หรือตามที่กฎหมายบัญญัติไม่ถือว่าเป็นการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้าย
หรือไร้มนุษยธรรมตามความในวรรคนี้

การจับและการคุมขังบุคคล จะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่ง
หรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

การค้นตัวบุคคลหรือการกระทำใดอันเป็นการกระทบต่อสิทธิ
และเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีเหตุตามที่กฎหมาย
บัญญัติ

ในกรณีที่มีการกระทำซึ่งกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง ผู้เสียหาย พนักงานอัยการ หรือบุคคลอื่นใดเพื่อประโยชน์ของผู้เสียหาย มีสิทธิร้องต่อศาลเพื่อให้สั่งระงับหรือเพิกถอน การกระทำ เช่นว่านั้น รวมทั้งจะกำหนดวิธีการตามสมควรหรือการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นด้วยก็ได้

มาตรา ๓๙ บุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้

ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด

ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

มาตรา ๔๐ บุคคลย่อมมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรมดังต่อไปนี้

(๑)

(๒) สิทธิพื้นฐานในกระบวนการพิจารณา ซึ่งอย่างน้อยต้องมีหลักประกันขั้นพื้นฐานเรื่องการได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย การได้รับทราบข้อเท็จจริงและตรวจเอกสารอย่างเพียงพอ การเสนอข้อเท็จจริงข้อโต้แย้ง และพยานหลักฐานของตน การคัดค้านผู้พิพากษาหรือตุลาการ การได้รับการพิจารณาโดยผู้พิพากษาหรือตุลาการที่นั่งพิจารณาคดีครบองค์คณะ และการได้รับทราบเหตุผลประกอบคำวินิจฉัยคำพิพากษา หรือคำสั่ง

(๓)

(๔) ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา โจทก์ จำเลย คู่กรณี ผู้มีส่วนได้เสียหรือพยานในคดี มีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งสิทธิในการได้รับการสอบสวนอย่างถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรม และการไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง

(๕) ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย และพยานในคดีอาญามีสิทธิได้รับความคุ้มครอง และความช่วยเหลือที่จำเป็นและเหมาะสมจากรัฐ ส่วนค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายที่จำเป็นให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

(๖)

(๗) ในคดีอาญา ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิได้รับการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีที่ถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม โอกาสในการต่อสู้คดีอย่างเพียงพอ การตรวจสอบหรือได้รับทราบพยานหลักฐานตามสมควร การได้รับการช่วยเหลือในทางคดีจากทนายความ และการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว

(๘)

มาตรา ๘๑ รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านกฎหมาย และการยุติธรรม ดังต่อไปนี้

(๑) ดูแลให้มีการปฏิบัติและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างถูกต้อง รวดเร็ว เป็นธรรม และทั่วถึง ส่งเสริมการให้ความช่วยเหลือ และให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชนและจัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่นในกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ โดยให้ประชาชนและองค์กรวิชาชีพมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม และการช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย

(๒) คຸ້ມครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลให้พ้นจากการ
ล່วงละเมิด ทั้งโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ และโดยบุคคลอื่น และต้องอำนวย
ความยุติธรรมแก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน

(๓)

๕) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๙๐ เมื่อมีการอ้างว่าบุคคลใดต้องถูกคุมขังในคดีอาญา
หรือในกรณีอื่นใดโดยมิชอบด้วยกฎหมาย บุคคลเหล่านั้นมีสิทธิยื่นคำร้อง
ต่อศาลท้องที่ที่มีอำนาจพิจารณาคดีอาญาขอให้ปล่อย คือ

(๑)

เมื่อได้รับคำร้องดั่งนั้น ให้ศาลดำเนินการไต่สวนฝ่ายเดียว
โดยด่วน ถ้าศาลเห็นว่า คำร้องนั้นมีมูล ศาลมีอำนาจสั่งผู้คุมขังให้นำตัว
ผู้ถูกคุมขังมาศาลโดยพลัน และถ้าผู้คุมขังแสดงให้เห็นที่พอใจแก่ศาล
ไม่ได้ว่าการคุมขังเป็นการชอบด้วยกฎหมาย ให้ศาลสั่งปล่อยตัวผู้ถูกคุมขัง
ไปทันที

๑.๑.๔ ความเห็นของคณะอนุกรรมการด้านเสนอแนะนโยบาย และข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย และกฎเพื่อส่งเสริมและคุ้มครอง สิทธิมนุษยชน

คณะอนุกรรมการฯ ได้ให้ความเห็นต่อการอนุวัติกฎหมายภายใน
ตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ดังนี้

๑) การอนุวัติกฎหมายภายในด้วยการแก้ไขกฎหมายเดิม ควร
สำรวจกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งหมด รวมถึงกฎเกณฑ์ คำสั่ง วิธีการ
และแนวปฏิบัติและเสนอแก้ไขเป็นชุดไปพร้อมกัน เพื่อให้ครอบคลุม

รายละเอียดตามอนุสัญญาฯ ได้ครบถ้วน การแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งมีตำรวจเป็นผู้บังคับใช้กฎหมาย อาจไม่สามารถบังคับได้จริงหรือไม่อาจอธิบายให้สังคมหายเคลือบแคลงเกี่ยวกับการคุ้มครองบุคคลจากถูกระงับการกระทำและถูกบังคับให้สูญหายได้ เนื่องจากผู้กระทำผิดส่วนใหญ่ ได้แก่ ตำรวจและพนักงานสอบสวน การที่ให้ตำรวจเป็นผู้สอบสวน จึงไม่มีการตรวจสอบและถ่วงดุลในกระบวนการยุติธรรม และไม่อาจคุ้มครองผู้ถูกระงับการกระทำได้แท้จริง

๒) การอนุวัติกฎหมายภายในให้เป็นไปตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ นี้ คณะอนุกรรมการฯ เห็นว่าควรบัญญัติเป็นกฎหมายเฉพาะซึ่งจะมีประสิทธิภาพในการบังคับใช้ และเป็นไปตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ แต่หากต้องใช้การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพื่อบังคับตามอนุสัญญานี้ การแก้ไขนั้นต้องครอบคลุมทุกประเด็นตามอนุสัญญาฯ และเมื่อมีมูลเหตุเชื่อได้ว่ามีกระทำความผิดเกิดขึ้นต้องมีระบบตรวจสอบและถ่วงดุล โดยให้พนักงานอัยการมีบทบาทหลักในการสืบสวน สอบสวน รวมทั้งมีกฎหมายรองรับว่า ผู้ถูกทำร้ายจากการทรมานจะได้รับการชดเชยทดแทน มีสิทธิบังคับคดีขอค่าสินไหมทดแทน และได้รับการบำบัดฟื้นฟู

๓) คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงยุติธรรม ควรให้ความสำคัญต่อการคุ้มครองและช่วยเหลือบุคคลจากการถูกระงับการกระทำด้วยการทรมาน รวมทั้งควรให้มีหน่วยงานรับผิดชอบเรื่องนี้โดยเฉพาะการจัดทำข้อเสนอให้มีหน่วยงานดังกล่าวควรอยู่บนฐานการศึกษาวิจัย หลักการด้านสิทธิมนุษยชน ประโยชน์สูงสุดที่จะได้รับ โดยเปรียบเทียบกับแนวทางอื่น

๔) ข้อเสนอของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และคณะกรรมการการกฤษฎีกาการยุติธรรม และสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทน-

ราชฎีกาซึ่งอนุวัติกฎหมายภายในโดยวิธีแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ยังไม่ครอบคลุมหลักเกณฑ์ที่กำหนดในอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ เช่น ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาที่เสนอโดยคณะกรรมการการทรมานฯ บางประการ และไม่ครอบคลุมการกระทำอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือการประทุษร้าย หรือการลงโทษที่ย่ำยีศักดิ์ศรีตามข้อ ๑๖ ของอนุสัญญาฯ ส่วนร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่เสนอโดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพและคณะกรรมการการทรมานฯ ไม่ได้รับรองไว้ชัดเจนว่าผู้ถูกทำร้ายจากการกระทำทรมานจะได้รับการชดเชยทดแทน ทั้งไม่มีระบบถ่วงดุลโดยพนักงานอัยการ

๕) เนื่องจากผู้กระทำความผิดฐานกระทำทรมานหรือผู้เกี่ยวข้องส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ จึงเห็นว่า พนักงานอัยการควรเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการสืบสวน สอบสวน รวบรวมกลั่นกรองพยานหลักฐานต่างๆ และมีดุลพินิจในการดำเนินการในชั้นไต่สวน กรณีความผิดฐานกระทำทรมานตามร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. มาตรา ๙๐/๑ อันทำให้การไต่สวนมีการถ่วงดุล เป็นอิสระ และเที่ยงธรรม ทั้งพนักงานอัยการยังรับผิดชอบการยื่นคำร้องดำเนินการไต่สวนในศาลโดยตรงอีกด้วย

๖) คณะรัฐมนตรีควรทบทวนการบังคับใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงให้สอดคล้องกับอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ซึ่งกำหนดว่าไม่มีพฤติการณ์พิเศษใด ไม่ว่าจะเป็นภาวะสงคราม หรือสภาพคุกคามที่จะเกิดสงคราม การขาดเสถียรภาพทางการเมืองภายในประเทศ หรือสภาวะฉุกเฉินสาธารณะอื่นใดที่ยกขึ้นมาเป็นข้ออ้างที่มีเหตุผลสำหรับทรมานได้

๑.๒ การเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของ
อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการ
ลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี
(Optional Protocol to the Convention Against Torture
and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or
Punishment : OPCAT)

๑.๒.๑ ความเป็นมา

๑) พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ มี
วัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนากระบวนการเข้าเยี่ยมสถานที่ทำให้บุคคล
เสื่อมเสียซึ่งอิสรภาพโดยหน่วยงานนานาชาติและหน่วยงานระดับชาติ
ที่เป็นอิสระอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพื่อป้องกันการทรมาน การปฏิบัติและ
การลงโทษที่ทารุณขาดมนุษยธรรม หรือลดทอนความเป็นมนุษย์^{๒๗}
การกำหนดกลไกการป้องกันในระดับชาติข้างต้น รัฐภาคีอาจจัดให้มีกลไก
เดียวหรือหลายกลไกก็ได้ แต่กลไกนั้นต้องมีความเป็นอิสระในการทำงาน
และความเป็นอิสระของบุคลากร^{๒๘}

๒) ที่ประชุมระดับโลกว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ ๑๔ - ๒๕
มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๖ เรียกร้องให้ประเทศต่างๆ ให้ความสนใจต่อการ
จัดการทรมานตลอดจนให้ความสำคัญต่อมาตรการด้านการป้องกัน
นอกจากนี้ ประเทศไทยได้รับข้อเสนอแนะจากกระบวนการ UPR ที่จะ
ศึกษาความเป็นไปได้ในการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับฉบับนี้ โดย
ขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
กระทรวงยุติธรรม

๒๗ พิธีสารเลือกรับแห่งอนุสัญญา CAT มาตรา ๑

๒๘ พิธีสารเลือกรับแห่งอนุสัญญา CAT มาตรา ๑๗

๑.๒.๒ ข้อมูลประกอบการพิจารณา

๑) ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

๑.๑) เรือนจำและสถานคุมขังเกือบทุกแห่งในประเทศไทย มีสภาพต่ำกว่ามาตรฐานและแออัด มีที่นอนและบริการด้านการแพทย์ไม่พอเพียง มีการขังผู้อยู่ระหว่างรอปล่อยตัวรวมกับนักโทษทั่วไป ห้องกักของสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานของเรือนจำ มีสภาพแออัด บริการทางการแพทย์ขั้นพื้นฐานยังไม่เพียงพอ มีอาหารไม่พอเพียงและไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของผู้ต้องกักบางคน เช่น ผู้ต้องกักชาวมุสลิม ทั้งมีรายงานว่า ผู้ต้องกักในห้องกักบางแห่งถูกผู้คุมทำร้าย ไม่อนุญาตให้ผู้ต้องกักที่เป็นเด็กออกกำลังกาย^{๒๙}

๑.๒) งานวิจัยเรื่อง คุกไทย ๒๕๕๔ โดยสมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.)^{๓๐} พบว่านักโทษชายและผู้ต้องขังหญิงระหว่างอยู่ในเรือนจำหรือสถานคุมขังกรณีตัวอย่าง^{๓๑} ได้รับการปฏิบัติที่ไม่สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ทั้งตามหลักสากลและกฎหมายภายในของประเทศไทย ดังนี้

๑.๒.๑) ด้านสภาพกายภาพ พบว่า เรือนจำและสถานคุมขังตามงานวิจัยฯ มีสภาพแออัดโดยเฉพาะเรือนนอน มีห้องน้ำในเรือนนอนไม่เพียงพอ ขณะที่นักโทษชายและผู้ต้องขังหญิงต้องใช้เวลาในเรือนนอนเป็นเวลานาน (๑๖.๓๐ - ๑๖.๐๐ น.) นักโทษและ

๒๙ กสม. รายงานประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย และรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๕๓-๒๕๕๔, พ.ศ. ๒๕๕๕, หน้า ๓๗-๓๘.

๓๐ การสัมภาษณ์เรื่องคุกไทย จัดโดยสมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน (สสส.) เมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๓๑ เรือนจำกลางบางขวาง และทัณฑสถานหญิงกลางกรุงเทพฯและเชียงใหม่

ผู้ต้องขังหญิงสามารถเข้าถึงและได้รับอาหารและเครื่องใช้ แต่ยังคงมีความแตกต่างกันระหว่างผู้ที่มีเงินและไม่มีเงิน นอกจากนี้ พบว่าผู้ต้องขังหญิงสามารถเข้าถึงการอาบน้ำได้จำกัด

๑.๒.๒) ด้านการติดต่อกับภายนอกและการเข้าเยี่ยม พบว่า เรือนจำและสถานคุมขังในงานวิจัยฯ จัดให้นักโทษชายและผู้ต้องขังหญิงติดต่อกับภายนอกได้ เช่น ทางจดหมาย หรือจัดสถานที่และช่วงเวลาให้พบญาติ โดยเรือนจำบางขวางอนุญาตให้นักโทษชายพบญาติได้สัปดาห์ละ ๒ วัน ๔๕ นาที/ครั้ง ซึ่งใกล้เคียงกับมาตรการที่กำหนดในกฎหมายในประเทศ ขณะที่ผู้ต้องขังหญิงถูกจำกัดมากกว่า เช่น ไม่อาจเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการส่ง-รับจดหมายของตนได้

๑.๒.๓) ด้านบริการทางการแพทย์ พบว่าเรือนจำและสถานคุมขังในงานวิจัยฯ มีแพทย์ไม่เพียงพอต่อการให้การรักษาพยาบาลผู้ต้องขัง และไม่มีแพทย์ด้านจิตเวช ขณะที่มีความต้องการรับการปรึกษาและเยียวยาด้านจิตจำนวนมาก รวมทั้งไม่มีมาตรการใดเพื่อให้ความช่วยเหลือดังกล่าว

๑.๓) งานศึกษาเรื่อง การศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานการณ์ของเด็กในสถานกักตัวคนต่างด้าว สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ขอยสวณพลู กรุงเทพฯ^{๓๒} พบว่าเด็กถูกแยกจากบิดามารดาซึ่งกำหนดให้แยกผู้ต้องกักชายและหญิง ต้องอยู่ร่วมกับผู้ต้องกักที่เป็นผู้ใหญ่ ห้องกักมีสภาพแออัดและไม่ถูกสุขลักษณะทำให้เด็กหลายคนเจ็บป่วย เช่น เป็นโรคผิวหนัง โรคทางเดินหายใจ มีภาวะทุพโภชนาการ มีระบบปรับตัวผู้ต้องกักเด็กและ

๓๒ สุรพงษ์ กองจันทึก และคณะ, การศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานการณ์ของเด็กในสถานกักตัวคนต่างด้าว สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ขอยสวณพลู, สนับสนุนโดย Save the Children UK, มปป., มปป. หน้า ๓-๕.

ผู้ใหญ่ไม่แตกต่างกัน ทำให้เด็กถูกทำทรมานประวัตินาชากร เด็กในสถานกักตัวฯ ไม่อาจเข้าถึงการศึกษาไม่ได้รับการดูแลสวัสดิการตามมาตรฐานไม่มีหลักประกันความปลอดภัยเมื่อผลักดันเด็กกลับประเทศ ภูมิลาเนา

๒) ความคืบหน้าในการพิจารณาเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ (OPCAT) ของประเทศไทย

- เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ร่วมกับสมาคมเพื่อป้องกันการทรมาน (Association for the Prevention of Torture : APT) ได้จัดสัมมนาว่าด้วยเรื่องพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ในการสัมมนาดังกล่าว หลายฝ่ายเห็นว่า เมื่อประเทศไทยเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับดังกล่าวแล้ว คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ในฐานะองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญควรเป็นหน่วยงานในการทำหน้าที่เป็นกลไกการป้องกันระดับชาติ (National Preventive Mechanism : NPM) ตามที่กำหนดไว้ในพิธีสารฯ

๓) กรณีศึกษาของต่างประเทศ

๓.๑) รูปแบบการให้สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทำหน้าที่เป็นกลไกป้องกันระดับชาติ ในประเทศต่างๆ มี ๓ รูปแบบ คือ

๓.๑.๑) สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นกลไกป้องกันระดับชาติองค์กรเดี่ยว เช่น คอสตาริกา มาลี มอริเชียส มัลดีฟส์ แอลเบเนีย อาร์เมเนีย อาเซอร์ไบจาน ไชปรัส สาธารณรัฐเช็ก เอสโตเนีย และโปแลนด์

๓.๑.๒) สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นกลไกป้องกันระดับชาติร่วมกับองค์กรภาคประชาสังคม เช่น สโลวีเนีย

๓.๑.๓) สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับมอบหมายให้เป็นหนึ่งในกลไกป้องกันระดับชาติ เช่น นิวซีแลนด์ และสวีเดน^{๓๓}

๓.๒) รูปแบบที่ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทำหน้าที่กลไกป้องกันระดับชาติ มีดังนี้

๓.๒.๑) มอบหมายผู้ตรวจการแผ่นดิน เช่น แอลเบเนีย (ได้จัดตั้ง Torture Prevention Unit) อาร์เมเนีย (ได้จัดตั้ง Council on Torture Prevention ซึ่งมีผู้แทนจากภาคประชาสังคมร่วมด้วย) ออสเตรีย คอสตาริกา (ได้จัดตั้ง NPM unit) โครเอเชีย เอกวาดอร์ ฮังการี (ยังไม่ได้ดำเนินการ) ลักเซมเบิร์ก นิการากัว ไนจีเรีย สเปน (ได้จัดตั้ง Unit)

๓.๒.๒) ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินร่วมกับหน่วยงานภาคประชาสังคม เช่น มาซิโดเนีย

๓.๒.๓) ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินและองค์กรอื่น เช่น สวีเดน (อีกองค์กรหนึ่ง คือ Chancellor of Justice)^{๓๔}

๓.๓) รูปแบบที่จัดตั้งหน่วยงานเป็นกลไกป้องกันระดับชาติ โดยเฉพาะ^{๓๕} เช่น

๓.๓.๑) อาร์เจนตินา จัดตั้งระบบป้องกันระดับชาติ (National System of Prevention แบ่งเป็น ๓ ระดับ คือ ระดับชาติ ระดับสหภาพพันธรัฐ และระดับท้องถิ่น (จัดตั้งขึ้นใน ๒๔ จังหวัดทั่วประเทศ)

๓๓ สำนักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ สำนักงาน กสม. เอกสารประกอบการประชุม วาระที่ ๓.๑ เรื่อง พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำแย่ที่สุด, ในการประชุมคณะกรรมการ ครั้งที่ ๗/๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๖ หน้า ๓.

๓๔ สำนักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ สำนักงาน กสม. เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔-๙.

๓๕ สำนักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ สำนักงาน กสม., เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔-๙.

๓.๓.๒) ไชปรัส จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อการบริหาร
(Commissioner for Administration)

๓.๓.๓) เดนมาร์ก จัดตั้งคณะกรรมการแห่งรัฐสภา
เดนิชเพื่อบริการกิจการพลเรือนและทหาร (Danish Parliamentary
Commissioner for Civil and Military Administration)

๓.๓.๔) เอลโตเนีย ได้มอบหมายให้สำนักงานเลขานุการ
งานยุติธรรม (Office of Chancellor of Justice) ทำหน้าที่เป็นกลไก
ป้องกันระดับชาติ (NPM) อย่างไรก็ดี ประชาคมระหว่างประเทศมีข้อห่วง
กังวลเกี่ยวกับความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานดังกล่าว
เนื่องจากสำนักงานดังกล่าวไม่ได้เป็นหน่วยงานอิสระ

๓.๓.๕) ฝรั่งเศส จัดตั้งผู้ตรวจการสถานคุมขัง
(General Inspector of Places of Detention) มีเจ้าหน้าที่ ๔๐ คน
ปฏิบัติงานเต็มเวลา ๒๕ คน

๓.๓.๖) จอร์เจีย โปแลนด์ และเซอร์เบียจัดตั้งหน่วยงาน
โดยเฉพาะมีเจ้าหน้าที่ ได้แก่ นักปกป้องสาธารณะ (Public Defender)
ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ ๖ คน และผู้เชี่ยวชาญอิสระ ๒๕ คน ในประเทศ
โปแลนด์ เรียกว่า นักปกป้องสาธารณะด้านสิทธิ (Public Defender of
Rights) ส่วนประเทศเซอร์เบีย เรียกว่า นักพิทักษ์พลเรือน (Protector of
Citizens)

๓.๓.๗) สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน กัวเตมาลา
ฮอนดูรัส สวิตเซอร์แลนด์ จัดตั้งหน่วยงานระดับชาติเพื่อป้องกันการ
ทรมาน (National Agency for the Prevention of Torture)

๓.๓.๘) คีร์กีซและลิกเตนสไตน์ จัดตั้งศูนย์การติดตาม
และวิเคราะห์ และคณะกรรมการราชทัณฑ์ (Correction Commission)

๓.๓.๙) มอลตา เนเธอร์แลนด์ และสหราชอาณาจักร จัดตั้งกลไกป้องกันระดับชาติมากกว่าหนึ่งแห่ง โดยมีมอลตาได้แต่งตั้ง คณะกรรมการ ๒ คณะ คือ คณะกรรมการตรวจเยี่ยมเรือนจำและ คณะกรรมการตรวจเยี่ยมสถานคุมขัง เนเธอร์แลนด์มอบหมายองค์กร ๖ แห่ง ทำหน้าที่เป็นกลไกดังกล่าว รับผิดชอบประสานงานการตรวจเยี่ยม และกำหนดมาตรการแทรกแซง สหราชอาณาจักรได้มอบหมายให้องค์กร ๑๘ แห่ง ทำหน้าที่กลไกป้องกันระดับชาติ

๓.๔) ประเทศนิวซีแลนด์ กำหนดเป็นกฎหมายเฉพาะ ได้แก่ พระราชบัญญัติอาชญากรรมจากการทรมาน พ.ศ.๒๕๓๒ แบ่งเป็น ๓ ส่วน คือ ส่วนที่ ๑ เป็นนิยามศัพท์ ส่วนที่ ๒ เป็นเรื่องการฟ้องคดีในความผิดฐานทรมาน และส่วนที่ ๓ ว่าด้วยการป้องกันการกระทำทรมาน ซึ่งส่วนหลังนี้มีเจตนารมณ์เพื่อให้สอดคล้องตามพิธีสารเลือกรับฯ โดยกำหนดให้ ๕ หน่วยงานในประเทศทำหน้าที่เป็นกลไกการป้องกันระดับชาติ (National Preventive Mechanism: NPM) ทำหน้าที่ตรวจเยี่ยมสถาน คุมขังและจัดทำรายงานการตรวจเยี่ยมในเชิงปรับปรุงสภาพการคุมขัง การปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง และการป้องกันการทรมาน เสนอต่อรัฐบาลและ รัฐสภา ^{๓๖}

๓.๕) ประเทศมัลดีฟส์ (เข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของ อนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๙) ได้มีการดำเนินการ ดังนี้

๓.๕.๑) ได้แก้ไขรัฐธรรมนูญของประเทศ โดยเพิ่มเติม บทที่ ๒ กำหนดให้ห้ามการกระทำความผิดต่อไปนี้ตามอำเภอใจ ได้แก่ การคุมขัง

๓๖ Crimes of Torture Act ๑๙๘๙, No. 16, 26, 27, 31 และ 32

การกระทำที่โหดร้าย การลงโทษหรือการทารุณกรรมที่ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี^{๓๗}

๓.๕.๒) รัฐบาลมัลดีฟส์ได้มอบหมายให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นกลไกการป้องกันในระดับชาติ ซึ่งแต่งตั้งหน่วยงานหนึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ ๑๓ คน ช่วยคณะกรรมการทำหน้าที่ตรวจเยี่ยมสถานที่ซึ่งบุคคลถูกคุมขังภายใต้คำสั่งศาลหรือคำสั่งตามกฎหมาย ติดตามและสอบถามเกี่ยวกับสวัสดิการที่ได้รับ และจัดทำข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง แต่ไม่รวมสถานีตำรวจ สถาบันจิตเวช ค่ายทหาร^{๓๘}

๑.๒.๓ หลักการและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ (OPCAT)

มาตรา ๑ วัตถุประสงค์ของพิธีสาร คือ การพัฒนาระบบการเข้าเยี่ยมสถานที่ซึ่งทำให้บุคคลเสื่อมเสียซึ่งอิสรภาพโดยหน่วยงานนานาชาติและระดับชาติที่เป็นอิสระอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการทรมาน การปฏิบัติและการลงโทษที่ทารุณขาดมนุษยธรรม หรือลดทอนความเป็นมนุษย์

มาตรา ๓ รัฐบาลแต่ละรัฐจะจัดตั้ง มอบหมายหน้าที่หรือส่งเสริมให้มีหน่วยงานเข้าเยี่ยมระดับชาติแห่งหนึ่งหรือหลายแห่ง เพื่อป้องกันการทรมานและการลงโทษ และการปฏิบัติอย่างทารุณผิดมนุษย

๓๗ United Nations, Subcommittee on Prevention of Torture, Report on the visit of the subcommittee prevention of torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment to the Maldives, 20 February 2009, p.7

๓๘ United Nations, Subcommittee on Prevention of Torture, Report... 20 February 2009, p. 10.

หรือลดทอนความเป็นมนุษย์ (นับแต่นี้เรียกว่า กลไกการป้องกันในระดับชาติ)

มาตรา ๔

๑. ตามพิธีสารฉบับนี้ รัฐภาคีแต่ละรัฐต้องอนุญาตให้มีการเข้าเยี่ยมของหน่วยงานตามที่ระบุถึงใน มาตรา ๒ และ ๓ ไปยังสถานที่ภายใต้เขตอำนาจศาลของตน ซึ่งเป็นสถานที่ควบคุมตัวบุคคลผู้ถูกทำให้เสื่อมเสียอิสรภาพ ทั้งนี้ ตามคำสั่งของหน่วยงานของรัฐ หรือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย (นับแต่นี้เรียกว่า สถานที่คุมขัง)

.....

๒. ตามวัตถุประสงค์ของพิธีสารฉบับนี้ การทำให้สูญเสียซึ่งอิสรภาพ หมายถึง การใช้วิธีการใดๆ ไม่ว่าจะเป็นการคุมขังหรือการคุมขังหรือการกักตัวบุคคลไว้ในสถานที่ควบคุมตัวของเอกชนหรือของรัฐ อันเป็นเหตุให้บุคคลนั้นไม่ได้รับอนุญาตให้จากไปตามที่ต้องการ โดยเป็นคำสั่งของหน่วยงานด้านตุลาการ ด้านบริหาร หรือหน่วยงานอื่นๆ ก็ดี

มาตรา ๑๑ คณะอนุกรรมการว่าด้วยการป้องกันการทรมานจะ

(ก) เข้าเยี่ยมสถานที่ตามที่อ้างถึงใน มาตรา ๔ และให้ข้อเสนอแนะต่อรัฐภาคี ในเรื่องของการคุ้มครองบุคคลผู้ถูกทำให้เสื่อมเสียอิสรภาพเพื่อให้ปลอดจากการทรมานและการลงโทษ และการปฏิบัติอย่างทารุณ ฝิดมนุษย์หรือลดทอนความเป็นมนุษย์

(ข) ในส่วนที่เกี่ยวกับกลไกการป้องกันในระดับชาติ

(๑) ให้คำแนะนำและช่วยเหลือรัฐภาคีเมื่อจำเป็นในการจัดตั้งกลไกการป้องกันในระดับชาติ

(๒) รักษาการติดต่ออย่างเป็นความลับหากเป็นไปได้ กับกลไกการป้องกันในระดับชาติ และเสนอที่จะจัดการอบรมและให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคทั้งนี้เพื่อเพิ่มศักยภาพ

(๓) ให้คำแนะนำและช่วยเหลือกลไกการป้องกันในระดับชาติในการประเมินความต้องการและวิธีการที่จำเป็น เพื่อส่งเสริมการคุ้มครองบุคคลผู้ถูกทำให้เสื่อมเสียอิสรภาพ เพื่อให้ปลอดจากการทรมานและการลงโทษและการปฏิบัติอย่างทารุณ ผิดมนุษย หรือลดทอนความเป็นมนุษย์

(๔) ให้ข้อเสนอแนะและข้อสังเกตต่อรัฐภาคี ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมศักยภาพและอำนาจหน้าที่ของกลไกการป้องกันในระดับชาติ ในการป้องกันการทรมานและการลงโทษและการปฏิบัติอย่างทารุณ ผิดมนุษย หรือลดทอนความเป็นมนุษย์

(ค)

มาตรา ๑๔

๑. เพื่อให้คณะอนุกรรมการว่าด้วยการป้องกันการทรมานสามารถปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของตนได้ รัฐภาคีของพิธีสารฉบับนี้จะต้องอนุญาตให้

(๑) เข้าถึงข้อมูลทุกอย่างรวมทั้งจำนวนของบุคคลผู้ถูกทำให้เสื่อมเสียอิสรภาพในสถานที่คุมขังตามที่ระบุไว้ใน มาตรา ๔ รวมทั้งสถานที่และตำแหน่งอื่นๆ โดยไม่มีข้อจำกัด

(๒) เข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อบุคคล รวมทั้งสภาพการคุมขังโดยไม่มีข้อจำกัด

(๓) เข้าถึงสถานที่คุมขัง บริเวณ และอาคารสถานที่ทุกแห่งได้ โดยไม่มีข้อจำกัด แต่ให้เป็นไปตามย่อหน้าที่ ๒ ด้านล่าง

(๔) มีโอกาสได้สัมภาษณ์บุคคลที่ถูกทำให้เสื่อมเสีย
อิสราภาพอย่างเป็นส่วนตัวโดยไม่ต้องมีพยานรู้เห็น

(๕) มีอิสราภาพในการเลือกสถานที่ที่ต้องการเข้าเยี่ยม
และบุคคลที่ต้องการสัมภาษณ์

๒. การคัดค้านการเข้าเยี่ยมสถานที่คุมขังบางแห่ง อาจเป็น
ไปได้ตามเหตุผลเร่งด่วนและไม่อาจขัดขึ้นได้ อย่างเช่น เหตุผลในการ
ป้องกันประเทศรัฐบาลไม่สามารถใช้อำนาจตามประกาศ
ภาวะฉุกเฉินที่มีอยู่แล้วเพื่อห้ามการเข้าเยี่ยมได้

มาตรา ๑๘

๑. รัฐบาลต้องดำเนินการให้กลไกการป้องกันในระดับชาติ
มีความเป็นอิสระในการทำงาน และความเป็นอิสระของบุคลากร

๒. รัฐบาลจะต้องดำเนินการที่จำเป็นเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญที่อยู่
ในกลไกการป้องกันในระดับชาติมีความรู้ความเชี่ยวชาญแบบมืออาชีพ
โดยต้องดูแลให้มีความสมดุลด้านเพศและมีตัวแทนอย่างพอเพียงจาก
ชนชาติพันธุ์และคนกลุ่มน้อยในประเทศ

๓. รัฐบาลต้องดำเนินการเพื่อให้มีทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับ
การทำงานของกลไกการป้องกันในระดับชาติ

๔.

มาตรา ๑๙ กลไกการป้องกันในระดับชาติจะได้รับมอบหมาย
อำนาจอย่างน้อยให้

(ก) สามารถตรวจเยี่ยมการปฏิบัติต่อบุคคลผู้ถูกทำให้
เสื่อมเสียอิสราภาพในสถานที่คุมขังตามที่ระบุถึงใน มาตรา ๔ อย่าง
สม่ำเสมอ ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิ

(ข) ให้ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติและสภาพของบุคคลผู้ถูกทำให้เสื่อมเสียอิสรภาพ และเพื่อป้องกันการทรมานโดยพิจารณาจากบรรทัดฐานที่เกี่ยวข้องขององค์การสหประชาชาติ

(ค) ยื่นข้อเสนอและข้อสังเกตเกี่ยวกับกฎหมายที่มีอยู่หรือกฎหมายที่กำลังร่าง

มาตรา ๒๐ เพื่อช่วยให้กลไกการป้องกันในระดับชาติสามารถปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของตนได้ รัฐภาคีของพิธีสารฉบับนี้จะต้องอนุญาตให้

(ก) เข้าถึงข้อมูลทุกอย่างรวมทั้งจำนวนของบุคคลผู้ถูกทำให้เสื่อมเสียอิสรภาพในสถานที่คุมขังตามที่ระบุไว้ใน มาตรา ๔ รวมทั้งสถานที่และตำแหน่งอื่นๆ

(ข) เข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อบุคคล รวมทั้งสภาพการคุมขัง

(ค) เข้าถึงสถานที่คุมขัง บริเวณ และอาคารสถานที่ทุกแห่งได้

(ง) มีโอกาสได้สัมภาษณ์บุคคลที่ถูกทำให้เสื่อมเสียอิสรภาพอย่างเป็นส่วนตัวโดยไม่ต้องมีพยานรู้เห็น

(จ) มีอิสรภาพในการเลือกสถานที่ที่ต้องการเข้าเยี่ยมและบุคคลที่ต้องการสัมภาษณ์

(ฉ) สิทธิในการติดต่อกับคณะอนุกรรมการว่าด้วยการป้องกันการทรมานเพื่อส่งข้อมูลให้และประชุมร่วมกัน

๑.๒.๔ ความเห็นของคณะกรรมการด้านเสนอแนะนโยบาย และข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย และกฎเพื่อส่งเสริมและคุ้มครอง สิทธิมนุษยชน

ปัจจุบันคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) โดย คณะอนุกรรมการปฏิบัติการยุทธศาสตร์ด้านสิทธิในกระบวนการยุติธรรม คณะอนุกรรมการปฏิบัติการยุทธศาสตร์ด้านเด็ก สตรี และความเสมอภาค ของบุคคล คณะอนุกรรมการด้านสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และคณะอนุกรรมการปฏิบัติการยุทธศาสตร์ด้านสิทธิมนุษยชนในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ดำเนินการตรวจเยี่ยมสถานที่คุมขังประเภท ต่างๆ ในทุกภูมิภาคทั่วประเทศเป็นระยะๆ อยู่แล้ว ดังนั้น หากรัฐบาล จะพิจารณามอบหมายให้ กสม. ทำหน้าที่เป็นกลไกป้องกันระดับชาติตาม พิธีสารเลือกรับฯ (NPM) รัฐบาลต้องพิจารณาให้ กสม. มีอำนาจหน้าที่ ตามที่กำหนดไว้ในพิธีสารเลือกรับฯ โดยอาจบัญญัติเพิ่มเติมไว้ใน ร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ซึ่งขณะนี้อยู่ในระหว่างการพิจารณาของรัฐสภา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การนิยามคำว่า “สถานที่ลิดรอนเสรีภาพ” และอำนาจการตรวจเยี่ยม โดยไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวล่วงหน้า (Unannounced Visit) รวมถึง รัฐบาลต้องพิจารณาจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็น ทั้งในแง่บุคลากรและ งบประมาณอย่างเพียงพอแก่ กสม. เพื่อให้สามารถดำเนินงานในฐานะ กลไกระดับชาติตามพิธีสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ รัฐบาล ยังจำเป็นต้องทบทวนกฎหมายภายใน รวมถึงระเบียบของหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อให้กลไกป้องกันระดับชาติสามารถดำเนินการ ตรวจเยี่ยมสถานที่คุมขังในประเทศทุกประเภทได้อย่างสอดคล้อง กับมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

ส่วนที่ ๒

การเตรียมรองรับการดำเนินการตามอนุสัญญา ระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูก บังคับให้สูญหาย (International Convention on the Protection of Persons from Enforced Disappearances : CED)

๒.๑ ความเป็นมา

๒.๑.๑ ประเทศไทยได้ลงนามในอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย (CED) เมื่อวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๕๕ และไทยได้ยอมรับข้อเสนอแนะจากกระบวนการ UPR ที่จะให้สัตยาบันต่ออนุสัญญานี้โดยเร็ว ซึ่งขณะนี้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพอยู่ระหว่างการศึกษาแนวทางการปรับปรุงกฎหมายภายในก่อนดำเนินการให้สัตยาบันอนุสัญญาดังกล่าวต่อไป

๒.๑.๒ อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลมิให้ถูกบังคับให้สูญหาย มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันบุคคลจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับและต่อสู้กับการไม่นำตัวผู้กระทำความผิดดังกล่าวมาลงโทษ โดยให้ถือว่า การกระทำให้บุคคลหายสาบสูญโดยถูกบังคับเป็นอาชญากรรม และให้นิยาม “การหายสาบสูญโดยถูกบังคับ” ว่า คือ การจับกุม กักขัง ลักพาตัว หรือการกระทำในรูปแบบใดๆ ก็ตาม ที่เป็น การลิดรอนเสรีภาพโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลหรือกลุ่มบุคคลซึ่ง ดำเนินการโดยได้รับอนุญาต การสนับสนุนหรือการยอมรับโดยปริยาย ของรัฐ ตามมาด้วยการปฏิเสธที่จะยอมรับว่าได้มีการลิดรอนเสรีภาพ หรือ การปกปิดชะตากรรมหรือที่อยู่ของบุคคลที่หายสาบสูญ ซึ่งส่งผลให้

บุคคลดังกล่าวตกอยู่ในภายนอกการคุ้มครองของกฎหมาย นอกจากนี้
รัฐภาคีต้องดำเนินมาตรการจำเป็นเพื่อประกันว่าการหายสาบสูญเป็น
ความผิดภายใต้กฎหมายอาญาของตน การกระทำที่บุคคลหายสาบสูญ
โดยถูกบังคับ ซึ่งดำเนินการอย่างกว้างขวางหรือเป็นระบบถือเป็น
อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ ตามนิยามภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ
ถือว่าเป็นอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ ตามที่นิยามภายใต้กฎหมาย
ระหว่างประเทศที่ใช้บังคับ และจะต้องนำมาซึ่งผลลัพธ์ตามที่กำหนด
ภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศที่ใช้บังคับดังกล่าว^{๓๙}

๒.๒ ข้อมูลประกอบการพิจารณา

๒.๒.๑ คำร้องและข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่ถูกบังคับให้สูญหาย

๑) ช่วง พ.ศ. ๒๕๔๗ - ๒๕๕๖ (ณ วันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๖)
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับคำร้องเกี่ยวกับบุคคลที่
ถูกบังคับให้สูญหาย จำนวน ๑๑ คำร้อง เป็นคำร้องซึ่งเกิดขึ้นในภาคอื่น
๑ คำร้อง คำร้องที่เกิดขึ้นพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน ๙ คำร้อง
อีกหนึ่งคำร้องไม่ระบุสถานที่เกิดเหตุ^{๔๐} ตัวอย่างคำร้องที่อยู่ในข่ายบุคคล
หายสาบสูญโดยถูกบังคับให้สูญหาย เช่น

๑.๑) คำร้องที่ ๑๒๔/๒๕๔๙ เมื่อวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๔๗
จังหวัดปัตตานี สามีของผู้ร้องและเพื่อนอีก ๒ คน ถูกกลุ่มบุคคลแต่งกาย
คล้ายทหารหรือตำรวจกว่า ๑๐ คน พร้อมอาวุธ จับกุมตัวโดยบอกว่าจะ
นำไปสอบสวนแล้วส่งกลับ แต่ไม่ได้กลับมาอีกเลย

๓๙ อนุสัญญาระหว่างประเทศ CED อารั่มภท ข้อ ๒ ข้อ ๔ และข้อ ๕

๔๐ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สำนักคุ้มครองสิทธิมนุษยชน, รายงานวิเคราะห์สถานการณ์เกี่ยวกับ
คำร้องการละเมิดสิทธิมนุษยชนภายใต้อนุสัญญา CAT และอนุสัญญาระหว่างประเทศ CED, พ.ศ. ๒๕๕๖,

๑.๒) คำร้องที่ ๑๒๗/๒๕๔๙ เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๔๕ จังหวัดยะลา สามีของผู้ร้องและเพื่อนอีก ๒ คน เป็นสายให้ตำรวจ ถูกกล่าวหาว่ายิงตำรวจ จึงนั่งรถจักรยานยนต์ไปกับเพื่อนคนหนึ่ง และอีกคนขับรถตามไป วันรุ่งขึ้นได้รับทราบจากเพื่อนของสามีที่ขับรถตามไปว่าสามีของผู้ร้องและเพื่อนที่นั่งรถจักรยานยนต์ไปด้วยกันหายไป ต่อมาเพื่อนที่ขับรถตามไปถูกยิงเสียชีวิต

๑.๓) คำร้องที่ ๖๖๖/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๐ จังหวัดยะลา สามีของผู้ร้อง ถูกเจ้าหน้าที่ทหารพราน ๕๐ คน จับกุมไป จากบ้านพัก พร้อมยึดรถยนต์กระบะ ๑ คัน ปืนสั้นออโตแมติก ๑ กระบอก โทรศัพท์มือถือ ๑ เครื่อง โดยเจ้าหน้าที่ทหารแจ้งว่านำตัวไปสอบสวนที่ ค่ายทหาร โรงเรียนบันนังสตาอินทรีนคร แล้วหายตัวไป ผู้ร้องได้ไป สอบถามที่ค่ายดังกล่าวและค่ายอื่นในจังหวัดยะลาและจังหวัดปัตตานี ก็ไม่พบ เจ้าหน้าที่แจ้งว่าปล่อยตัวไปแล้ว แต่ไม่ให้ผู้ร้องดูเอกสารการ ปล่อยตัว

๒) เมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๔๗ นายสมชาย นิละไพจิตร ทนายความสิทธิมนุษยชนที่ให้ความช่วยเหลือทางคดีแก่ผู้ต้องหาคดีความ มั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้หายตัวไป ต่อมา พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ยอมรับว่านายสมชาย นิละไพจิตรเสียชีวิตแล้ว และกรมสอบสวนคดีพิเศษได้รับคดีการหายตัวไปของนายสมชายฯ ไว้ เป็นคดีพิเศษตั้งแต่วันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๔๘ ปัจจุบันไม่มีความคืบหน้า ในเรื่องนี้

๓) จากการศึกษาของมูลนิธิยุติธรรมเพื่อสันติภาพอธิบายว่า ประเทศไทยมีข้อมูลการบังคับให้บุคคลสูญหายตั้งแต่ทศวรรษ ๒๕๔๐ โดยเมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๔๕ นายเตียง ศิริขันธ์ ผู้เป็นแนวร่วมกับ

นายปรีดี พนมยงค์ หายตัวไป ต่อมาศาลพิพากษาจำคุกตลอดชีวิต ผู้ต้องหาซึ่งเป็นตำรวจ ๓ ราย เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๔๙๗ นายพรมะลิทอง นักการเมืองฝ่ายค้านสมัยรัฐบาลพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ ถูกลักพาไป ต่อมาพบศพในแม่น้ำเจ้าพระยา ในช่วงทศวรรษ ๒๔๙๐ และ ๒๕๐๐ รัฐบาลมีนโยบายปราบปรามคอมมิวนิสต์ เป็นผลให้มีชาวบ้านถูกจับกุม ควบคุมตัว และสังหารอย่างพลการจำนวนมาก ภายหลังการประท้วงทางการเมืองเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๖ และพ.ศ. ๒๕๑๙ มีการใช้กองกำลังของรัฐปราบปรามและสังหารผู้ประท้วง แต่ไม่มีการฟ้องคดีดังกล่าว และไม่มีการลงโทษผู้รับผิดชอบต่อการสังหารนี้ ช่วงคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) ปกครองประเทศ เดือนมิถุนายน ๒๕๓๔ นายทอง โพธิ์อ่าน วุฒิสมาชิกสายแรงงานและผู้รณรงค์ต่อต้านการพยายามของรัฐในการยุบสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจ ได้หายตัวไป^{๔๑}

๔) ช่วงพ.ศ. ๒๕๔๔ ถึงปัจจุบัน “การถูกบังคับให้สูญหาย” ในประเทศไทยเป็นผลจากนโยบายของรัฐ ๒ ประการ คือ การต่อต้านการก่อความไม่สงบในภาคใต้ (นับแต่ พ.ศ. ๒๕๔๔) และการปราบปรามยาเสพติด (เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๖) กล่าวคือในการปราบปรามการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทุกรัฐบาลใช้นโยบายที่คล้ายกันและมีนโยบายอย่างน้อย ๓ ประการที่ส่งผลให้เกิดสภาพที่นำไปสู่การหายตัวของบุคคล^{๔๒} ดังนี้

๔.๑) กรอบกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง ๓ ฉบับ^{๔๓} ที่ใช้

๔๑ มูลนิธิอิทธธรรมเพื่อสันติภาพ, การบังคับบุคคลให้สูญหายในประเทศไทย, พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๕, หน้า ๑๒ – ๑๕.

๔๒ มูลนิธิอิทธธรรมเพื่อสันติภาพ, การบังคับบุคคลให้สูญหายในประเทศไทย, พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๕, หน้า ๑๕ – ๑๘.

๔๓ ได้แก่ พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ และพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑

ในจังหวัดชายแดนใต้ ทำให้การปราบปรามของรัฐไม่เป็นไปตามหลักการ
คุ้มครองและหลักนิติธรรม ข้อกำหนดว่าด้วยการควบคุมตัวตามกฎหมาย
ดังกล่าวเปิดโอกาสให้เกิดการบังคับบุคคลให้สูญหาย เช่น กฎอัยการศึก
เปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ควบคุมตัวได้ ๗ วัน โดยไม่ต้องมีหมายศาล
พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินฯ สามารถ
ควบคุมตัวได้โดยมีหมายศาล รวม ๓๐ วัน และพระราชบัญญัติการรักษา
ความมั่นคงฯ รวมกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา สามารถ
ควบคุมตัวได้รวม ๘๔ วัน

๔.๒) การให้ผู้ต้องสงสัยมาแสดงตน เช่น เชิญมาพบ หรือ
มารายงานตัวที่ค่ายทหาร โดยแบ่งผู้ต้องสงสัยเป็น ๓ กลุ่ม คือ กลุ่ม
ที่มีหมายจับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีสิทธิขอ
ประกันตัวและเข้าถึงทนายความได้ มีการติดตามความเคลื่อนไหวหลัง
ปล่อยตัว กลุ่มที่เป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงแห่งชาติ จะถูกบังคับให้
เข้าอบรม ๑ เดือน และมีการเฝ้าระวังหลังการอบรม กลุ่มที่สนับสนุน
หรือฝึกฝฝฝ่ายก่อความไม่สงบ (มีชื่อในบัญชีดำ) แต่ไม่ได้กระทำความผิดอาญา
และไม่มีหมายจับ จะถูกควบคุมตัวให้เข้ารับการอบรม ๗ - ๑๐ วัน

๔.๓) การใช้กำลังทหารในการตอบโต้กับการก่อความไม่สงบ
เช่น การเพิ่มกำลังทหารในพื้นที่ การจัดให้มีอาสาสมัครฝ่ายพลเรือน
การจัดให้มีชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) และอาสาสมัครรักษา
หมู่บ้าน (อรบ.) โดย ชรบ. หรือ อรบ. ที่ถูกสงสัยว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับ
ผู้ก่อความไม่สงบ และที่เป็น “สายข่าว” ให้เจ้าหน้าที่ ซึ่งทราบการปฏิบัติ
หน้าที่ของเจ้าหน้าที่ มีโอกาสถูกบังคับให้สูญหาย

๕) ประเทศไทยใช้นโยบายปราบปรามอย่างรุนแรงต่อความผิด
ด้านยาเสพติดมาโดยตลอด และเข้มงวดมากยิ่งขึ้นเมื่อประกาศใช้นโยบาย

“สงครามปราบปรามยาเสพติด” ใน พ.ศ. ๒๕๔๖ ระหว่างเดือน พฤษภาคม ถึง ธันวาคม ๒๕๔๖ มีรายงานว่าชุมชนชาติพันธุ์ลาหู่ถูกเจ้าหน้าที่ทหาร และทหารพรานควบคุมตัวโดยพลการ ถูกทรมาน ถูกสังหารนอก กระบวนการกฎหมายและและบางคนถูกบังคับให้สูญหาย^{๔๔} นอกจากนี้ จากรายงานของมูลนิธิยุติธรรมเพื่อสันติภาพ วิธีการที่เจ้าหน้าที่ทหาร หรือเจ้าพนักงานของรัฐใช้ คือ การไปจับกุมตัวคนจากหมู่บ้านหรือที่ทำงาน (ไร่ นา) แล้วนำมาควบคุมตัวในค่ายทหาร ระยะเวลาควบคุมตัว คือ ๔๕ - ๙๐ วัน ช่วง ๗ วันแรก ควบคุมตัวในหลุมลึก ๒ เมตร จากนั้น ควบคุมตัวในอาคาร ระหว่างควบคุมใช้วิธีทรมานหลายรูปแบบ เช่น ช็อตด้วยไฟฟ้า ตีด้วยกระบอง เพื่อให้รับสารภาพ ซึ่งส่งผลให้ผู้ถูก ควบคุมตัวบางคนเสียชีวิตได้

๖) คนกลุ่มอื่นที่เสี่ยงต่อการถูกบังคับให้เป็นบุคคลสูญหาย ได้แก่

๖.๑) คนที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดหรือมีความขัดแย้งส่วนตัว กับตำรวจ ตัวอย่างเช่น เดือนมกราคม ๒๕๔๙ จังหวัดเชียงใหม่ นายพิชิต จะอ้อ นายจะกะ จะอ้อ (สายตำรวจ) นายจะกะ จะอ้อ น.ส.นาสี จะอ้อ และนายจะแต จะหา ถูกจับกุมระหว่างไปตลาด วันรุ่งขึ้นมีข่าวว่า หน่วยงานด้านการปราบปรามยาเสพติดได้สั่งการให้ทหารและตำรวจ สนธิกำลังปราบปรามยาเสพติดและมีการกล่าวหาว่าพ่อค้ายา (นายพิชิตฯ นายจะกะฯ) ต่อสู้เจ้าหน้าที่และถูกยิงเสียชีวิต แต่สภาพศพของทั้งสอง คนคือถูกใส่กุญแจมือ เมื่อญาติถามถึงสถานที่ควบคุมตัวของอีกสามคน ที่เหลือซึ่งเป็นเยาวชน ก็ได้รับคำตอบไม่ชัดเจน^{๔๕} เดือนกรกฎาคม

๔๔ มูลนิธิยุติธรรมเพื่อสันติภาพ, การบังคับบุคคลให้สูญหายในประเทศไทย, พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๕, หน้า ๒๕.

๔๕ มูลนิธิยุติธรรมเพื่อสันติภาพ, การบังคับบุคคลให้สูญหายในประเทศไทย, พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๕, หน้า ๓๑.

๒๕๕๐ จังหวัดยะลา นายมะยูนิต โลงีเยะ ซึ่งเพิ่งเดินทางเข้าพื้นที่ หายตัวไปตอนสองทุ่ม วันที่หายตัวไปมี ชรบ. และนักการเมืองท้องถิ่นนำตัวไปพบกำนันคนหนึ่ง มีรายงานว่านายมะยูนิตฯ ไม่ต้องการเกี่ยวข้องกับ ความขัดแย้งระหว่างกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งอาจเป็นเหตุให้หายตัวไป^{๔๖}

๖.๒) แรงงานข้ามชาติซึ่งถูกจำกัดเสรีภาพในการเดินทาง เสรีภาพในการตั้งสหภาพแรงงาน การเข้าถึงการดูแลและความรู้ด้าน สุขภาพ การทำงานในสภาพเสี่ยงอันตราย ไม่จ่ายค่าแรงงานหรือจ่าย ต่ำกว่าอัตราที่กำหนด มีการยึดหนังสือเดินทาง ใบอนุญาตทำงาน เจ้าหน้าที่รัฐมักมองว่าแรงงานข้ามชาติเป็นภัยต่อชุมชนไทยและอธิปไตย ของชาติ จึงทำให้ปฏิบัติต่อบุคคลดังกล่าวโดยไม่ชอบ รวมถึงบังคับ ให้สูญหาย ตัวอย่างเช่น เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ โกวินมิน ขวามอญ ถูกเจ้าหน้าที่อาสารักษาดินแดน (อส.) ยิงที่จุดตรวจใกล้ค่ายผู้ลี้ภัย อำเภอสงขลาบุรี จังหวัดกาญจนบุรี แล้วถูกลากและเตะลงไปบริเวณหน้าผา โดยเจ้าหน้าที่ไม่ยอมให้ครอบครัวมารับศพ^{๔๗}

๖.๓) พยานการละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งเสี่ยงต่อการถูก เจ้าหน้าที่ข่มขู่ ได้รับความรุนแรง เสี่ยงกับการถูกสังหารนอกกระบวนการ กฎหมาย หรือบังคับให้สูญหาย ผู้กระทำอาจเป็นเจ้าหน้าที่ที่ละเมิดสิทธิ เพื่อนร่วมงานที่ต้องการช่วยเหลือผู้กระทำผิดหรือปกป้องหน่วยงานตน เช่น เมื่อปี ๒๕๕๒ ที่จังหวัดนราธิวาส นายอับดุลเลาะห์ อาบูคอรี พยาน คดีปล้นปืน เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๔๗ หายตัวไประหว่างเดินทางไปเยี่ยมครอบครัวในพื้นที่ภาคใต้^{๔๘}

๔๖ มุลนิยิตธรรมเพื่อสันติภาพ, การบังคับบุคคลให้สูญหายในประเทศไทย, พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๕, หน้า ๓๒.

๔๗ มุลนิยิตธรรมเพื่อสันติภาพ, การบังคับบุคคลให้สูญหายในประเทศไทย, พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๕, หน้า ๓๔.

๔๘ มุลนิยิตธรรมเพื่อสันติภาพ, การบังคับบุคคลให้สูญหายในประเทศไทย, พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๕, หน้า ๓๔ - ๓๕.

๖.๔) ข้อมูลจากนักกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม สิทธิมนุษยชน และการเมืองได้รายงานว่า หน่วยงานด้านความมั่นคงมักเป็นต้นตอของการข่มขู่และทำร้ายผู้พิทักษ์สิทธิมนุษยชน ผู้ก่อความไม่สงบในภาคใต้ก็อาจข่มขู่บุคคลกลุ่มนี้เช่นกัน ตัวอย่างเช่น การหายตัวไปของนายทง โพธิ์อ่าน วุฒิสภาสายแรงงาน (พ.ศ.๒๕๓๔) และนายสมชาย นีละไพจิตร (พ.ศ.๒๕๔๗) ดังที่กล่าวไว้แล้ว ^{๔๙}

๒.๒.๒ แนวทางอนุวัติกฎหมายภายในของประเทศไทย : การรับฟังความเห็นจากหน่วยงานของรัฐ นักวิชาการ และภาคประชาชน

คณะอนุกรรมการฯ ได้รับฟังข้อมูลและความเห็นเรื่องการอนุวัติกฎหมายภายในตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ จากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง นักวิชาการ และภาคประชาชน เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ และวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๖ ตามลำดับ มีสาระสำคัญโดยสรุป คือ

๑) กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม เห็นควรมีกฎหมายใหม่โดยเฉพาะ เพื่อรองรับการให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลมิให้ถูกบังคับให้สูญหาย ในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ ขณะนี้อยู่ระหว่างศึกษา

๒) กระทรวงการต่างประเทศ เห็นว่า ประเทศไทยยังไม่ได้เป็นภาคีอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลมิให้ถูกบังคับให้สูญหาย จึงอาจเสนอกฎหมายใหม่ในการอนุวัติกฎหมายภายใน ซึ่งสามารถบรรจุรายละเอียดและกระบวนการตามอนุสัญญาได้ครบถ้วน การกำหนดไว้เป็นฐานความผิดในประมวลกฎหมายอาญาอาจไม่เพียงพอ

^{๔๙} มลนิยติธรรมเพื่อสันติภาพ, การบังคับบุคคลให้สูญหายในประเทศไทย, พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ หน้า ๓๕ - ๓๖.

และอาจไม่สามารถคุ้มครองบุคคลที่ถูกบังคับให้สูญหายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓) นายปกป้อง ศรีสนิท ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมายอาญา ให้ความเห็น ดังนี้

๓.๑) สาระตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลมิให้ถูกบังคับให้สูญหายมีความเกี่ยวพันกัน การมอบหมายให้หน่วยงานเดียวรับผิดชอบภารกิจตามอนุสัญญาทั้งสองฉบับน่าจะเป็นไปได้ โดยเน้นการติดตามและเยียวยาส่วนการสอบสวนควรร่วมกับตำรวจ หรือกรมสอบสวนคดีพิเศษ ซึ่งมีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์

๓.๒) การแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา เป็นเพียงการเพิ่มฐานความผิด ไม่ครอบคลุมภารกิจตามอนุสัญญาฯ ได้แก่

๓.๒.๑) การกำหนดความผิดสำหรับผู้บังคับบัญชาที่รู้ข้อมูลที่ชี้ชัดว่า ผู้ใต้บังคับบัญชาได้กระทำความผิดหรืออาจกระทำความผิดฐานบังคับให้บุคคลสูญหาย แต่ไม่ดำเนินการยับยั้งหรือป้องกันการกระทำความผิดดังกล่าว

๓.๒.๒) การไม่สามารถอ้างสถานการณ์ฉุกเฉินเพื่อความชอบธรรมในการบังคับให้บุคคลสูญหาย

๓.๒.๓) การห้ามคุมขังบุคคลในสถานที่ลับ

๓.๒.๔) ข้อกำหนดเกี่ยวกับการรวบรวมและเก็บรักษาเอกสารทางทะเบียนที่บันทึกเกี่ยวกับผู้ถูกทำให้สูญหาย

๓.๒.๕) การให้ญาติหรือทนายความสามารถเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับผู้ถูกทำให้สูญหายและสามารถร้องเรียน ซึ่งต้องได้รับการตรวจสอบข้อกล่าวหาโดยพลันและอย่างเที่ยงธรรม

๓.๒.๖) การประกันว่าเหยื่อของการบังคับให้สูญหาย จะได้รับการชดเชยค่าเสียหายอย่างเป็นธรรม เพียงพอโดยพลัน

๒.๒.๓ กรณีศึกษาของต่างประเทศ

๑) สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (เข้าเป็นภาคีเมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๒)

๑.๑) มีคำแถลงตีความ^{๕๐} ดังนี้

๑.๑.๑) ข้อ ๑๖ การห้ามส่งกลับ จะใช้เฉพาะกรณีที่ส่งกลับแล้ว บุคคลนั้นจะถูกบังคับให้สูญหาย

๑.๑.๒) ข้อ ๑๗ วรรค ๒ (f) ตามกฎหมายเยอรมัน (Basic Law) ประกันว่า การลิดรอนเสรีภาพจะต้องตามกฎหมาย หากเกิดจากคำสั่งศาลหรือผู้ได้รับอำนาจจากศาล การลิดรอนเสรีภาพที่ไม่ได้เนื่องจากคำสั่งศาล ให้ส่งให้ศาลพิจารณาโดยไม่ชักช้า ผู้ถูกจับข้อหาต้องสงสัยว่ากระทำความผิดอาญาให้ส่งไปยังศาลไม่ช้ากว่าวันรุ่งขึ้นจากวันที่ถูกจับกุม

๑.๑.๓) ข้อ ๑๗ วรรค ๓ การคุมขังภายใต้การดูแลของเจ้าพนักงานของรัฐ หรืออัยการ จะมีการบันทึกข้อมูลตาม (a) – (h) ของวรรคนี้อยู่แล้ว และแจ้งให้ศาลที่สั่งให้คุมขังทราบ ดังนั้น ข้อมูลที่บันทึกดังกล่าวให้ถือว่าเป็นข้อมูลตามข้อนี้

๑.๑.๔) ข้อ ๑๘ ตามกฎหมายเยอรมัน ผู้มีความชอบธรรมตามกฎหมายสามารถขอรับข้อมูลจากศาลได้ และอาจถูกจำกัดได้เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้เกี่ยวข้อง หรือเท่าที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการทางอาญา ตามข้อ ๒๐ แห่งอนุสัญญาระหว่างประเทศนี้

^{๕๐} UNTC, treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&tdsg_no=IV-16&chapter=4&lang=en

๑.๑.๕) ข้อ ๒๔ วรรค ๔ การชดใช้ค่าเสียหายและค่าสินไหมทดแทน ไม่ยกเลิกเพิกถอนหลักความคุ้มกันของรัฐจากการถูกฟ้องร้องในศาลของรัฐอื่น (Principle of State Immunity)

๑.๒) การอนุวัติกฎหมายภายใน มีแนวทาง^{๕๑} คือ

๑.๒.๑) แก้ไขกฎหมายโดยเพิ่มหมวดอาชญากรรมต่อมนุษยธรรม ในประมวลกฎหมายว่าด้วยอาชญากรรมระหว่างประเทศ ค.ศ. ๒๐๐๒ (พ.ศ. ๒๕๔๕) ซึ่งกำหนดให้ลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดฐานทำให้บุคคลสูญหาย โดยตั้งใจโยกย้ายบุคคลออกจากการคุ้มครองตามกฎหมายเป็นระยะเวลานาน ด้วยการลักพาตัวและปฏิเสธไม่ให้ข่าวสารเกี่ยวกับผู้ถูกบังคับให้สูญหาย อันเป็นการกระทำภายใต้การเห็นชอบของหน่วยงานของรัฐหรือผู้มีอำนาจหน้าที่

๑.๒.๒) กำหนดเป็นนโยบายด้านสิทธิมนุษยชน ประจำปี ค.ศ. ๒๐๐๕ – ๒๐๐๖ (พ.ศ. ๒๕๔๘ – ๒๕๔๙) ว่าด้วยการต่อต้านการทรมานและการบังคับให้บุคคลสูญหาย

๒) ราชอาณาจักรเนเธอร์แลนด์ (เข้าเป็นภาคีเมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔)

๒.๑) คำแถลงตีความต่ออำนาจของคณะกรรมการตามข้อ ๓๑ และ ๓๒ แห่งอนุสัญญาระหว่างประเทศฯ^{๕๒}

๕๑ Customary IHL-Practice Relating to Rule 98, Enforced Disappearance, www.icrc.org/customary-ihl/en/docs/v2_cou_de_rule_98

๕๒ UNTC, treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&tdsg_no=IV-16&chapter=4&lang=en

๒.๑.๑) ข้อ ๓๑ ยอมรับอำนาจของคณะกรรมการที่จะรับและพิจารณาข้อร้องเรียนในเขตอำนาจศาลตน จากบุคคลที่อ้างว่าเป็นเหยื่อจากการละเมิดโดยประเทศเนเธอร์แลนด์

๒.๑.๒) ข้อ ๓๒ ยอมรับอำนาจของคณะกรรมการที่จะรับและพิจารณาคำร้องจากรัฐภาคีหนึ่งว่าอีกรัฐภาคีหนึ่งมิได้ปฏิบัติตามพันธกรณีภายใต้อนุสัญญาฯ

๒.๒) การอนุวัติกฎหมายภายใน ได้แก่ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติอาชญากรรมระหว่างประเทศ โดยเพิ่มนิยามการบังคับให้บุคคลสูญหาย กำหนดให้การบังคับให้บุคคลสูญหายเป็นความผิดอาญาและเป็นอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ กำหนดความรับผิดชอบของผู้บังคับบัญชา และแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (Code of Criminal Procedure) โดยกำหนดบทลงโทษ ทั้งโทษจำคุกและปรับ^{๕๓}

๓) ประเทศอาร์เจนตินา^{๕๔} (เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลมิให้ถูกบังคับให้สูญหาย เมื่อวันที่ ๑๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๐)

๓.๑) ค่าแถมตีความ ประเทศอาร์เจนตินาได้ยอมรับอำนาจคณะกรรมการ ตามมาตรา ๓๑ และ ๓๒ ตามอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลมิให้ถูกบังคับให้สูญหาย

^{๕๓} OHCHR, Report of the Kingdom of the Netherlands submitted under article 29 paragraph 1 of CED, 2013, www.ohchr.org/Documents/HRBodies/CED/SPReports/Report_art29.1_Netherlands.pdf

^{๕๔} สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ, ผลการศึกษามาตรการดำเนินการรองรับการเข้าเป็นอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย, ตุลาคม ๒๕๕๓, หน้า ๔.

๓.๒) การอนุวัติกฎหมายภายใน ได้มีกฎหมายคุ้มครองพยานในคดีที่บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย พยานประกอบด้วยญาติ ทนายความ แพทย์นิติเวช เจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้อง

๔) สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ (ยังไม่ได้เป็นภาคีอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลมิให้ถูกบังคับให้สูญหาย) ได้ออกพระราชบัญญัติต่อต้านการบังคับให้สูญหายหรือการสูญหายโดยไม่สมัครใจ ค.ศ. ๒๐๑๒ (พ.ศ. ๒๕๕๕) (Anti – Enforced or Involuntary Disappearances Act of 2012) ประกอบด้วยคำนิยามการบังคับให้บุคคลสูญหาย หรือการสูญหายโดยไม่สมัครใจซึ่งสอดคล้องตามอนุสัญญาระหว่างประเทศนี้ การห้ามคุมขังในที่ลับ การเก็บทะเบียนหรือประวัติของผู้ที่ถูกลิดรอนเสรีภาพ การมอบหมายให้คณะกรรมการของรัฐบาลด้านสิทธิมนุษยชน (Governmental Committee on Human Rights) ตรวจสอบสถานคุมขังได้^{๕๕}

๕) สาธารณรัฐอินโดนีเซีย (ยังไม่ได้เป็นภาคีอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลมิให้ถูกบังคับให้สูญหาย) ได้ออกพระราชบัญญัติหมายเลข ๒๖/๒๐๐๐ ว่าด้วยศาลสิทธิมนุษยชน กำหนดให้ความผิดฐานบังคับให้สูญหายอยู่ในอำนาจการพิจารณาของศาลดังกล่าว^{๕๖}

๕๕ Human Rights Watch, www.hrw.org/news/2012/12/21/philippines-milestone-law-criminalize-forced-disappearance

๕๖ การประชุมเรื่องอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๖ ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๖) เนปาล (ยังไม่ได้เป็นภาคีอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลมิให้ถูกบังคับให้สูญหาย) ได้มีพระราชบัญญัติว่าด้วยการบังคับบุคคลให้สูญหายโดยกำหนดให้เป็นฐานความผิดหนึ่ง และแต่งตั้งคณะกรรมการระดับสูงที่เป็นอิสระ ทำงานร่วมกับรัฐบาลและศาลในการติดตาม เยียวยา และแสวงหาตัวผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการบังคับให้บุคคลสูญหายระหว่างการสู้รบ^{๕๗}

๒.๓ หลักการและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๒.๓.๑ อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย(CED)

ข้อ ๑

๑. บุคคลจะถูกระงับให้หายสาบสูญโดยถูกบังคับไม่ได้

๒. ไม่มีพฤติการณ์พิเศษใด ไม่ว่าจะเป็นสภาวะสงคราม หรือสภาพคุกคามที่จะเกิดจากสงคราม การขาดเสถียรภาพทางการเมืองภายในประเทศ หรือสภาวะฉุกเฉินสาธารณะอื่นใดที่ยกขึ้นมาเป็นข้ออ้างที่มีเหตุผลสำหรับการกระทำให้บุคคลหายสาบสูญโดยถูกบังคับ

ข้อ ๒ เพื่อความมุ่งประสงค์ของอนุสัญญานี้ คำว่า “การหายสาบสูญโดยถูกบังคับ” หมายถึง การจับกุม กักขัง ลักพาตัว หรือการกระทำในรูปแบบใดๆ ก็ตาม ที่เป็นการลิดรอนเสรีภาพโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคลหรือกลุ่มบุคคลซึ่งดำเนินการโดยได้รับอนุญาต การสนับสนุน หรือการยอมรับโดยปริยายของรัฐ ตามมาด้วยการปฏิเสธที่จะยอมรับว่า

๕๗ สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ, ตุลาคม ๒๕๕๓, หน้า ๓.

ได้มีการลิดรอนเสรีภาพ หรือการปกปิดชะตากรรมหรือที่อยู่ของบุคคล
ที่หายสาบสูญ ซึ่งส่งผลให้บุคคลดังกล่าวตกอยู่ภายนอกการคุ้มครอง
ของกฎหมาย

ข้อ ๔ รัฐภาคีแต่ละรัฐต้องดำเนินมาตรการที่จำเป็นเพื่อ
ประกันว่าการหายสาบสูญโดยถูกบังคับเป็นความผิดภายใต้กฎหมาย
อาญาของตน

ข้อ ๕ การกระทำที่บุคคลหายสาบสูญโดยถูกบังคับซึ่งดำเนิน
การอย่างกว้างขวางหรือเป็นระบบถือเป็นอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ

ข้อ ๖

๑. รัฐภาคีแต่ละรัฐต้องดำเนินมาตรการที่จำเป็นเพื่ออย่างน้อย
ที่สุดให้บุคคลต่อไปนี้มีความผิดทางอาญา

(ก) บุคคลใดก็ตามที่กระทำ สั่งการ ชักจูง หรือโน้มน้าว
ให้กระทำการ พยายามที่กระทำการดังกล่าว เป็นผู้สมรู้ร่วมคิดหรือมี
ส่วนร่วมในการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ

(ข) ผู้บังคับบัญชา ซึ่ง

(๑) ทราบดีหรือเจตนาละเลยข้อมูลซึ่งระบุอย่างชัดเจน
ว่า ผู้ใต้บังคับบัญชาภายใต้อำนาจและการควบคุมที่มีผลของตนได้กระทำ
หรือจะกระทำความผิดฐานกระทำให้บุคคลหายสาบสูญโดยถูกบังคับ

(๒) มีอำนาจความรับผิดชอบและการควบคุมอย่าง
มีผลเหนือกิจกรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับความผิดฐานกระทำให้บุคคลหาย
สาบสูญโดยถูกบังคับ

(๓) ไม่ได้ดำเนินมาตรการต่างๆ ทั้งหมดที่จำเป็น
และเหมาะสมภายใต้อำนาจของตนเพื่อป้องกันหรือระงับการกระทำ
ให้บุคคลหายสาบสูญโดยถูกบังคับ

(ค)

ข้อ ๙

๑. รัฐภาคีแต่ละรัฐต้องดำเนินมาตรการต่างๆ ที่จำเป็นเพื่อให้ตนมีเขตอำนาจศาลเหนือความผิดฐานกระทำให้บุคคลหายสาบสูญโดยถูกบังคับ

(ก) เมื่อความผิดกระทำในอาณาเขตใดภายในเขตอำนาจศาลของรัฐดังกล่าว หรือบนเรือ หรืออากาศยานที่จดทะเบียนในรัฐนั้น

(ข) เมื่อผู้ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดเป็นคนชาติของรัฐนั้น

(ค) เมื่อผู้หายสาบสูญเป็นคนชาติของรัฐนั้น และรัฐภาคีนั้นเห็นเป็นการสมควร

๒. ในทำนองเดียวกัน รัฐภาคีแต่ละรัฐจะต้องดำเนินมาตรการเท่าที่จำเป็น เพื่อให้ตนมีเขตอำนาจเหนือความผิดฐานกระทำให้บุคคลหายสาบสูญโดยถูกบังคับ เมื่อผู้ถูกกล่าวหาอยู่ในอาณาเขตใดที่อยู่ภายใต้เขตอำนาจรัฐของตน

ข้อ ๑๗

๑. จะไม่มีบุคคลใดถูกขังในที่ลับ

๒. โดยเคารพพันธกรณีระหว่างประเทศของรัฐภาคีเกี่ยวกับการลิดรอนเสรีภาพ รัฐภาคีแต่ละรัฐจะต้อง ในกฎหมายของตน

(ก) กำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับคำสั่งให้ทำการลิดรอนเสรีภาพ

(ข) กำหนดเจ้าพนักงานที่จะเป็นผู้ออกคำสั่งลิดรอนเสรีภาพ

(ค) รับประกันว่าบุคคลที่ถูกลิดรอนเสรีภาพจะต้องถูกกักกันในสถานที่ซึ่งได้รับการยอมรับและตรวจตราอย่างเป็นทางการเท่านั้น

(ง)

๓. รัฐภาคีแต่ละรัฐจะต้องรวบรวมและเก็บทะเบียนและ/หรือประวัติของบุคคลที่ถูกลิดรอนเสรีภาพ ซึ่งจะต้องเปิดเผยได้โดยพลัน หากมีคำร้องขอต่อเจ้าหน้าที่หรือสถาบันตุลาการและเจ้าหน้าที่หรือสถาบันอื่นที่มีอำนาจในการนั้น ข้อมูลนั้นควรครอบคลุมถึงเป็นอย่างน้อย

(ก) ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่ถูกลิดรอนเสรีภาพ

(ข) วัน เวลา และสถานที่ซึ่งบุคคลถูกลิดรอนเสรีภาพ และข้อมูลเกี่ยวกับเจ้าพนักงาน ซึ่งลิดรอนเสรีภาพของบุคคลดังกล่าว

(ค) เจ้าพนักงานที่มีคำสั่งให้มีการลิดรอนเสรีภาพและเหตุสำหรับการลิดรอนเสรีภาพ

(ง) เจ้าพนักงานซึ่งรับผิดชอบต่อการตรวจตราการลิดรอนเสรีภาพ

(จ) สถานที่ของการลิดรอนเสรีภาพ วันและเวลาของการนำส่งบุคคลดังกล่าว สู่สถานที่ซึ่งใช้ลิดรอนเสรีภาพ และเจ้าพนักงานที่รับผิดชอบสถานที่ทำการลิดรอนเสรีภาพ

(ฉ) ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพร่างกายของบุคคลที่ถูกลิดรอนเสรีภาพ

(ช) ในกรณีที่มีการเสียชีวิตระหว่างการลิดรอนเสรีภาพ พฤติการณ์แวดล้อมและสาเหตุของการเสียชีวิต และจุดหมายปลายทางของศพ

(ซ) วันและเวลาที่ปล่อยหรือโอนตัวบุคคลไปยังสถานกักกันอื่น จุดหมายปลายทางและเจ้าพนักงานที่รับผิดชอบเรื่องการโอนตัว

ข้อ ๒๒ โดยคำนี้ ข้อ ๖ แต่ละรัฐภาคีจะต้องดำเนินมาตรการที่จำเป็นในการป้องกันและกำหนดการลงโทษสำหรับการกระทำต่อไปนี้

(ก) การทำให้การเยียวยาล่าช้าหรือการขัดขวางการ
เยียวยา

(ข) การไม่บันทึกข้อมูลการลิดรอนเสรีภาพของบุคคลใดๆ
หรือการบันทึกข้อมูล ที่เจ้าพนักงานผู้รับผิดชอบเรื่องการลงทะเบียนรู้
หรือควรจะไม่ถูกต้อง

(ค) การปฏิเสธที่จะจัดเตรียมข้อมูลเกี่ยวกับการลิดรอน
เสรีภาพของบุคคล หรือการจัดเตรียมข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง

ข้อ ๒๕

๑. รัฐภาคีแต่ละรัฐจะต้องดำเนินการที่จำเป็นในการ
ป้องกันและลงโทษภายใต้กฎหมายอาญาของตน

(ก) การข่มขืนเด็กผู้ซึ่งถูกใช้กำลังบังคับให้หายสาบสูญ เด็ก
ผู้ซึ่งบิดามารดาหรือผู้ปกครองตามกฎหมายถูกใช้กำลังบังคับให้หาย
สาบสูญ หรือเด็กที่เกิดระหว่างการถูกคุมขังของมารดาที่ถูกใช้กำลังบังคับ
ให้หายสาบสูญ

(ข) การบิดเบือน ปิดบัง หรือทำลายเอกสารพิสูจน์ลักษณะ
บ่งชี้ที่แท้จริงของเด็กที่ได้รับไว้ในวาระหนึ่ง

๒. รัฐภาคีแต่ละรัฐจะต้องดำเนินการที่จำเป็นเพื่อจะ
เสาะหาและบ่งชี้เด็กที่ได้รับไว้ในวาระหนึ่ง (ก) ของข้อนี้และส่งเด็กคืน
สู่ครอบครัว

๓. รัฐภาคีจะต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการเสาะหา บ่งชี้
และจัดหาที่อยู่แก่เด็กที่ระบุในวาระหนึ่ง (ก) ของข้อนี้

๔. เนื่องจากความจำเป็นที่จะต้องปกป้องผลประโยชน์สูงสุด
ของเด็กที่ได้รับไว้ในวาระหนึ่ง (ก) ของข้อนี้รัฐภาคี

ที่ยอมรับระบบการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมหรือการอุปการะเด็กในรูปแบบอื่นๆ จะต้องมิขัดขั้นตอนทางกฎหมายที่ทบทวนการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมหรือการอุปการะได้ และหากเป็นการเหมาะสม ให้ยกเลิกการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมหรือการอุปการะเด็ก ซึ่งมีที่มาจากการใช้กำลังบังคับเพื่อให้หายสาบสูญ

๕.

๒.๓.๒ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๒๙ การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

.....

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกฎหมายที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วยโดยอนุโลม

มาตรา ๓๒ บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม จะกระทำมิได้ แต่การลงโทษตามคำพิพากษาของศาลหรือตามที่กฎหมายบัญญัติไม่ถือว่าเป็นการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมตามความในวรรคนี้

การจับและการคุมขังบุคคล จะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาลหรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

.....

๒.๓.๓ ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๔

การกระทำความผิดในเรือไทยหรืออากาศยานไทย ไม่ว่าจะอยู่ ณ ที่ใด ให้ถือว่ากระทำความผิดในราชอาณาจักร

มาตรา ๘ ผู้ใดกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร และ

(ก) ผู้กระทำความผิดนั้นเป็นคนไทย และรัฐบาลแห่งประเทศที่กระทำความผิดได้เกิดขึ้น หรือผู้เสียหายได้ร้องขอให้ลงโทษ หรือ

(ข) ผู้กระทำความผิดนั้นเป็นคนต่างด้าว และรัฐบาลไทยหรือคนไทยเป็นผู้เสียหาย และผู้เสียหายได้ร้องขอให้ลงโทษ

ถ้าความผิดนั้นเป็นความผิดดังที่ระบุไว้ต่อไปนี้จะต้องรับโทษภายในราชอาณาจักร คือ

.....

๒.๓.๔ พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๗ ความผิดที่จะส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ต้องเป็นความผิดอาญาซึ่งกฎหมายของประเทศ ผู้ร้องขอและกฎหมายไทยกำหนดให้เป็นความผิดอาญาซึ่งมีโทษประหารชีวิตหรือมีโทษจำคุกหรือโทษจำกัลดเสรีภาพในรูปแบบอื่นตั้งแต่หนึ่งปีขึ้นไป ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็ความผิดที่ได้กำหนดไว้ในหมวดเดียวกัน หรือเรียกชื่อความผิดเป็นอย่างเดียวกันของทั้งสองประเทศหรือไม่ก็ตาม

การกระทำความผิดอาญาอื่นซึ่งมีโทษจำคุกหรือโทษจำกัลดเสรีภาพในรูปแบบอื่นน้อยกว่าหนึ่งปีอาจร้องขอให้ส่งผู้ร้ายข้ามแดนได้ หากเป็นความผิดเกี่ยวพันกับความผิดที่ให้มีการส่งผู้ร้ายข้ามแดนตามคำร้องขอแล้ว ไม่ว่าจะร้องขอพร้อมคำร้องขอในครั้งแรกหรือภายหลัง

๒.๓.๕ พระราชบัญญัติคุ้มครองพยาน พ.ศ. ๒๕๔๖

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“พยาน” หมายความว่า พยานบุคคลซึ่งจะมาให้หรือได้ให้ข้อเท็จจริงต่อพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา หรือศาลในการดำเนินคดีอาญา รวมทั้งผู้ชำนาญการพิเศษ แต่มิให้หมายความรวมถึงจำเลยที่อ้างตนเองเป็นพยาน

มาตรา ๗ ในกรณีที่สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดานของพยานหรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยาน ซึ่งมีผลต่อการที่พยานจะมาเป็นพยานอาจไม่ได้รับความปลอดภัยและพยานได้ร้องขอให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องพิจารณานำมาตรการทั่วไปในการคุ้มครองพยานมาใช้บังคับแก่บุคคลดังกล่าว...

มาตรา ๘ พยานในคดีอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ อาจได้รับการคุ้มครองตามมาตราการพิเศษได้

- (๑) คดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด
- (๒) คดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรตามประมวลกฎหมายอาญา
- (๓) คดีความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา
-
- (๔) คดีความผิดเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรม
- (๕) คดีความผิดที่มีอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตั้งแต่สิบปีขึ้นไป หรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น
- (๖) คดีซึ่งสำนักงานคุ้มครองพยานเห็นสมควรให้ความคุ้มครองพยาน

๒.๓.๖ พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“ผู้เสียหาย” หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิต หรือร่างกาย หรือจิตใจ เนื่องจากการกระทำความผิดอาญาของผู้อื่น โดยตนมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น

๒.๓.๗ รายการท้ายพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔

ความผิดที่กระทำต่อผู้เสียหายซึ่งทำให้ผู้เสียหายอาจขอรับค่าตอบแทนได้ตามมาตรา ๑๗ ได้แก่ ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ภาค ๒ :

ลักษณะ ๙ ความผิดเกี่ยวกับเพศ มาตรา ๒๘๖ ถึง ๒๘๗

ลักษณะ ๑๐ ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย

หมวด ๑ ความผิดต่อชีวิต มาตรา ๒๘๘ ถึง ๒๙๔

หมวด ๒ ความผิดต่อร่างกาย มาตรา ๒๙๕ ถึง ๓๐๐

หมวด ๓ ความผิดฐานทำให้แท้งลูก มาตรา ๓๐๑ ถึง ๓๐๕

หมวด ๔ ความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนป่วยเจ็บ หรือคนชรา

มาตรา ๓๐๖ ถึง ๓๐๘

๒.๔ ความเห็นของคณะอนุกรรมการด้านเสนอแนะนโยบาย และข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย และกฎเพื่อส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

คณะอนุกรรมการฯ มีความเห็นเกี่ยวกับการอนุวัติกฎหมายภายใน

ตามอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลมิให้ถูกบังคับให้สูญหาย ดังนี้

๒.๔.๑ การคุ้มครองบุคคลมิให้ถูกบังคับให้สูญหาย ควรกำหนดเป็นกฎหมายเฉพาะและให้ผนวกกลไกดำเนินการตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ไว้ในกฎหมายดังกล่าวด้วย โดยให้จัดตั้งหรือมอบหมายหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งโดยเฉพาะ รับผิดชอบการคุ้มครองบุคคลมิให้ถูกบังคับให้สูญหายควบคู่กับการต่อต้านการทรมาน รวมทั้งให้จัดสรรทรัพยากรบุคคลและงบประมาณแก่หน่วยงานดังกล่าวอย่างเพียงพอ อีกประการหนึ่ง การกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการติดตามผู้สูญหายโดยถูกบังคับตามร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองบุคคลจากการสูญหายโดยถูกบังคับ พ.ศ. (ฉบับกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ) ควรคำนึงถึงสัดส่วนของผู้แทนจากองค์กรพัฒนาเอกชนด้วย

๒.๔.๒ คณะอนุกรรมการฯ เห็นว่า การอนุวัติกฎหมายภายใน ควรกำหนดเป็นกฎหมายเฉพาะ เพื่อให้การคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหายมีกลไกการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและถ่วงดุล ไม่ควรใช้การแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งมีตำรวจเป็นผู้บังคับใช้กฎหมาย อันอาจไม่สามารถบังคับใช้ได้จริง หรือไม่อาจอธิบายให้สังคมหายเคลือบแคลงเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองบุคคลจากการถูกบังคับให้สูญหาย เนื่องจากผู้กระทำผิดและผู้สอบสวนเป็นตำรวจด้วยกัน การใช้กลไกปกติ ได้แก่ ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษ สอบสวนผู้กระทำผิดฐานบังคับให้บุคคลสูญหายอาจถูกกล่าวหาว่าไม่น่าเชื่อถือและไม่เป็นธรรม จึงควรใช้การคานหรือถ่วงดุลอำนาจจากพนักงานสอบสวน เช่น พนักงานอัยการ ซึ่งทำหน้าที่ฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล เป็นต้น

๒.๔.๓ การที่บุคคลถูกบังคับให้สูญหายนี้เป็นปัญหาด้านกระบวนการยุติธรรม ที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงความเป็นธรรมของประชาชนซึ่งอาจเกิดจากบทกฎหมาย หรือการบังคับใช้ และเกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับ การแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอาจไม่ครอบคลุมกฎหมายอื่น เช่น พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ กรณีการส่งตัวคนต่างด้าวกลับออกไปนอกราชอาณาจักร ซึ่งต้องไม่ส่งกลับ หากมีเหตุผลเพียงพอที่จะเชื่อได้ว่า ผู้นั้นจะอยู่ในอันตรายจากการถูกบังคับให้สูญหาย ฯลฯ นอกจากนี้ การตั้งหน่วยงานใหม่เพื่อรับผิดชอบงานด้านนี้โดยเฉพาะ ควรคำนึงถึงการถ่วงดุลและความเป็นกลางด้วย

ส่วนที่ ๓

ข้อเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการอนุวัติกฎหมายภายในให้เป็นไปตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (CAT) และเพื่อเตรียมการรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ (OPCAT) รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย (CED)

จากการศึกษาข้างต้น คณะอนุกรรมการด้านเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย และกฎเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน พิจารณาแล้วเห็นควรมีข้อเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายต่อการอนุวัติกฎหมายภายในให้เป็นไปตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ เพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย ดังนี้

๓.๑ ข้อเสนอแนะนโยบาย

๓.๑.๑ คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงยุติธรรม (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ) กระทรวงการต่างประเทศ ควรมีกรอบเวลาที่ชัดเจนในการเสนอร่างกฎหมายภายในให้สอดคล้องตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ควรมีกลไกสร้างความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติตามร่างกฎหมายดังกล่าว รวมทั้งมีแผนที่ชัดเจนในการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ

๓.๑.๒ คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงกลาโหม สำนักงานนายกรัฐมนตรี (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ) และหน่วยงานความมั่นคง สมควรทบทวนกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงและการบังคับใช้ เนื่องจากกฎหมายเหล่านี้เปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่รัฐอาจใช้อำนาจเกินกว่าเหตุ เช่น การควบคุมตัว และทำให้ผู้ถูกกล่าวหา ผู้ด้อยโอกาสในสังคม มีโอกาสถูกเจ้าหน้าที่รัฐทำร้าย หรือได้รับการปฏิบัติไม่เหมาะสมหรือไม่เป็นธรรม ดังนั้น ในการใช้กฎหมายพิเศษด้านมั่นคง โดยเฉพาะในกรณีการสลายการชุมนุม รวมถึงการชุมนุมทางการเมือง กรณีเกิดเหตุการณ์ไม่สงบ ซึ่งไม่ใช่สงครามหรือการรบด้วยกำลังอาวุธ ควรมอบหมายเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่รัฐอื่นใดที่ได้รับการฝึกฝนในเรื่องนี้มา โดยเฉพาะ เป็นผู้บังคับใช้กฎหมายดังกล่าว

๓.๑.๓ คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงยุติธรรม (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงกลาโหม กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา) และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม และแพทยสภา สมควรสอดแทรกเรื่องสิทธิมนุษยชน รวมถึงการป้องกัน และคุ้มครองบุคคลจากการถูกกระทำทารุณไว้ในหลักสูตรการเรียน วิชานิติศาสตร์ การฝึกอบรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่บังคับใช้กฎหมาย ด้านกระบวนการยุติธรรม รวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ตำรวจ แพทย์ อัยการ ตุลาการ ราชทัณฑ์ ทหาร ฯลฯ หลักสูตรดังกล่าว เช่น หลักสูตรฝึกอบรมวิทยากรและหลักสูตรเผยแพร่หลักการและการปฏิบัติตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ

๓.๑.๔ คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงยุติธรรม (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กรมราชทัณฑ์) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวง

กลาโหม กระทรวงสาธารณสุข (กรมสุขภาพจิต) และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง สมควรเผยแพร่ความรู้และสร้างความเข้าใจแก่หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ในสังกัด เกี่ยวกับแนวคิดและการดำเนินการตามพิธีสารเลือกgrab ของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และกำชับให้หน่วยงานในสังกัดเตรียมรองรับการตรวจเยี่ยมของกลไกการป้องกันระดับชาติ และคณะอนุกรรมการว่าด้วยการป้องกันการทรมานของสหประชาชาติ

๓.๑.๕ คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงยุติธรรม (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ) สมควรพิจารณาหน่วยงานที่จะทำหน้าที่เป็นกลไกการป้องกันในระดับชาติแต่เนิ่น และเตรียมดำเนินการที่จำเป็นเพื่อให้หน่วยงานนั้นสามารถทำหน้าที่เป็นกลไกการป้องกันระดับชาติ รวมถึงการตรวจเยี่ยมสถานคุมขังและสถานที่อื่นใดตามที่กำหนดในพิธีสารฯ ได้อย่างอิสระและมีประสิทธิภาพ

๓.๑.๖ คณะรัฐมนตรี ควรเร่งรัดการทบทวนและปรับปรุงกฎหมายภายในเพื่อให้ประเทศไทยสามารถให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหายได้โดยเร็ว

๓.๑.๗ คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงยุติธรรม (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กรมราชทัณฑ์) กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา) รวมทั้งสำนักงานอัยการสูงสุด สมควรทบทวนกฎหมาย กฎเกณฑ์ คำสั่ง วิธีการ และแนวปฏิบัติ ในความรับผิดชอบที่อาจขัดหรือแย้งกับการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหายตามอนุสัญญาระหว่างประเทศนี้ กฎหมายดังกล่าว เช่น ประมวลกฎหมายอาญา พระราชบัญญัติส่งผู้ร้ายข้ามแดน

พ.ศ. ๒๕๕๑ กฎกระทรวงและระเบียบกรมราชทัณฑ์เกี่ยวกับการปฏิบัติ
ต่อผู้ต้องขัง พระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒
และพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒

๓.๑.๘ สำนักงานอัยการสูงสุด สมควรเร่งรัดจัดเตรียมบุคลากร
และงบประมาณ ทั้งในสำนักงานสอบสวนที่จัดตั้งเป็นสำนักงานขึ้นใหม่
รวมทั้งสำนักงานในภูมิภาคให้มีความตระหนัก และมีบทบาทในการทำ
หน้าที่ตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจสืบสวนสอบสวนของพนักงานสอบสวน
เพื่อการคุ้มครองบุคคลที่ถูกกระทำการทรมาน หรือบุคคลที่ถูกบังคับให้
สูญหาย

๓.๑.๙ ศาลยุติธรรมสมควรเผยแพร่ความรู้และสร้างความเข้าใจ
แก่ผู้พิพากษาและเจ้าหน้าที่กระบวนการยุติธรรมในสังกัดเช่นเดียวกัน
คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงยุติธรรม (กรมสอบสวนคดีพิเศษ กรม
คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กรมราชทัณฑ์) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ
มนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุด สมควรเผยแพร่ความรู้และสร้างความ
เข้าใจแก่เจ้าหน้าที่กระบวนการยุติธรรมและเจ้าหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องใน
สังกัด เกี่ยวกับอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคล
ถูกบังคับให้สูญหาย รวมถึงพิจารณาขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตนและ
ความเชื่อมโยงกับอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานอื่นในการคุ้มครองมิให้
บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย ตามอนุสัญญาระหว่างประเทศนี้ นับแต่การ
สอบสวนและดำเนินคดีความผิดฐานการบังคับให้บุคคลสูญหาย บันทึก
ข้อมูลผู้ถูกคุมขังระหว่างควบคุมตัวในสถานคุมขัง การคุ้มครองเด็ก
เนื่องจากการบังคับให้บุคคลสูญหาย การส่งผู้ร้ายข้ามแดน การชดเชย
ค่าเสียหายหรือฟื้นฟูเยียวยา

๓.๒ ข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย

๓.๒.๑ คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงยุติธรรม (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ) สมควรเสนอกฎหมายโดยเฉพาะในเรื่องนี้ โดยให้มีมาตรการและมาตรฐานขั้นต่ำสอดคล้องตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ได้แก่ คำนียามการทรมาน ตามข้อ ๑ ของอนุสัญญาฯ ตลอดจนการกระทำอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือการประทุษร้าย หรือการลงโทษที่ย่ำยศักดิ์ศรี ตามข้อ ๑๖ ของอนุสัญญาฯ รวมทั้งกำหนดให้มีกลไกรองรับการปฏิบัติตามอนุสัญญา ซึ่งจะเกิดประสิทธิภาพและมีผลบังคับใช้ได้จริง โดยที่การกระทำความผิดฐานทรมานเป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือตำรวจ จึงควรมีหลักประกันว่า เมื่อมีมูลเหตุเชื่อได้ว่ามีการกระทำทรมานจะมีการสืบสวนโดยพลัน และโดยไม่ล่าเอียง ซึ่งอาจมีหน่วยงานอิสระ หรือพนักงานอัยการทำหน้าที่ดังกล่าว ขณะเดียวกันก็ควรมีหลักประกันว่า ผู้ถูกทำทรมานจะได้รับการชดเชยได้รับค่าสินไหมทดแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอ ได้รับการบำบัดฟื้นฟูเต็มรูปแบบเท่าที่เป็นได้

อย่างไรก็ตาม หากคณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงยุติธรรม (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ) เห็นควรใช้แนวทางแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ควรทบทวนนิยามคำว่า การทรมานให้ครอบคลุมความหมายตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และเมื่อมีมูลเหตุเชื่อได้ว่ามีการกระทำทรมานเกิดขึ้นโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ การสอบสวนคดีการทรมานควรมีระบบตรวจสอบและถ่วงดุล โดยให้พนักงานอัยการมีบทบาทหลักในการสืบสวน สอบสวน รวมทั้งควรแก้ไขกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ให้ครอบคลุมกระบวนการชดเชย เยียวยา บำบัดฟื้นฟู

ตลอดจน จัดให้มีหน่วยงานอิสระรับผิดชอบตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล การบังคับใช้ร่างกฎหมายที่แก้ไข ในส่วนเกี่ยวกับการต่อต้านการ ทรมานด้วยฯ

๓.๒.๒ คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงกลาโหม สำนักงานนายกรัฐมนตรี (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สมควรดัดใช้บทบัญญัติในกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง ในส่วนเกี่ยวกับการสอบสวน คืบซึ้งที่จะมีผลกระทบต่อสิทธิของพยาน ผู้ต้องสงสัย ผู้ต้องหา

๓.๒.๓ คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงยุติธรรม (กรมคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพ) สมควรเสนอกฎหมายเฉพาะที่สอดคล้องตามพิธีสาร เลือกตั้งแห่งอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ โดยให้มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ เป็นกลไกการป้องกันระดับชาติตามพิธีสารฉบับนี้ และกำหนดขอบเขต อำนาจหน้าที่ในการตรวจเยี่ยมสถานที่ที่ทำให้บุคคลเสื่อมเสียอิสรภาพ อย่างเป็นอิสระ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้อง การเข้าถึงสถานคุมขัง การสัมภาษณ์ผู้ถูกทำให้เสื่อมเสียอิสรภาพ และการดำเนินการร่วมกับ คณะอนุกรรมการว่าด้วยการป้องกันการทรมานของสหประชาชาติ (UN Subcommittee on Prevention of Torture) เป็นต้น

๓.๒.๔ คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงยุติธรรม (กรมคุ้มครองสิทธิ และเสรีภาพ) สมควรเร่งรัดการตรากฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองบุคคล จากการสูญหายโดยถูกบังคับขึ้นเป็นกฎหมายเฉพาะ โดยมีเนื้อหา สอดคล้องตามอนุสัญญาดังกล่าว ทั้งการนิยามคำว่า “การถูกบังคับให้ สูญหาย” ตลอดจนรับรองสิทธิของบุคคลที่สูญหายโดยถูกบังคับและ บุคคลที่ได้รับความทรมานจากภัยอันเป็นผลโดยตรงของการสูญหาย

โดยถูกบังคับซึ่งหมายรวมถึงครอบครัวและญาติของบุคคลดังกล่าวที่จะ
รู้ความจริงเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของการสูญหายโดยถูกบังคับ ความ
ก้าวหน้าและผลของการสืบสวน และชะตากรรมของบุคคลที่สูญหาย
โดยถูกบังคับ และกำหนดให้มีกลไกรองรับการปฏิบัติตามอนุสัญญาโดย
ที่อนุสัญญาระหว่างประเทศฉบับนี้มีความเชื่อมโยงกับอนุสัญญาต่อต้าน
การทรมานฯ จึงสมควรจัดตั้งหรือมอบหมายหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง
ปฏิบัติตามกฎหมายซึ่งอนุวัติตามอนุสัญญาสองฉบับนี้

**๓.๒.๕ คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงยุติธรรม (กรมคุ้มครองสิทธิ
และเสรีภาพ กรมสอบสวนคดีพิเศษ) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และ
หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง** สมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครอง
พยาน พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๓^{๔๘} และมาตรา ๘^{๔๙} เพื่อประกันการให้
ความคุ้มครองตามมาตราพิเศษ ภายใต้กฎหมายนี้จะครอบคลุมถึง
ผู้ฟ้องร้อง พยาน ญาติของบุคคลที่ถูกบังคับให้สูญหาย ทนายความของ
บุคคลดังกล่าว และผู้มีส่วนร่วมในการสอบสวน

๔๘ มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“พยาน” หมายความว่า พยานบุคคลซึ่งจะมาให้หรือได้ให้ข้อเท็จจริงต่อพนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา
พนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา หรือศาลในการดำเนินคดีอาญา รวมทั้ง
ผู้ชำนาญการพิเศษ แต่มีให้หมายรวมถึง จำเลยที่ยังตนเองเป็นพยาน

๔๙ มาตรา ๘ พยานในคดีอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้ อาจได้รับความคุ้มครองตามมาตราพิเศษได้

(๑) คดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต หรือกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

(๒) คดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรตามประมวลกฎหมายอาญา

(๓) คดีความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไปหรือ
พาไปเพื่อการอนาจาร เพื่อสนองความใคร่ผู้อื่น

(๔) คดีความผิดเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรม ได้แก่ ความผิดฐานอั้งยี่และช่องโจรตามประมวลกฎหมาย
อาญา และให้หมายรวมถึงความผิดอื่นใดที่มีลักษณะเป็นการกระทำความผิดกันโดยกลุ่มอาชญากร

(๕) คดีความผิดที่มีอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตั้งแต่สิบปีขึ้นไป หรือโทษสถานหนักกว่านั้น

(๖) คดีซึ่งสำนักงานคุ้มครองพยานเห็นสมควรให้ความคุ้มครองพยาน

๓.๒.๖ คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงยุติธรรม (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ) กระทรวงการคลัง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๓^{๖๐} และรายการท้ายพระราชบัญญัติฯ^{๖๑} เพื่อประกันว่าผู้เสียหายเนื่องจากการถูกบังคับให้สูญหายจะได้รับค่าตอบแทน ค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายที่เหมาะสมและเพียงพอ

๓.๒.๗ คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงกลาโหม สำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานสภามันคงแห่งชาติ) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สมควรเสนอแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๑๒^{๖๒} เพื่อประกันว่า การควบคุมตัวบุคคลที่ต้องสงสัยตามกฎหมายดังกล่าว จะไม่เป็นการควบคุมในสถานที่ลับและต้องสามารถตรวจสอบได้

-
- ๖๐ มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้
“ผู้เสียหาย” หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิต หรือร่างกายหรือจิตใจ เนื่องจากการกระทำความผิดอาญาของผู้อื่น โดยตนมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น
- ๖๑ ความผิดที่กระทำต่อผู้เสียหายซึ่งทำให้ผู้เสียหายอาจขอรับค่าตอบแทนได้ตาม มาตรา ๑๗ ได้แก่ ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ภาค ๒ ความผิด
ลักษณะ ๙ ความผิดเกี่ยวกับเพศ	มาตรา ๒๗๖ ถึง มาตรา ๒๘๗
ลักษณะ ๑๐ ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย	
หมวด ๑ ความผิดต่อชีวิต	มาตรา ๒๘๘ ถึง มาตรา ๒๙๔
หมวด ๒ ความผิดต่อร่างกาย	มาตรา ๒๙๕ ถึง มาตรา ๓๐๐
หมวด ๓ ความผิดฐานทำให้แก่ร่างกาย	มาตรา ๓๐๑ ถึง มาตรา ๓๐๕
หมวด ๔ ความผิดฐานทอดทิ้งเด็ก คนป่วยเจ็บ หรือคนชรา	มาตรา ๓๐๖ ถึง มาตรา ๓๐๘
- ๖๒ มาตรา ๑๒ ในการจับกุมและควบคุมตัวบุคคลที่ต้องสงสัยตามประกาศใน มาตรา ๑๑(๑) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ร้องขอต่อศาลที่มีเขตอำนาจหรือศาลอาญาเพื่อขออนุญาตดำเนินการ เมื่อได้รับอนุญาตจากศาลแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจับกุมและควบคุมตัวได้ไม่เกินเจ็ดวัน และต้องควบคุมไว้ในสถานที่ที่กำหนดซึ่งไม่ใช่สถานีดาวงที่คุมขัง ที่นตสสถาน หรือเรือนจำ...

ความเห็นและมติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในคราวประชุม ครั้งที่ ๒๘/๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๖ พิจารณาแล้วมีมติเห็นชอบด้วยตามที่คณะอนุกรรมการด้านเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายและกฎ เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเสนอ โดยสมควรเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายและกฎ ต่อคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๕) และพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๕ (๓)

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

“การหายสาบสูญโดยถูกบังคับ”

หมายถึง การจับกุม กักขัง ลักพาตัว หรือการกระทำในรูปแบบใด ๆ ก็ตาม ที่เป็นการลิดรอนเสรีภาพโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือบุคคล หรือกลุ่มบุคคลซึ่งดำเนินการโดยได้รับอนุญาต การสนับสนุนหรือ การยอมรับโดยปริยายของรัฐ ตามมาด้วยการปฏิเสธที่จะยอมรับ ว่าได้มีการลิดรอนเสรีภาพ หรือการปกปิดชะตากรรมหรือที่อยู่ของ บุคคลที่หายสาบสูญ ซึ่งส่งผลให้บุคคลดังกล่าวตกอยู่ภายนอกการ คำนึงถึงของกฎหมาย

อนุสัญญาาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย ข้อ ๒

ภาคผนวก

ที่ สม ๐๐๐๔/ ๓

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ
อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๖-๗ ถนนแจ้งวัฒนะ
เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำแย่ที่สุด และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย

กราบเรียน นายกรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนารายงานผลการพิจารณาคำร้องที่ขอให้เสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายที่ ๘๐๐/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๖ จำนวน ๑๐๐ ชุด

ด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติขอเสนอรายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำแย่ที่สุด และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย ตามสิ่งที่ส่งมาด้วย มาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

๑. ความเป็นมา

ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำแย่ที่สุด (Convention Against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment: CAT) ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ รวมถึงได้ลงนามและอยู่ระหว่างพิจารณาให้สัตยาบันอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครอง มิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย (Convention on the Protection of All Persons from Enforced Disappearance: CED) โดยที่พันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนตามอนุสัญญาทั้ง ๒ ฉบับมีความเกี่ยวข้องกัน จึงได้ศึกษาแนวทางการอนุวัติกฎหมายภายในเพื่อรองรับการดำเนินการตามอนุสัญญาดังกล่าว ตลอดจนกลไกการดำเนินงานที่สอดคล้องกับการปฏิบัติตามพันธกรณีข้างต้น

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

เมื่อพิจารณาพันธกรณีของประเทศไทยในฐานะรัฐภาคีของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งเจตนารมณ์ของไทยที่จะเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับแห่งอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหายในอนาคต และข้อมูลพันธต้องเสนอแนะจากกระบวนการ Universal Periodic Review (UPR) ของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Human

Rights Council: HRC) ซึ่งประเทศไทยได้รับมาปฏิบัติ ตลอดจนเห็นว่ากฎหมายภายในของประเทศไทยยังไม่สอดคล้องกับพันธกรณีในอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหายที่ประเทศไทยได้ลงนามแล้ว และจะให้สัตยาบันในอนาคต คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงเห็นสมควรเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายและกฎค่อนคณะรัฐมนตรีเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ตามอำนาจหน้าที่ในมาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๕) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และมาตรา ๑๕ (๓) แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

๓. ความเร่งด่วนของเรื่อง

เห็นสมควรนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณารายงานดังกล่าว เพื่อมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามข้อเสนอแนะในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิชุมชน ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ให้มีผลในทางปฏิบัติโดยเร็ว

๔.สาระสำคัญของเรื่อง

๔.๑ การอนุวัติกฎหมายภายในให้เป็นไปตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และเพื่อเตรียมการรองรับการดำเนินการตามพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ

๔.๑.๑ ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีแห่งอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ เมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๐ โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ และได้ทำคำแถลงตีความว่าในการดำเนินการตามบทบัญญัติของอนุสัญญาฯ จะเป็นไปตามประมวลกฎหมายอาญาใน ๓ ข้อ คือ นิยามคำว่า “การทรมาน” การกำหนดให้การทรมานเป็นความผิดที่ลงโทษตามกฎหมายอาญา และการกำหนดเขตอำนาจเหนือความผิดว่าด้วยการทรมาน

๔.๑.๒ ข้อเสนอแนะจากกระบวนการ Universal Periodic Review (UPR) ของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ สมัยที่ ๑๙ เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๕๕ ต่อประเทศไทย ซึ่งประเทศไทยรับมาดำเนินการ คือ การแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับอนุสัญญาฯ การบัญญัติให้การทรมานเป็นความผิดอาญา หรือเพิ่มนิยามการทรมานในประมวลกฎหมายอาญา รวมทั้งการสอบสวนและดำเนินคดีเจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคงที่ถูกกล่าวหาว่าละเมิดสิทธิมนุษยชนเพื่อแก้ปัญหาการลอยนวลของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่กระทำผิด

๔.๑.๓ กฎหมายภายในของประเทศไทยในปัจจุบัน เช่น ประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ยังไม่ปรากฏนิยามคำว่า “การทรมาน” ที่สอดคล้องตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งมีกฎหมายภายในบางฉบับ เช่น กฎหมายด้านความมั่นคงที่อาจขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติแห่งอนุสัญญาฯ

๔.๑.๔ พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนากระบวนการเข้าเยี่ยมสถานที่ทำให้บุคคลเสี่ยงซึ่งอิสรภาพโดยหน่วยงานนาชาติและหน่วยงานระดับชาติที่เป็นอิสระอย่างสม่ำเสมอ ระบบการเข้าเยี่ยมดังกล่าว เรียกว่า กลไกการป้องกันในระดับชาติ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการทรมาน การปฏิบัติและการลงโทษที่ทารุณขาดมนุษยธรรม หรือลดทอนความเป็นมนุษย์ ซึ่งประเทศไทยได้รับข้อเสนอแนะจากกระบวนการ UPR ที่จะศึกษาความเป็นไปได้ในการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับฉบับนี้ โดยขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม

๔.๒ การเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย (CED)

๔.๒.๑ ประเทศไทยได้ลงนามในอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย เมื่อวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๕๕ และไทยได้ยอมรับข้อเสนอแนะจากกระบวนการ UPR ที่จะให้สัตยาบันต่ออนุสัญญานี้โดยเร็ว ขณะนี้ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพอยู่ระหว่างศึกษาแนวทางการปรับปรุงกฎหมายภายในก่อนดำเนินการให้สัตยาบันอนุสัญญาดังกล่าว

๔.๒.๒ อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลมิให้ถูกบังคับให้สูญหาย มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันบุคคลจากการสูญหายโดยถูกบังคับและต่อสู้กับการไม่นำตัวผู้กระทำผิดดังกล่าวมาลงโทษ โดยให้ถือว่ากระทำความผิดสูญหายโดยถูกบังคับเป็นอาชญากรรม และให้นิยาม “การสูญหายโดยถูกบังคับ” ว่า คือ การจับกุม กักขัง ลักพาตัว หรือการกระทำในรูปแบบใดๆ ก็ตาม ที่เป็นการลิดรอนเสรีภาพโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลหรือกลุ่มบุคคลซึ่งดำเนินการโดยได้รับอนุญาต การสนับสนุนหรือการยอมรับโดยปริยายของรัฐ รวมทั้งรัฐภาคีต้องดำเนินมาตรการจำเป็นเพื่อประกันว่าการหายสาบสูญเป็นความผิดภายใต้กฎหมายอาญาของตน และการกระทำให้บุคคลสูญหายโดยถูกบังคับเป็นอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ

๔.๓ ข้อเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการอนุวัติกฎหมายภายในตามอนุญาตต่อต้านการทรมานฯ และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย

๔.๓.๑ ข้อเสนอแนะนโยบาย

๑) คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงยุติธรรม (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ) กระทรวงการต่างประเทศ ควรมีกรอบเวลาที่ชัดเจนในการเสนอร่างกฎหมายภายในให้สภาคณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติการทรมานฯ ควรมีกลไกสร้างความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติตามร่างกฎหมายดังกล่าว รวมทั้งมีแผนที่ชัดเจนในการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุญาตต่อต้านการทรมานฯ

๒) คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงกลาโหม สำนักงานกฤษฎามนตรี (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ) และหน่วยงานความมั่นคง สมควรทบทวนกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงและการบังคับใช้เนื่องจากกฎหมายเหล่านี้เปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่รัฐอาจใช้อำนาจเกินกว่าเหตุ การใช้กฎหมายพิเศษด้านมั่นคงในการเฝ้าระวังการชุมนุม รวมถึงการชุมนุมทางการเมือง กรณีเกิดเหตุการณ์ไม่สงบ ซึ่งไม่ใช่สงครามหรือการรบด้วยกำลังอาวุธ ควรมอบหมายเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่รัฐอื่นใดที่ได้รับการฝึกฝนในเรื่องนี้มาโดยเฉพาะเป็นผู้บังคับใช้กฎหมายดังกล่าว

๓) คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงยุติธรรม (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงกลาโหม กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา) และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม และแพทยสภา สมควรสอดแทรกเรื่องสิทธิมนุษยชน รวมถึงการป้องกันและคุ้มครองบุคคลจากการถูกระทำการทรมาน ไว้ในหลักสูตรการเรียนวิชานิติศาสตร์ การฝึกอบรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่บังคับใช้กฎหมายด้านกระบวนการยุติธรรม รวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ตำรวจ แพทย์ อัยการ ตุลาการ ราชทัณฑ์ ทหาร ฯลฯ

๔) คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงยุติธรรม (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และกรมราชทัณฑ์) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงกลาโหม กระทรวงสาธารณสุข (กรมสุขภาพจิต) และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง สมควรเผยแพร่ความรู้และสร้างความเข้าใจแก่หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ในสังกัด เกี่ยวกับ

แนวคิดและการดำเนินการตามพิธีสารเลือกไว้ของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และกำชับให้หน่วยงานในสังกัดเตรียมรองรับการตรวจเยี่ยมของกลไกการป้องกันระดับชาติและคณะอนุกรรมการว่าด้วยการป้องกันการทรมานของสหประชาชาติ

๕) คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงยุติธรรม (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ) สมควรพิจารณาหน่วยงานที่จะทำหน้าที่เป็นกลไกการป้องกันในระดับชาติแต่เนิ่น และเตรียมดำเนินการที่จำเป็นเพื่อให้หน่วยงานนั้นสามารถทำหน้าที่เป็นกลไกการป้องกันระดับชาติ รวมถึงการตรวจเยี่ยมสถานคุมขังและสถานที่อื่นใดตามที่กำหนดในพิธีสารฯ ได้อย่างอิสระและมีประสิทธิภาพ

๖) คณะรัฐมนตรี ควรเร่งรัดการทบทวนและปรับปรุงกฎหมายภายในเพื่อให้ประเทศไทยสามารถให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหายได้โดยเร็ว

๗) คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงยุติธรรม (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กรมราชทัณฑ์) กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และสำนักงานกฤษฎีกา (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา) รวมทั้งสำนักงานอัยการสูงสุด สมควรทบทวนกฎหมาย กฎเกณฑ์ คำสั่ง วิธีการและแนวปฏิบัติ ในความรับผิดชอบที่อาจขัดหรือแย้งกับการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหายตามอนุสัญญาระหว่างประเทศนี้

๘) สำนักงานอัยการสูงสุด สมควรเร่งรัดจัดเตรียมบุคลากรและงบประมาณทั้งในสำนักงานสอบสวนที่จัดตั้งเป็นสำนักงานขึ้นใหม่ รวมทั้งสำนักงานในภูมิภาคให้มีความตระหนักและมีบทบาทในการทำหน้าที่ตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจสืบสวนสอบสวนของพนักงานสอบสวน เพื่อการคุ้มครองบุคคลที่ถูกกระทำทรมาน หรือบุคคลที่ถูกบังคับให้สูญหาย

๙) ศาลยุติธรรมสมควรเผยแพร่ความรู้และสร้างความเข้าใจแก่ผู้พิพากษาและเจ้าหน้าที่กระบวนการยุติธรรมในสังกัด เช่นเดียวกัน คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงยุติธรรม (กรมสอบสวนคดีพิเศษ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กรมราชทัณฑ์) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุด สมควรเผยแพร่ความรู้และสร้างความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่กระบวนการยุติธรรมและเจ้าหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องในสังกัด เกี่ยวกับอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย รวมถึงพิจารณาขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตน และความเชื่อมโยงกับอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานอื่นในการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหายตามอนุสัญญาระหว่างประเทศนี้

๔.๓.๒ ข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย

๑) คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงยุติธรรม (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ) สมควรเสนอกฎหมายโดยเฉพาะในเรื่องนี้ โดยให้มีมาตรการและมาตรฐานขั้นต่ำสอดคล้องตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ได้แก่ คำนิยามการทรมาน ตามข้อ ๑ ของอนุสัญญา ตลอดจนการกระทำอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือการประดักประเดิด หรือการลงโทษที่ย่ำยัดศักดิ์ศรี ตามข้อ ๑๖ ของอนุสัญญา รวมทั้งกำหนดให้กลไกรองรับการปฏิบัติตามอนุสัญญา ซึ่งจะเกิดประสิทธิภาพและมีผลบังคับใช้ได้จริง โดยที่การกระทำความผิดฐานทรมานเป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือตำรวจ จึงควรมีหลักประกันว่าเมื่อมีมูลเหตุเชื่อได้ว่า มีการกระทำทรมานจะมีการสืบสวนโดยพลัน และโดยไม่ล่าเอียง ซึ่งอาจมีหน่วยงานอิสระ หรือพนักงานอัยการทำหน้าที่ดังกล่าว ขณะเดียวกันก็ควรมีหลักประกันว่า ผู้ถูกทำทรมานจะได้รับการชดเชยได้รับค่าสินไหมทดแทนที่เป็นธรรม และเพียงพอ ได้รับการบำบัดฟื้นฟูเต็มรูปแบบเท่าที่เป็นได้

อย่างไรก็ตาม หากคณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงยุติธรรม (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ) เห็นควรใช้แนวทางแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ควรทบทวนนิยามคำว่า “การทรมาน” ให้ครอบคลุมความหมายตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และเมื่อมีมูลเหตุเชื่อได้ว่ามีการทรมานเกิดขึ้นโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ การสอบสวนคดีการทรมานควรมีระบบตรวจสอบและถ่วงดุล โดยให้พนักงานอัยการมีบทบาทหลักในการสืบสวน สอบสวน รวมทั้งควรแก้ไขกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ให้ครอบคลุมกระบวนการชดเชย เยียวยา บำบัดฟื้นฟู ตลอดจนจัดให้มีหน่วยงานอิสระรับผิดชอบตรวจสอบติดตาม ประเมินผลการบังคับใช้ร่างกฎหมายที่แก้ไข ในส่วนเกี่ยวกับการต่อต้านการทรมานด้วย

๒) คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงกลาโหม สำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สมควรจัดใช้บทบัญญัติของกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวน คัมซังซึ่งมีผลกระทบต่อสิทธิของพยาน ผู้ต้องสงสัย และผู้ต้องหา

๓) คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงยุติธรรม (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ) สมควรเสนอกฎหมายเฉพาะที่สอดคล้องตามพิธีสารเลือกรับแห่งอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ โดยให้มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นกลไกการป้องกันระดับชาติตามพิธีสารฉบับนี้ และกำหนดขอเช็ดอำนาจหน้าที่ในการตรวจเยี่ยมสถานที่ที่ทำให้บุคคลเสื่อมเสียอิสรภาพอย่างเป็นอิสระ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้อง การเข้าถึงสถานคุมขัง การสัมภาษณ์ผู้ถูกทำให้เสื่อมเสียอิสรภาพ และการดำเนินการร่วมกับคณะอนุกรรมการว่าด้วยการป้องกันการทรมานของสหประชาชาติ (UN Subcommittee on Prevention of Torture) เป็นต้น

๔) คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงยุติธรรม (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ) สมควรเร่งรัดการตรากฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลจากการสูญหายโดยถูกบังคับขึ้นเป็นกฎหมายเฉพาะ โดยมีเนื้อหาสอดคล้องตามอนุสัญญาดังกล่าว ทั้งการนิยามคำว่า “การถูกบังคับให้สูญหาย” ตลอดจนรับรองสิทธิของบุคคลที่สูญหายโดยถูกบังคับและบุคคลที่ได้รับการช่วยเหลือเป็นผลโดยตรงของการสูญหายโดยถูกบังคับ ซึ่งหมายรวมถึงครอบครัวและญาติของบุคคลดังกล่าวที่จะรู้ความจริงเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของการสูญหายโดยถูกบังคับ ความก้าวหน้าและผลของการสืบสวน และชะตากรรมของบุคคลที่สูญหายโดยถูกบังคับ และกำหนดให้มีกลไกรองรับการปฏิบัติตามอนุสัญญา โดยที่อนุสัญญาระหว่างประเทศฉบับนี้มีความเชื่อมโยงกับอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ จึงสมควรจัดตั้งหรือมอบหมายหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งปฏิบัติตามกฎหมายซึ่งอนุวัติตามอนุสัญญาสองฉบับนี้

๕) คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงยุติธรรม (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และกรมสอบสวนคดีพิเศษ) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง สมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองพยาน พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๓ และมาตรา ๘ เพื่อป้องกันการให้ความคุ้มครองตามมาตรการพิเศษภายใต้กฎหมายนี้ โดยจะครอบคลุมถึง ผู้ฟ้องร้อง พยาน ญาติของบุคคลที่ถูกบังคับให้สูญหาย หน่วยงานของบุคคลดังกล่าว และผู้มีส่วนร่วมในการสอบสวน

๖) คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงยุติธรรม (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ) กระทรวงการคลัง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ มาตรา ๓ และรายการท้ายพระราชบัญญัติฯ เพื่อประกันว่าผู้เสียหายเนื่องจากการถูกบังคับให้สูญหายจะได้รับค่าตอบแทน ค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายที่เหมาะสมและเพียงพอ

๗) คณะรัฐมนตรี โดยกระทรวงกลาโหม สำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สมควรเสนอแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๑๒ เพื่อประกันว่าการควบคุมตัวบุคคลที่ต้องสงสัยตามกฎหมายดังกล่าว จะไม่เป็นการควบคุมในสถานที่ลับและต้องสามารถตรวจสอบได้

๕. ข้อเสนอ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติขอความกรุณาท่านโปรดนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณารายงานผลการพิจารณาดังกล่าว และมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามข้อเสนอแนะในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ให้มีผลในทางปฏิบัติต่อไป

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ผลเป็นประการใด กรุณาแจ้งให้ทราบด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ศาสตราจารย์อมรา พงศาพิชญ์)

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

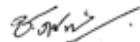
สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักวิจัยและวิชาการ

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๓๘๔๒

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๔๕๖๔

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวสุธิพร เคษชา)

ผู้อำนวยการกลุ่มงานพัฒนากฎหมายและนโยบาย

สำเนา

ที่ สม ๐๐๐๔/ ๒๒๑๐

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ
อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๖-๗ ถนนแจ้งวัฒนะ
เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๒๒ กันยายน ๒๕๕๗

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง ๑. หนังสือคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ สม ๐๐๐๔/๓ ลงวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗
๒. หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๕/๓๔๗๔ ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๗

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ สม ๐๐๐๔/๔๔ ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๗
๒. สำเนารายงานผลการพิจารณาคำร้องที่ขอให้เสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายที่ ๘๐๐/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๖ จำนวน ๑๐๐ ชุด

ตามหนังสือที่อ้างถึง ๑ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้เสนอรายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย มาเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา และตามหนังสือที่อ้างถึง ๒ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีแจ้งว่า โดยที่ให้มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๖ นายกรัฐมนตรีพิจารณาแล้ว มีคำสั่งให้ส่งเรื่องดังกล่าวคืนคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีชุดใหม่ต่อไป นั้น

โดยที่ให้มีพระบรมราชโองการแต่งตั้งคณะรัฐมนตรีแล้ว ตั้งแต่วันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๗ ในกรณีนี้ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงขอส่งรายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายฯ เรื่องดังกล่าว รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย มาเพื่อโปรดนำเสนอมติคณะรัฐมนตรีพิจารณา โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑) รวมทั้งเป็นไปตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๕ (๓)

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป หากผลเป็นประการใด กรุณาแจ้งให้ทราบด้วย
จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายชาติชาย สุธงกิจ)

เลขาธิการคณะกรรมการการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักวิจัยและวิชาการ

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๓๘๙๒

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๕๕๖๔

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๕๐๔/๒๕๓๓๓

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำแย่ศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อ้างถึง ๑. หนังสือสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ สม ๐๐๐๔/๒๒๑๐

ลงวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๗

๒. หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๖/๑๙๔๒๗ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๗

สิ่งที่ส่งมาด้วย ตามบัญชีแนบท้าย

ตามที่ได้เสนอเรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำแย่ศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย ไปเพื่อดำเนินการ ความละเอียดตามหนังสือที่อ้างถึง ๑ และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๗ รับทราบการกำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและผู้ตรวจการแผ่นดิน ตามที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเสนอ ความละเอียดตามหนังสือที่อ้างถึง ๒ นั้น

กระทรวงกลาโหม กระทรวงการคลัง กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ และสำนักงานศาลยุติธรรมได้เสนอความเห็นไปเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีด้วย ความละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วยนี้

รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรีพิจารณาแล้วมีคำสั่งมอบหมายให้กระทรวงยุติธรรมเป็นหน่วยงานหลัก รับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายตามข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และความเห็นของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ไปพิจารณาร่วมกับกระทรวงกลาโหม กระทรวงการคลัง กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

/ทั้งนี้ ...

ทั้งนี้ ให้จัดทำรายงานผลการพิจารณาหรือผลการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวในภาพรวม แล้วแจ้งผลการพิจารณาหรือผลการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง เมื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาและมีมติแล้ว สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจะได้แจ้งผลการพิจารณาหรือผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ ทั้งนี้ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้แจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามบัญชีแนบท้ายทราบด้วยแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวจุริรา รีมสุดี)

รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทน
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

บัญชีรายชื่อผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งได้แจ้งเรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบาย หรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำแย่ศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับ การเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกเก็บของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศ ว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย ให้ทราบ ดังนี้

๑. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
 ๒. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
 ๓. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
 ๔. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
 ๕. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
 ๖. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
 ๗. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
 ๘. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
 ๙. อัยการสูงสุด
 ๑๐. เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
 ๑๑. เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา
 ๑๒. เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ
 ๑๓. เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม
 ๑๔. ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ
-

บัญชีหนังสือที่ส่งมด้วย

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกเก็บของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย

๑. สำเนาหนังสือกระทรวงกลาโหม ค่วนที่สุด ที่ กท ๐๒๐๐/๑๒๔๓ ลงวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๗
๒. สำเนาหนังสือกระทรวงการคลัง ค่วนที่สุด ที่ กค ๑๐๐๓/๑๔๔๘๕ ลงวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๗
๓. สำเนาหนังสือกระทรวงการต่างประเทศ ค่วนที่สุด ที่ กต ๑๐๐๒/๑๓๓๔ ลงวันที่ ๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๗
๔. สำเนาหนังสือกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่ พม ๐๒๐๗/๑๒๔๘๑ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๗
๕. สำเนาหนังสือกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่ พม ๐๒๐๗/๑๒๗๑๔ ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๗
๖. สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ค่วนที่สุด ที่ มท ๐๒๑๑.๔/๔๗๘๐ ลงวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๕๗
๗. สำเนาหนังสือกระทรวงยุติธรรม ค่วนที่สุด ที่ ยธ ๐๔๐๔/๔๕๘๗ ลงวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๗
๘. สำเนาหนังสือกระทรวงสาธารณสุข ค่วนที่สุด ที่ สธ ๐๒๒๘.๐๕/๒๙๔๗ ลงวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๕๗
๙. สำเนาหนังสือสำนักงานอัยการสูงสุด ค่วนที่สุด ที่ อส ๐๐๐๗(พก)/๑๒๐๒๗ ลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๗
๑๐. สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ค่วนที่สุด ที่ นร ๑๑๑๑/๔๔๑๙ ลงวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๗
๑๑. สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ค่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๐๔/๔๕๕๘ ลงวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๗
๑๒. สำเนาหนังสือสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ค่วนที่สุด ที่ นร ๐๘๐๙/๕๑๘๙ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๗
๑๓. สำเนาหนังสือสำนักงานศาลยุติธรรม ค่วนที่สุด ที่ คย ๐๑๖/๕๓๘๕๕ ลงวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๕๗

ด่วนที่สุด

ที่ กท ๐๒๐๐/๖๒๕๗

กระทรวงกลาโหม
ถนนสนามไชย เขตพระนคร
กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๖ ตุลาคม ๒๕๕๗

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำแย่ที่สุด และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/ว(ล) ๑๗๘๖๒ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๗

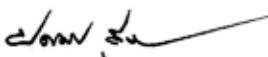
สิ่งที่ส่งมาด้วย หนังสือกระทรวงกลาโหม ที่ กท ๐๒๐๐/๖๕๖ ลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗

ตามหนังสือที่อ้างถึง ขอให้กระทรวงกลาโหมเสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องกรณี คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เสนอ เรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำแย่ที่สุด และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหายไปเพื่อดำเนินการ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงกลาโหมพิจารณาแล้วมีความเห็นตามที่ได้แจ้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทราบแล้ว รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อกรุณาทราบ

ขอแสดงความนับถือ

พลเอก

(อุดมเดช สีตบุตร)

รัฐมนตรีช่วยว่าการฯ ทำการแทน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

สำนักงานปลัดกระทรวง

กรมพระธรรมนูญ

โทร. ๐ ๒๒๐๔ ๖๒๖๔

โทรสาร ๐ ๒๒๕๕ ๔๗๐๐

ส่วนถูกฟ้อง

(นางสาวพรทิพย์ โสตาม)

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

ที่ กท ๐๒๐๐/๖๒๓

กระทรวงกลาโหม
ถนนสนามไชย เขตพระนคร
กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามกฎหมายอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำแย่ที่สุด และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย

เรียน ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อ้างอิง หนังสือคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ สม ๐๐๐๘/ว ๔ ลงวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

ตามหนังสือที่อ้างถึง ขอให้พิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องตามกรอบอำนาจหน้าที่ เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามกฎหมายอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำแย่ที่สุด และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

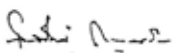
กระทรวงกลาโหมพิจารณาแล้วเห็นว่า

๑. ข้อเสนอแนะทางด้านนโยบายเกี่ยวกับการใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงในกรณีต่าง ๆ ที่ให้ทหารมีอำนาจเข้ามาระงับเหตุนั้นจะกระทำต่อเมื่อสถานการณ์มีความรุนแรงมากจนกระทั่งเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่รัฐอื่นใด ไม่สามารถระงับเหตุได้ การใช้อำนาจยังคงเป็นไปตามขอบเขตที่กฎหมายกำหนดและตามความจำเป็นแห่งสถานการณ์ และเมื่อสถานการณ์ดังกล่าวคลี่คลายลงเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นที่เกี่ยวข้องก็จะกลับมาปฏิบัติหน้าที่บังคับใช้กฎหมายต่อไป

๒. ข้อเสนอแนะทางด้านนโยบายเกี่ยวกับการสอดแทรกเรื่องสิทธิมนุษยชนไว้ในภารกิจอบรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่บังคับใช้กฎหมายด้านกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนการเผยแพร่ความรู้ และสร้างความเข้าใจแก่หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ในสังกัดกระทรวงกลาโหมโดยได้จัดให้มีการบรรยายให้ความรู้ เรื่องสิทธิมนุษยชนไว้ในหลักสูตรต่าง ๆ ทางทหาร การจัดทำหัวข้อวิชาและหลักสูตรสิทธิมนุษยชน และดำเนินการอบรมเกี่ยวกับประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นประจำอยู่แล้ว

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

พลเอก
(สุรศักดิ์ กาญจนรัตน์)

สำนักงานปลัดกระทรวง
กรมพระธรรมนูญ

โทร. ๐ ๒๒๒๔๖๒๖๔

โทรสาร ๐ ๒๒๒๕ ๕๗๐๐

รองปลัดกระทรวงฯ รักษาการแทน
ปลัดกระทรวงฯ ปฏิบัติราชการแทน
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

อ่านที่สด

ที่ กค ๑๐๐๗/

๑๑๑๑๑๑

กระทรวงการคลัง

ถนนพระราม ๖ กทม. ๑๐๔๐๐

๑๑

ตุลาคม ๒๕๕๗

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/ว(ล) ๑๗๕๖๒ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๗

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีขอให้กระทรวงการคลังพิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับรายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย (รายงานฯ) ในส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงการคลังพิจารณาแล้วขอเรียนว่า กระทรวงการคลังไม่ขัดข้องในหลักการของรายงานฯ ดังกล่าว เนื่องจากเป็นการศึกษาที่มีข้อเสนอแนะทางนโยบาย และข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในการบังคับใช้กฎหมายหรือมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการรักษาความมั่นคง และความสงบเรียบร้อยให้สอดคล้องกับปฏิญญา กติกา อนุสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน แต่อย่างไรก็ดี มีข้อสังเกตเพิ่มเติมกรณีการดำเนินการตามข้อเสนอแนะของรายงานฯ ดังกล่าว ในบางกรณีอาจต้องพิจารณาถึงเหตุผลและความเหมาะสมของสถานการณ์ของประเทศในแต่ละช่วงเวลาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมหมาย ภาษี)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

สำนักกฎหมาย

โทร. ๐ ๒๒๗๓ ๕๐๒๐ ต่อ ๓๒๖๔, ๓๒๖๕

โทรสาร ๐ ๒๒๖๔ ๓๓๗๑

อำนาจออก

(นางสาวรพีพร โสภณ)

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

ด่วนที่สุด

ที่ กค ๑๐๐๒/๑๓๓๔

กระทรวงการต่างประเทศ
ถนนศรีอยุธยา กทม. ๑๐๕๐๐

๗๑ ตุลาคม ๒๕๕๗

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำแย่ที่สุด หรือเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/ว(ล) ๑๓๘๖๒ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๗

ตามหนังสือที่อ้างถึง แจ้งว่าคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เสนอรายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำแย่ที่สุด หรือเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย โดยขอให้กระทรวงการต่างประเทศเสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงการต่างประเทศพิจารณาแล้ว เห็นด้วยในหลักการกับข้อเสนอในภาพรวมของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่เสนอให้ไทยดำเนินการปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้สามารถปฏิบัติตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหายอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยขอเรียนข้อมูลและความเห็นเพิ่มเติม ดังนี้

๑. ไทยได้จัดทำรายงานผลการดำเนินงานของไทยตามพันธกรณีภายใต้อนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ โดยผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ ได้ร่วมในคณะผู้แทนไทยที่นำโดยอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม เดินทางไปนำเสนอรายงานผลการดำเนินงานด้วยวาจาต่อคณะกรรมการต่อต้านการทรมานแห่งสหประชาชาติ ระหว่างวันที่ ๓๐ เมษายน - ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๗ ณ นครเจนีวา สรุปสาระสำคัญดังนี้

๑.๑ คณะกรรมการต่อต้านการทรมานฯ ได้มีข้อสังเกตเชิงสรุป (Concluding Observations) ที่ถือเป็นข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลไทยในการปฏิบัติตามอนุสัญญาดังกล่าว โดยมีประเด็นที่สำคัญได้แก่ (๑) การที่ไทยยังไม่มีกฎหมายเรื่องการทรมานเป็นการเฉพาะ (๒) การเก็บสถิติและข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำทรมานยังมีความบกพร่อง (๓) การขาดกลไกรับข้อร้องเรียนเรื่องการทรมานที่เป็นอิสระ (๔) การอบรมเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์และนิติวิทยาศาสตร์เพื่อให้สามารถตรวจสอบร่องรอยของการทรมาน (๕) การบังคับสูญหาย (enforced disappearance) (๖) สภาพการกักกันและการประกันสิทธิของผู้ถูกกัก (๗) การดูแลผู้ลักลอบเข้าเมือง และหลักการไม่ส่งกลับไปสู่อันตราย (Non-refoulement) (๘) การคุ้มครองสตรีและเด็ก (๙) สถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ (๑๐) คดีสำคัญต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทรมาน

๑.๒ ไทยได้ใช้โอกาสการนำเสนอรายงานฯ ให้คำมั่นด้วยวาจาเกี่ยวกับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหายภายในปี ๒๕๕๘

/๒. ที่ประชุม...

๒. ที่ประชุมคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Human Rights Council) ได้ให้ความสำคัญกับประเด็นการต่อต้านการทรมาน และการหายสาบสูญโดยถูกบังคับอย่างต่อเนื่อง โดยในการประชุมคณะมนตรีฯ สมัยที่ ๒๗ (สมัยล่าสุด) เมื่อเดือนกันยายน ๒๕๕๗ ได้มีพัฒนาการที่สำคัญ ดังนี้

๒.๑ การรับรองข้อมติ Enforced or involuntary Disappearance เรียกร้องให้ประเทศที่ยังมิได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาฯ ระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย เข้าร่วมเป็นภาคีอนุสัญญาดังกล่าว และสนับสนุนการทำงานของคณะทำงาน Working Group on Enforced or Involuntary Disappearance ที่มีหน้าที่ในการดูแลและค้นหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการหายสาบสูญโดยถูกบังคับของบุคคลโดยเจ้าหน้าที่รัฐ

๒.๒ ผู้แทนองค์กรเอกชนระหว่างประเทศในที่ประชุม ได้กล่าวพาดพิงไทยในกรณีการกล่าวหาว่ามีการทรมาน และการหายสาบสูญโดยถูกบังคับในไทย เช่น กรณีการหายสาบสูญของนายพลจะจิรภักดิ์เจริญ หรือบิลลี่ และนายสมชาย นิละโพธิ์จิตร โดยได้เรียกร้องให้มีการตรวจสอบข้อเท็จจริง และนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษตามกระบวนการทางกฎหมาย

๓. ไทยได้ให้ความร่วมมือตอบข้อซักถามของกลไกเฝ้าระวังของสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Office of High Commissioner for Human Rights-OHCHR) ที่ทำหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนการละเมิดสิทธิมนุษยชนจากบุคคลทั่วไป โดยสำนักงานข้าหลวงใหญ่ฯ ได้ขอให้ทางการไทยให้ข้อมูลเกี่ยวกับการกระหายสาบสูญโดยบังคับ และการกระทำทรมานโดยเจ้าหน้าที่รัฐ โดยกระทรวงการต่างประเทศได้ประสานขอข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประมวลคำตอบชี้แจง OHCHR เป็นระยะ

๔. สำหรับการดำเนินการในประเทศ กระทรวงการต่างประเทศได้เข้าร่วมในคณะทำงานแก้ไขกฎหมายเพื่ออนุวัติการตามอนุสัญญาฯ ระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย ซึ่งกระทรวงยุติธรรมจัดตั้งขึ้น และได้มีการพิจารณาว่าพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ (ฉบับที่...) พ.ศ. โดยกฎหมายฉบับดังกล่าวจะทำให้ไทยสามารถปฏิบัติตามพันธกรณีที่มีภายใต้อนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และอนุสัญญาฯ ระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหายได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และครอบคลุมประเด็นตามบทบัญญัติของอนุสัญญาฯ เช่น การบัญญัติให้การทรมานและการบังคับให้หายสาบสูญตามที่ระบุในอนุสัญญาฯ เป็นความผิดทางอาญา การป้องกันการกระทำผิดดังกล่าวอย่างเป็นระบบ การส่งเสริมสภาพที่เอื้ออำนวยต่อการจัดเก็บข้อมูลหรือข้อร้องเรียนในการเฝ้าระวังการกระทำผิดดังกล่าว อันจะเป็นประโยชน์ต่อการอนุวัติการตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ที่ไทยเป็นภาคีแล้ว และช่วยเตรียมความพร้อมสำหรับการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาฯ ระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหายต่อไปด้วย

๕. การเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ในขั้นนี้ คณะกรรมการเพื่อพิจารณาการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ของไทย ได้เห็นด้วยในหลักการกับการจัดตั้งมาตรการหรือกลไกป้องกันระดับชาติ (National Preventive Measure) ของไทย ตามที่กำหนดโดยพิธีสารเลือกรับฯ ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้แสดงความพร้อมจะรับหน้าที่ดังกล่าว โดยคณะกรรมการฯ จำเป็นต้องมีการศึกษาในรายละเอียดถึงรูปแบบและขั้นตอนในการจัดตั้งโดยคำนึงถึงบริบทที่เกี่ยวข้องของไทยต่อไป นอกจากนี้ ในการประชุมสัมมนากับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาฯ ซึ่งจัดโดยกระทรวงยุติธรรม ยังได้มีการแลกเปลี่ยนความเห็นระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับแนวปฏิบัติ และการเตรียมความพร้อมสำหรับการรับรองเจตนาของคณะอนุกรรมการว่าด้วยการป้องกันการทรมานของสหประชาชาติ (UN Sub-Committee on Prevention of Torture) ซึ่งจัดตั้งโดยพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ หากไทยเข้าเป็นภาคี

/๖. กระทรวง...

๖. กระทรวงการต่างประเทศได้หารือแลกเปลี่ยนความเห็นกับ OHCHR สำนักงานภูมิภาค ในประเด็นสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องอย่างสม่ำเสมอ โดยอยู่ในระหว่างการพิจารณาความเป็นไปได้ในการเชิญผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศมาพบหารือและให้ความรู้กับหน่วยงานไทยสืบเนื่องจากข้อ ๕ เกี่ยวกับการปฏิบัติตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และการจัดตั้งกลไกป้องกันระดับชาติ ตามพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญา

๗. กำหนดการเยือนของผู้เสนอรายงานพิเศษว่าด้วยการทรมานและการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (Special Rapporteur on torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment) (นาย Juan Mendez) เดิมไทยมีกำหนดรับการเยือนของผู้เสนอรายงานพิเศษฯ ในช่วงเดือนสิงหาคม ๒๕๕๗ แต่ได้ขอเลื่อนกำหนดการเยือนออกไปก่อน และต่อมา OHCHR สำนักงานภูมิภาคได้แจ้งว่า นาย Mendez มีความพร้อมและประสงค์จะเยือนไทยในห้วงต้นปี ๒๕๕๘ ซึ่งกระทรวงการต่างประเทศจักได้หารือเรื่องดังกล่าวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในรายละเอียดต่อไป ทั้งนี้ การตอบรับการเยือนของผู้เสนอรายงานพิเศษฯ ในจังหวะเวลาที่เหมาะสม จะเป็นการยืนยันเจตนารมณ์ของไทยในการต่อต้านการทรมานฯ อีกทั้งเป็นการช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ และแสดงความโปร่งใสในส่วนของ การดำเนินการของไทยด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

นายดอน ปรมัตถ์วินัย

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ รักษาการแทน
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

กรมองค์การระหว่างประเทศ

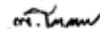
กองการสังคม

ฝ่ายสิทธิมนุษยชน

โทร. ๐ ๒๒๐๓ ๕๐๐๐ ต่อ ๑๒๑๕๖

โทรสาร ๐ ๒๖๔๓ ๖๐๕๔

ผ่านาออกถึง

ดร. โดน

(นางสาวพรทิพย์ โตตาบ)

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

ที่ พม ๐๒๐๗/ ๖๕๔๘๖

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
๑๐๓๔ ถนนกรุงเกษม แขวงมหานาค
เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐

๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๗

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอนในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำแย่ศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/ว (ล) ๑๗๘๖๒ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๗

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีขอให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับรายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอนในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำแย่ศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พิจารณาแล้วเห็นว่า ไม่มีข้อขัดข้องต่อหลักการโดยรวมของรายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอนในการปรับปรุงกฎหมายฯ ดังกล่าว เนื่องจากเป็นไปในทางเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานเพื่อคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชนรวมถึงกลุ่มผู้ด้อยโอกาสต่างๆ ในประเทศไทย อีกทั้งยังเป็นการแสดงจุดยืนด้านการปกป้องสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยต่อประชาคมโลก

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

พลตำรวจเอก

(อดุลย์ แสงสิงแก้ว)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

สำนักงานปลัดกระทรวง

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์

โทร. ๐ ๒๖๕๔ ๖๔๔๗ โทรสาร ๐ ๒๖๕๔ ๖๔๔๘

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวพรทิพย์ โตตาบ)

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

ที่ พม ๐๒๐๗/ ๕๒๗๑๔

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
๑๐๓๔ ถนนกรุงเกษม แขวงมหานาค
เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐

๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๗

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย
เรียน เลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ที่ นร ๐๕๐๕/ว (ล) ๑๗๙๖๒ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๗

ตามที่ สำนักเลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ขอความร่วมมือกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เสนอความเห็น เรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย ที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเสนอ เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน นั้น

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พิจารณาแล้ว เห็นด้วยกับรายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายฯ ตามที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเสนอ เพราะเพื่อเป็นการป้องกัน และคุ้มครองสิทธิของประชาชนที่ถูกทรมาน และละเมิดสิทธิมนุษยชนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ และเพื่อป้องกันมิให้บุคคลหลายสาบสูญโดยถูกบังคับ จับกุม กักขัง ลักพาตัว ซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชนโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยมีผลให้ผู้กระทำให้บุคคลหลายสาบสูญดังกล่าวเป็นอาชญากรรม แก่ปัญหาการกลายแนวของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่กระทำผิด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

พลตำรวจเอก

(อตุลย์ แสงสิงแก้ว)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

สำนักงานปลัดกระทรวง

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์

โทร. ๐ ๒๖๕๔ ๖๔๔๔

โทรสาร ๐ ๒๖๕๔ ๖๔๔๔

สันทัดกิจ

(นางสาวพรทิพย์ ไตลบ)

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๒๑๑.๔/๑๙๕๐

กระทรวงมหาดไทย

ถนนรัชฎาภิเศก กทม.๑๐๒๐๐

ตุลาคม ๒๕๕๗

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/ว(ล) ๑๙๙๖๒ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๗

ตามที่ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ขอให้กระทรวงมหาดไทยเสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี เรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย รายละเอียดตามหนังสือที่อ้างถึง นั้น

กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาแล้ว มีความเห็นสอดคล้องกับข้อเสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามรายงานผลการพิจารณาของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยในระดับนโยบาย ควรกำหนดเป็นหลักการให้มีการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจการสืบสวนและการสอบสวนคดีของพนักงานเจ้าหน้าที่ มิให้จำกัดอยู่เพียงหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง แต่ให้มีการพิจารณาหรือร่วมดำเนินงานโดยหน่วยงานหลายหน่วย เพื่อเป็นหลักประกันในการให้ความเป็นธรรมแก่บุคคลที่อาจถูกกระทำการทรมานหรือบุคคลที่ถูกบังคับให้สูญหาย และเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายภายในประเทศ เพื่อเตรียมการรองรับกับพันธกรณีในอนุสัญญาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณานำเสนอเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

พลเอก

(อนุพงษ์ เผ่าจินดา)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

สำนักงานปลัดกระทรวง

สำนักนโยบายและแผน ส่วนยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงภายใน

โทร/โทรสาร ๐ ๒๒๒๒ ๒๑๔๔

สำเนาถูกต้อง

ดร. ทัศนัย

(นางสาวพรทิพย์ โตตาน)

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

ด่วนที่สุด

ที่ ยธ ๐๔๐๔/๕๕๘๙

กระทรวงยุติธรรม
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ
อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์
ถนนแจ้งวัฒนะ
เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๓ ตุลาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ความเห็นประกอบรายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบาย หรือ ข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่องการอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/ว(ก)๑๙๗๖๒ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๗
สิ่งที่ส่งมาด้วย สรุปผลการดำเนินงานของกระทรวงยุติธรรมตามข้อเสนอแนะของ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้แจ้งให้กระทรวงยุติธรรมทราบถึงรายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบาย หรือ ข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่องการอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และขอให้กระทรวงยุติธรรมพิจารณาเสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีโดยด่วน นั้น

กระทรวงยุติธรรม พิจารณาแล้วไม่มีข้อขัดข้องต่อรายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบาย หรือ ข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่องการอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เนื่องจากมีความสอดคล้องกับแผนการดำเนินงานของกระทรวงยุติธรรมทุกประการ ในการนี้ กระทรวงยุติธรรมจึงได้จัดทำสรุปผลการดำเนินงานของกระทรวงยุติธรรมตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมาเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

พลเอก

พ. ศุภักษร
(ใหญ่ยศ ชุ่มอาญา)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

สำนักงานกึ่ง

น. โสภณ

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๒๗๕๒ โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๙๖๗๕

(นางสาวพรทิพย์ โสภณ)

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

สรุปผลการดำเนินงานของกระทรวงยุติธรรมตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบาย หรือ ข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายเรื่องการอนุวัติกฎหมายไทยตามสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาว่าด้วยความร่วมมือในการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	การดำเนินงานของกระทรวงยุติธรรมโดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
๑.	การแก้ไขกฎหมายภายในให้สอดคล้องกับอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ (ข้อเสนอแนะนโยบาย ข้อ ๑ ข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย ข้อ ๑) การทบทวนและปรับปรุงกฎหมายภายในให้สอดคล้องกับอนุสัญญา ระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย (ข้อเสนอแนะนโยบาย ข้อ ๖ และ ๗ และข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย ข้อ ๔)	กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้กร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ พ.ศ. ... เรียบร้อยแล้ว โดยได้รวมหลักการและสาระสำคัญของสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และอนุสัญญาว่าด้วยความร่วมมือในการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหายไว้ในกฎหมายฉบับเดียว และปัจจุบันอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะทำงานแก้ไขกฎหมายซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหากการพิจารณา ร่างกฎหมายดังกล่าวแล้วเสร็จ (ในเบื้องต้นได้กำหนดแผนการดำเนินงานว่าจะพิจารณา ร่างกฎหมายเสร็จภายในเดือนตุลาคม ๒๕๕๗) กระทรวงยุติธรรมจะเสนอกฎหมายเข้าสู่การพิจารณาของสภานิติบัญญัติต่อไป
๒.	การเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ (ข้อเสนอแนะนโยบาย ข้อ ๑)	-กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้ร่วมกับคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศึกษาความพร้อมของประเทศไทยในการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ทั้งในส่วนของการทรมาน กฎ ระเบียบ นโยบาย และแนวปฏิบัติ เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาเข้าเป็นภาคีพิธีสารดังกล่าว ซึ่งปัจจุบัน ได้ผลการศึกษาฉบับสมบูรณ์เรียบร้อยแล้ว โดยสรุปได้ว่าประเทศไทยสามารถเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ เนื่องจากไม่มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ นโยบาย และแนวปฏิบัติใดที่ขัดกับพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ -กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อรับฟังความเห็นของภาคส่วนต่างๆ ต่อการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗ ซึ่งที่ประชุมเห็นด้วยที่ประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	การดำเนินงานของกระทรวงยุติธรรมโดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
		-กระทรวงยุติธรรม ได้มีคำสั่งที่ ๒๑๑/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๗ แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องรวมจำนวน ๓๔ คน โดยมีเลขาธิการวงยุติธรรมเป็นประธาน และได้ประชุมร่วมกันเป็นระยะๆ เพื่อพิจารณาว่าที่ของประเทศไทยในการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ซึ่งล่าสุดเมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗ คณะกรรมการฯ ได้มีมติเห็นชอบให้ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ -ปัจจุบันกระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ อยู่ระหว่างรวบรวมและประมวลข้อมูลเพื่อเสนอเรื่องการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ เข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีต่อไป (กำหนดดำเนินการแล้วเสร็จภายในเดือนธันวาคม ๒๕๕๗)
๓.	การสอดแทรกเรื่องสิทธิมนุษยชน รวมถึงการป้องกันและคุ้มครองบุคคลจากการถูกกระทำความผิด มาไว้ในหลักสูตรการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ การฝึกอบรมของเจ้าหน้าที่รัฐที่บังคับใช้กฎหมายด้านการบริหารยุติธรรม รวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นที่เกี่ยวข้อง (ข้อเสนอแนะนโยบาย ข้อ ๓)	-กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมวิทยากร และหลักสูตรแผนแม่บทสิทธิการและสาระสำคัญของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และได้ส่งมอบให้หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องนำไปฝึกอบรมภายในหน่วยงานแล้ว ตั้งแต่ปี ๒๕๕๖ นอกจากนี้ กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ยังได้จัดการประชุมเพื่อเผยแพร่สิทธิการและสาระสำคัญของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายเป็นประเทศ ซึ่งรวมถึงไทยในปัจจุบันประมาณ ๒๕๕๗ ได้จัดการอบรมความรู้สิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ซึ่งรวมถึงอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ให้กับเจ้าหน้าที่รัฐจำนวนประมาณ ๑,๕๐๐ คน ใน ๕ ภูมิภาคทั่วประเทศ (ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก)

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	การดำเนินการของกระทรวงยุติธรรมโดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
๔.	การเผยแพร่ความรู้และความเข้าใจแก่หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ในสังกัดเกี่ยวกับแนวคิดและการดำเนินงานตามพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และกำกับให้หน่วยงานในสังกัดเตรียมการรองรับการตรวจเยี่ยมของกลไกป้องกันทรมานฯ ระดับชาติ และคณะกรรมการว่าด้วยการป้องกันการทรมานฯ ของสหประชาชาติ (ข้อเสนอแนะนโยบาย ข้อ ๔)	-นอกจากนี้ ในปี ๒๕๕๗ กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ยังได้จัดการฝึกอบรมหลักสูตรสิทธิมนุษยชน ให้กับเจ้าหน้าที่รัฐซึ่งเป็นผู้แทนจากทุกกระทรวง ทั้งระดับปฏิบัติการ และระดับอำนาจการ (รวมจำนวนประมาณ ๒๐๕ คน) กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้เริ่มดำเนินการเผยแพร่ความรู้เรื่องพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๔ และได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นระยะๆ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจเรื่องการดำเนินการดำเนินงานของกลไกป้องกันทรมานฯ ทั้งในระดับประเทศ และระดับระหว่างประเทศ
๕.	การพิจารณาหน่วยงานที่มีความเหมาะสมที่จะทำหน้าที่เป็นกลไกป้องกันทรมานฯ ระดับชาติ และเตรียมดำเนินการที่จำเป็นเพื่อให้หน่วยงานนั้นสามารถทำหน้าที่เป็นกลไกป้องกันทรมานฯ ระดับชาติ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ข้อเสนอแนะนโยบาย ข้อ ๕ และข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย ข้อ ๓)	-กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้หารือภายในอย่างไม่เป็นทางการร่วมกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในเบื้องต้น เกี่ยวกับกรปฏิบัติหน้าที่ที่เป็นกลไกป้องกันทรมานฯ ระดับชาติ แล้ว ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีความยินดีที่จะรับทำหน้าที่ดังกล่าว เนื่องจากเป็นภารกิจที่มีความสอดคล้องกับหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่ต้องปฏิบัติเป็นประจำอยู่แล้ว และล่าสุดมติที่ประชุมวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗ คณะกรรมการฯ ได้มีมติเห็นชอบให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ปฏิบัติหน้าที่เป็นกลไกป้องกันทรมานฯ ระดับชาติ ซึ่งกระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ จะดำเนินการประมวลเรื่องเพื่อเสนอเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีพร้อมกับการเสนอให้ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีพิธีสารดังกล่าวต่อไป (กำหนดดำเนินการแล้วเสร็จภายในเดือนธันวาคม ๒๕๕๗)

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	การดำเนินการของกระทรวงยุติธรรมโดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
๒.	การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองพยาน พ.ศ. ๒๕๕๖ และพระราชบัญญัติคำตอบแทนผู้เสียหายและคำทบทวนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๕๔ เพื่อประกันสิทธิของผู้เสียหายเนื่องจากการถูกบังคับให้สูญหายที่จะได้รับการคุ้มครองพยาน และการได้รับคำตอบแทน คำทบทวน และค่าใช้จ่ายที่เหมาะสมและเพียงพอ (ข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย ข้อ ๕ และ ๖)	-สำหรับการแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับพิธีสารเลือกข้อสัญญาต่อต้านการทรมานฯ นั้น คณะกรรมการเพื่อพิจารณาเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกข้อสัญญาต่อต้านการทรมานฯ พิจารณาแล้ว เห็นว่ามีความจำเป็นต้องแก้ไขกฎหมาย เนื่องจากไม่มีกฎหมายใดที่ขัดแย้งกับพิธีสารดังกล่าว แต่จะต้องมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการอนุญาตให้กลไกป้องกันการทรมานฯ ทั้งระดับประเทศ และระดับระหว่างประเทศ สามารถเข้าตรวจเยี่ยมสถานที่ควบคุมตัวในทุกรูปแบบได้ -กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ อยู่ระหว่างการพัฒนาและปรับปรุงกฎหมายทั้ง ๒ ฉบับดังกล่าวให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ และหากร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการหายสาบสูญโดยอุกฉัยกับ พ.ศ. ... ได้รับการรับรองตามกฎหมายแล้ว จะบรรจุความผิดฐานทรมานและบังคับให้บุคคลสูญหาย ในกฎหมายทั้ง ๒ ฉบับ เพื่อให้เป็นความผิดที่สามารถถูกรับความคุ้มครองพยาน และคำตอบแทน คำทบทวน และค่าใช้จ่ายได้ตามกฎหมายต่อไป

ด่วนที่สุด

ที่ สช ๐๒๒๕.๐๕/๒๔๖

กระทรวงสาธารณสุข

ณ ด่วนมาก กรุงเทพฯ ๑๑๐๐

๗ ตุลาคม ๒๕๕๗

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย
เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/ว(ล) ๑๗๘๖๒ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๗

ตามที่ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ขอให้กระทรวงสาธารณสุขเสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ประเด็นความเห็น เรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย ความละเอียดดังกล่าว นั้น

กระทรวงสาธารณสุข พิจารณาแล้ว ขอเรียนว่า ไม่ขัดข้องตามข้อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่องการอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหายซึ่งจัดทำโดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

๗๗๕

(ศาสตราจารย์รัชตะ รัชตะนาวิน)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

สำนักบริหารสาธารณสุข

โทร. ๐ ๒๕๕๐ ๑๖๒๕

โทรสาร ๐ ๒๕๕๑ ๑๖๓๕

ส่วนกลาง

๗๗๕

(นางสาวพรทิพย์ โสภณ)

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

ด่วนที่สุด

ที่ อส ๐๐๐๗(พท)/ 12027

สำนักงานอัยการสูงสุด
อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ
ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง
เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๗

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไม่มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกเก็บของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/๑๙๘๖๓ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๗

ตามหนังสือที่อ้างถึง ขอให้สำนักงานอัยการสูงสุดเสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี กรณีสำนักเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เสนอรายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไม่มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกเก็บของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย ไปเพื่อดำเนินการ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักงานอัยการสูงสุดพิจารณาแล้ว เห็นด้วยในหลักการเตรียมความพร้อมเพื่ออนุวัติการตามอนุสัญญาทั้งสองฉบับดังกล่าว และหากรัฐบาลเห็นควรมอบหมายให้พนักงานอัยการมีบทบาทหลักในการสอบสวนความผิดเกี่ยวกับการทรมานหรือการบังคับให้บุคคลสูญหายตามที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเสนอ เห็นว่าเป็นหลักการที่เหมาะสมและสำนักงานอัยการสูงสุดมีความพร้อมที่จะดำเนินการได้โดยทันที ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

๑. การให้พนักงานอัยการดำเนินการดังกล่าว เป็นการปฏิบัติงานคดีที่ต่อเนื่อง ทำให้ทราบรายละเอียดของคดีตั้งแต่แรกและรับผิดชอบในการได้มาของพยาน ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในพยานหลักฐานที่ใช้ในการดำเนินการอื่นคำร้องต่อศาล จะทำให้ได้ตัวผู้ถูกอ้างว่าถูกกระทำพร้อมพยานหลักฐานมาศาลเพื่อไต่สวนโดยเร็ว

๒. พนักงานอัยการ...

๒. พนักงานอัยการทราบข้อเท็จจริงและข้อมูลพยานหลักฐานแต่แรกแล้ว ทำให้เข้าใจได้ง่าย ในการวินิจฉัยคดีและเข้าช่วยเหลือตัวบุคคลผู้ถูกอ้างว่าถูกระงับการกระทำพร้อมทั้งนำพยานหลักฐานมาพิสูจน์ในศาลได้

๓. พนักงานอัยการจะสามารถคัดเลือกชั้นกรงพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่สำคัญ และวิเคราะห์น้ำหนักพยานได้ว่า เพียงพอในการดำเนินคดีหรือไม่ หากปรากฏว่ามีกรณีการละเมิดกฎหมายของเจ้าพนักงาน

๔. เนื่องจากผู้เกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ การดำเนินการของพนักงานอัยการจะเป็นอิสระและเที่ยงธรรม เพราะอยู่คนละหน่วยงานและมีสายบังคับบัญชาที่แตกต่างกัน รวมทั้งพนักงานอัยการเป็นผู้รับผิดชอบในการยื่นคำร้องดำเนินการได้ส่วนในศาลตามลักษณะงานในหน้าที่โดยตรง

๕. ปัจจุบันสำนักงานอัยการสูงสุดได้ตั้งสำนักงานการสอบสวนขึ้นเพื่อรับผิดชอบการสอบสวนคดีที่อยู่ในอำนาจของพนักงานอัยการหรืออัยการสูงสุด ซึ่งสามารถรองรับการสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับการทรมานหรือการบังคับให้บุคคลสูญหายได้โดยไม่ต้องตั้งหน่วยงานเพิ่มเติมอีก

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายมนัส สุขสวัสดิ์)

รองอัยการสูงสุด ปฏิบัติราชการแทน

อัยการสูงสุด

อำนาจศักดิ์

(นางสาวพรทิพย์ โตสาย)

นักบริหารงานนโยบายและแผนอำนวยการพิเศษ

สำนักงานวิชาการ

สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายพัฒนากฎหมาย

โทร./โทรสาร ๐-๒๑๔๓-๐๔๔๑

E-mail : dlaw@ago.go.th

ด่วนที่สุด
ที่ นร ๐๔๐๔/ ๕๕๕

สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา
๑ ถนนพระอาทิตย์ เขตพระนคร
กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๒ ตุลาคม ๒๕๕๗

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๔๐๔/ว(ล) ๑๗๘๖๒
ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๗

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอความเห็นเกี่ยวกับรายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีและความละเอียดทราบแล้ว นั้น

สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกาพิจารณาแล้ว เห็นว่า การเสนอเรื่องดังกล่าวของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในมาตรา ๑๕ (๓) แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ คณะรัฐมนตรีจึงอาจมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ตามความเหมาะสม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายดิศพัทธ์ โคตะระภักดิ์)

รองเลขาธิการ ราชาราชการแทน

เลขาธิการคณะกรรมการการกฤษฎีกา

กองกฎหมายการบริหารราชการแผ่นดิน

ฝ่ายกฎหมายการเมืองการปกครอง

โทร. ๐ ๒๒๒๒ ๐๒๐๖-๔ ต่อ ๑๔๒๔ (นางอัญชลี)

โทรสาร ๐ ๒๒๒๒ ๕๑๖๒

www.krisdika.go.th

www.lawreform.go.th

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวพรทิพย์ ไตราน)

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๑๑๑๑/ ๔๔๑๕

สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๔๖๒ ถนนกรุงเกษม กทม. ๑๐๑๐๐

๒ ตุลาคม ๒๕๕๗

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไม่มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/ว(๓) ๑๗๘๖๒ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๗

ตามที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีขอให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ประเด็นความเห็นเรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไม่มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้พิจารณาแล้ว เห็นควรให้ความเห็นชอบรายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไม่มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย โดยมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับข้อเสนอแนะไปประกอบการดำเนินการเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ตามเจตนารมณ์ของพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี ให้มีผลในทางปฏิบัติต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ)

เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำนักยุทธศาสตร์และการวางแผนพัฒนาทางสังคม

โทร. ๐-๒๒๘๐-๔๐๘๕ ต่อ ๓๒๒๑

โทรสาร ๐-๒๒๘๒-๒๘๒๗ E-mail : jinangoon@nesdb.go.th

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวพรทิพย์ ไศยา)

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๘๐๘/๕๖๔๖

สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ

ทำเนียบรัฐบาล กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

№ ก้นยายน ๒๕๕๗

เรื่อง ความเห็นต่อความเห็นต่อรายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไม่มนุษยธรรม หรือย้ายยักัดคีรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๘๐๘/๕๖๔๖ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๗

ตามที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีมีหนังสือถึงสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติเพื่อขอรับทราบความเห็นที่เกี่ยวข้องกับความเห็นต่อรายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไม่มนุษยธรรม หรือย้ายยักัดคีรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย ตามข้อเสนอของสำนักงานคณะกรรมการการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี รายละเอียดตามอ้างถึง นั้น

สำนักงานฯ พิจารณาแล้ว ไม่ขัดข้องต่อรายงานของสำนักงานคณะกรรมการการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในการนี้ดังกล่าว พร้อมทั้งเสนอข้อคิดเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีว่า หลังจากประเทศไทยได้ลงนามเป็นภาคีอนุสัญญาทั้งสองแล้ว ในห้วงระยะเวลาที่อยู่ระหว่างการพิจารณาออกกฎหมายภายในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องสร้างความรู้ความเข้าใจในประเด็นสิทธิมนุษยชนให้แก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติให้มากขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายถวิล เปี่ยมศรี)

เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ

สำนักยุทธศาสตร์ความมั่นคงระหว่างประเทศ

โทร. ๐ ๒๑๔๒ ๐๑๘๖

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๖๗๓

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวพรทิพย์ โตตาม)

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

ด่วนที่สุด

ที่ ศย ๐๑๖/ว.ศส/๑๕

สำนักงานศาลยุติธรรม
ถนนรัชดาภิเษก เขตจตุจักร
กทม. ๑๐๙๐๐

๕ ตุลาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ความเห็นเกี่ยวกับรายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประคับค้ำหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมความพร้อมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/ว(ล) ๑๗๘๖๒
ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๗

ตามหนังสือที่อ้างถึงแจ้งว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เสนอเรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประคับค้ำหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย ไปเพื่อดำเนินการ ในการนี้ขอให้เสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

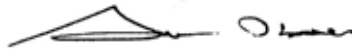
สำนักงานศาลยุติธรรมขอเรียนว่า เนื่องจากประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประคับค้ำหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (CAT) ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ จึงมีความเห็นสมควรให้มีการอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญา ตลอดจนกลไกการดำเนินงานที่สอดคล้องกับการปฏิบัติตามพันธกรณีดังกล่าว ในขั้นนี้มีความเห็นสอดคล้องกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม กล่าวคือ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา โดยเพิ่มนิยามคำว่า "การทรมาน" และ "ความผิดฐานกระทำการทรมาน" และแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กำหนดให้ผู้ถูกกระทำการทรมานทรมานกรรมหรือลงโทษด้วยวิธีการที่โหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมสามารถยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้ระงับหรือเพิกถอนการกระทำนั้น และมีสิทธิยื่นคำร้องขอการเยียวยาความเสียหาย นอกจากนี้ แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคำตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ โดยเพิ่มความผิดฐานกระทำการทรมานเพื่อให้ผู้เสียหายจากความผิดฐานนี้ขอรับค่าตอบแทนได้ โดยไม่ต้องแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา สำหรับการเตรียมการรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้าน

การทรมานฯ ...

การทรมานฯ และกรณีในประเทศไทยได้ลงนามและอยู่ระหว่างพิจารณาให้สัตยาบันเกี่ยวกับอนุสัญญา
ระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย (CED) นั้น มีความเห็นว่าหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องควรศึกษาแนวทางและความพร้อมของประเทศไทยในการเข้าเป็นภาคีตามพิธีสารฯ รวมถึง
การอนุวัติกฎหมายภายในเพื่อรองรับการดำเนินการตามอนุสัญญาดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายภัทรศักดิ์ วรรณแสง)

เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม

สำนักกฎหมายและวิชาการศาลยุติธรรม
กลุ่มประสานความร่วมมือทางกฎหมาย
โทร. ๐ ๒๕๑๒ ๘๕๐๖
โทรสาร ๐ ๒๕๔๑ ๒๒๖๒

ผู้ร่วมภาคี

(นางสาวพริษฐ์ ไตรยา)

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

ที่ นร ๐๕๐๕/๒๒๖๒๑

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล จหม.

๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/๒๑๓๘๓
ลงวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกระทรวงศึกษาธิการ ด่วนที่สุด ที่ ศษ ๐๒๐๐๔/๓๓๒๐๓
ลงวันที่ ๓๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

ตามที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้แจ้งคำสั่งการของรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) (เรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย) มาเพื่อทราบความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงศึกษาธิการได้เสนอความเห็นไปเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีด้วยความละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วยนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวจุริรา ริมผดึ)

รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทน
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สำนักพัฒนายุทธศาสตร์และติดตามนโยบายพิเศษ

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๔๐๐๐ ต่อ ๔๔๓

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๑๔๔๖

www.cabinet.thaigov.go.th

ควีนสิริกิติ์
ที่ ศธ ๐๒๐๘/๓๓๖๙

กระทรวงศึกษาธิการ
กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำแย่ที่สุด และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ส่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๘/ว(ล) ๑๓๗๖๒ ลงวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๗

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีขอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้อง กรณี คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เสนอรายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายให้คณะรัฐมนตรีพิจารณา เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำแย่ที่สุด เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีโดยด่วน ความแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงศึกษาธิการพิจารณาแล้วเห็นชอบด้วยกับรายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติดังกล่าว โดยในส่วนของกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา) สมควรสอดแทรกเรื่องสิทธิมนุษยชนรวมถึงการป้องกันและคุ้มครองบุคคลจากการถูกกระทำทรมานไว้ในหลักสูตรการเรียนวิชานิติศาสตร์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

พลเรือเอก

(ณรงค์ พิพัฒน์นาคัย)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานปลัดกระทรวง

สำนักนิติการ

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๒๕๖๖ คอ ๓๑๘ (กาญจนา)

โทรสาร ๐ ๒๒๘๑ ๐๔๔๗

สำนักกฎหมาย

(นางสาวพรทิพย์ โสตาม)

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๕๐๕/๒๗๖๕๗

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๗

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไม่มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อ้างถึง หนังสือสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ สม ๐๐๐๔/๒๑๑๐ ลงวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๗
สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกระทรวงยุติธรรม ด่วนที่สุด ที่ ยช ๐๔๐๔/๔๖๙๐ ลงวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๗

ตามที่ได้เสนอรายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไม่มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย ไปเพื่อดำเนินการ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงยุติธรรมได้เสนอสรุปผลการดำเนินงานของหน่วยงานราชการตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ไปเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีด้วย ความละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วยนี้

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๗ ว่า

๑. รับทราบรายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายเรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไม่มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยศักดิ์ศรี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒. รับทราบสรุปผลการดำเนินงานของหน่วยงานราชการตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และให้กระทรวงยุติธรรมและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไป ตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ ทั้งนี้ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้แจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องตามบัญชีแนบท้ายทราบด้วยแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

(นายปณณกุล ศรีแสงแก้ว)

ผู้อำนวยการสำนักพัฒนายุทธศาสตร์และติดตามนโยบายพิเศษ ปฏิบัติราชการแทน
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สำนักพัฒนายุทธศาสตร์และติดตามนโยบายพิเศษ

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๔๔๒ โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๑๔๔๖

www.cabinet.thaigov.go.th

บัญชีรายชื่อผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งได้แจ้งเรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอ
ในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่อง การอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประคับคืบ
หรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไม่มนุษยธรรม หรือที่ย้ายยักยัดคดี และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสาร
เกี่ยวกับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคล
ถูกบังคับให้สูญหายให้ทราบ ดังนี้

๑. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม
๒. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง
๓. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
๔. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
๕. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
๖. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๗. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
๘. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข
๙. อัยการสูงสุด
๑๐. เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา
๑๑. เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๑๒. เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ
๑๓. เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม
๑๔. ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

ด่วนที่สุด

ที่ ยธ ๐๔๐๔/๕๖๙๐

กระทรวงยุติธรรม
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ
อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์
ถนนแจ้งวัฒนะ
เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๕ ธันวาคม ๒๕๕๗

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาหรือผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะนโยบาย หรือ ข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย เรื่องการอนุวัติกฎหมายไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/๒๑๘๘๔ ลงวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

สิ่งที่ส่งมาด้วย สรุปผลการดำเนินงานของหน่วยงานราชการตามข้อเสนอแนะของ จำนวน ๓ ชุด
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้แจ้งให้กระทรวงยุติธรรมทราบถึงมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๔ ตุลาคม ๒๕๕๗ เกี่ยวกับการกำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและผู้ตรวจการแผ่นดิน รวมทั้งข้อสั่งการของรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรีที่มีคำสั่งมอบหมายให้กระทรวงยุติธรรมเป็นหน่วยงานหลักกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายตามข้อเสนอของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และความเห็นของส่วนราชการไปพิจารณาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และจัดทำรายงานผลการพิจารณาหรือผลการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวในภาพรวมแล้วเสนอรายงานดังกล่าวเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง นั้น

กระทรวงยุติธรรม พิจารณาความเห็นของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และได้จัดทำตารางรายงานผลการพิจารณาหรือผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะนโยบายหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีเรียบร้อยแล้ว รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

พลเอก

(ใหญ่ลย์ คุ่มฉายา)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

สำนักเลขาธิการ

ท. โสภณ

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

โทร. ๐ ๒๑๔๓ ๒๗๕๐ โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๙๐๗๕

(นางสาวพาริชาติ โตลาบ)

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

สรุปผลการดำเนินงานของหน่วยงานราชการตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบาย หรือ ข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายเรื่องกรณีสัญญาซื้อขายที่ดิน การทรมานมา และเพื่อเตรียมรองรับการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ รวมทั้งข้อบัญญัติระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	การดำเนินงานของกระทรวงยุติธรรมโดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
๑.	การแก้ไขกฎหมายภายในให้สอดคล้องกับอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ (ข้อเสนอแนะนโยบาย ข้อ ๑ และข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย ข้อ ๑) การทบทวนและปรับปรุงกฎหมายภายในให้สอดคล้องกับอนุสัญญา ระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย (ข้อเสนอแนะนโยบาย ข้อ ๖ และ ๗ และข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย ข้อ ๔)	-กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้ยกย่องพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการทรมานผู้ถูกควบคุมตัว พ.ศ. ... เรียบร้อยแล้ว โดยได้ร่วมมือกับภาคประชาสังคมและภาคเอกชนในการทบทวน และออกกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหายไว้ในกฎหมายฉบับเดียว และปัจจุบันอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะทำงานแก้ไขกฎหมายซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงกลาโหม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงการต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ฯลฯ ซึ่งหากการพิจารณาร่างกฎหมายดังกล่าวแล้วเสร็จ (คาดว่าน่าจะแล้วเสร็จภายในเดือนธันวาคม ๒๕๕๗) กระทรวงยุติธรรมจะเสนอกฎหมายเข้าสู่การพิจารณาตามกระบวนการต่อไป
๒.	การเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ (ข้อเสนอแนะนโยบาย ข้อ ๑) ซึ่งมีสาระสำคัญในการป้องกันการทรมานฯ โดยเปิดโอกาสให้หน่วยงานทั้งในระดับประเทศ และระดับระหว่างประเทศเข้าร่วมตรวจสอบสถานที่ขัง/คุมขัง/ควบคุมตัวได้	-กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้ร่วมกับคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศึกษาความพร้อมของประเทศไทยในการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ทั้งในส่วนของกฎหมาย กฎ ระเบียบ นโยบาย และแนวปฏิบัติ เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาเข้าเป็นภาคีพิธีสารดังกล่าวซึ่งมีหลักการสำคัญว่าด้วยการจัดตั้งกลไกระดับชาติเพื่อป้องกันการทรมานฯ ซึ่งปัจจุบัน ได้ผลการศึกษานับสมบูรณ์ เรียบร้อยแล้ว โดยสรุปได้ว่าประเทศไทยสามารถเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ เนื่องจากไม่มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ นโยบาย และแนวปฏิบัติที่ขัดกับพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ -กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อรับฟังความเห็นของภาคส่วนต่างๆ ต่อการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ เมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๗ ซึ่งที่ประชุมเห็นด้วยที่ประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	การดำเนินงานของกระทรวงยุติธรรมโดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
		-กระทรวงยุติธรรม ได้มีคำสั่งที่ ๒๑๑/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๗ แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องรวมจำนวน ๑๔ คน โดยมีได้กระทรวงยุติธรรมเป็นประธาน และได้ได้ประชุมร่วมกันเป็นระยะๆ เพื่อพิจารณาหน้าที่ของประเทศไทยในการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ซึ่งล่าสุดเมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗ คณะกรรมการฯ ได้มีมติเห็นชอบให้ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ -ประเทศไทยได้ให้คำมั่นไว้ในชั้นการนำเสนอรายงานด้วยว่าตลอดคณะกรรมการต่อต้านการทรมานฯ วางเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ภายในปี ๒๕๕๘ -ปัจจุบันกระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ อยู่ระหว่างรวบรวมและประมวลข้อเสนอแนะเรื่องการเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ เข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีต่อไป
๓.	การทบทวนกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงและการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว (ข้อเสนอแนะนโยบาย ข้อ ๒) และการบังคับใช้บทบัญญัติในกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงในส่วนเกี่ยวกับการสอบสวน ค้นจับ ที่จะเมื่อกระทรวงมหาดไทยหรือของพยาน ผู้ต้องสงสัย ผู้ต้องหา (ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมาย ข้อ ๒) การเสนอแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการปรับปรุงกฎหมาย ข้อ ๒) การเสนอแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการปรับปรุงกฎหมาย ข้อ ๓)	-กระทรวงกลาโหมชี้แจงว่าการใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงในการดำเนินงานที่ให้ทหารมีอำนาจเข้ามาระงับเหตุนั้น จะกระทำต่อเมื่อสถานการณ์มีความรุนแรงจนเกรงที่จะเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือ เจ้าหน้าที่รัฐอื่นใด ไม่สามารถระงับเหตุได้ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันยังไม่มีความจำเป็นต้องแก้ไขกฎหมายดังกล่าวเนื่องจากเรื่องการใช้อำนาจยังเป็นที่ไปจนระบบยุติธรรมกฎหมายกำหนด เหมะชม และความความจำเป็นแห่งสถานการณ์ และเมื่อสถานการณ์ดังกล่าวคลี่คลายลง เจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นที่เกี่ยวข้องก็จะกลับมามีปฏิบัตินิติหน้าที่บังคับใช้กฎหมายต่อไป
๔.	การสอดแทรกเรื่องสิทธิมนุษยชน รวมถึงการป้องกันและคุ้มครองบุคคลจากการถูกกระทำทรมานฯ ไว้ในหลักสูตรการเขียนวินัยนิติศาสตร์ การฝึกอบรมของเจ้าหน้าที่รัฐที่บังคับใช้กฎหมายด้านการสอบสวนการยุติธรรม รวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นที่เกี่ยวข้อง (ข้อเสนอแนะนโยบาย ข้อ ๑)	-กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงกลาโหม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมราชทัณฑ์ ฯลฯ จัดทำหลักสูตรฝึกอบรมวิทยากร และหลักสูตรเผยแพร่หลักการและสาระสำคัญของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และได้ส่งมอบให้หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องนำไปฝึกอบรมภายในหน่วยงานแล้ว ดังแต่ปี

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และการเผยแพร่ความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลถูกบังคับให้สูญหาย (ข้อเสนอแนะนโยบาย ข้อ ๗)	การดำเนินงานของกระทรวงยุติธรรมโดยการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ๒๕๖
๕.	การเผยแพร่ความรู้และสร้างความเข้าใจแก่หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ใน สังกัดเกี่ยวกับแนวคิดและการดำเนินงานตามพิธีสารเลือกรับของ อนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และกักขังให้นายงานในสังกัด เตรียมการรองรับการตรวจเยี่ยมของกลไกป้องกันกันการทรมานฯ ระดับชาติ และคณะกรรมการว่าด้วยการป้องกันกันการทรมานฯ ของ สปป.ลาว (ข้อเสนอแนะนโยบาย ข้อ ๘)	- กระทรวงยุติธรรม โดยการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้จัดการประชุมเพื่อเผยแพร่หลักการ และสาระสำคัญของสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลถูกบังคับให้สูญหาย ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายเป็นเจ้าภาพ โดยในปีงบประมาณ ๒๕๕๗ ได้จัดการอบรมความรู้สิทธิมนุษยชน ระหว่างประเทศ ซึ่งรวมถึงอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ และอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย ให้กับเจ้าหน้าที่รัฐจำนวนประมาณ ๑,๕๐๐ คน ใน ๕ ภูมิภาคทั่วประเทศ (ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก) ในปี ๒๕๕๗ กระทรวงยุติธรรม โดยการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ยังได้จัดการฝึกอบรม หลักสูตรสิทธิมนุษยชนซึ่งครอบคลุมถึงความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ให้กับเจ้าหน้าที่รัฐซึ่งเป็นผู้แทนจากทุกกระทรวง ทั้งระดับปฏิบัติการ และระดับบริหาร (รวมจำนวนประมาณ ๒๐๕ คน) - กระทรวงกลาโหม ได้จัดให้มีการบรรยายให้ความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนไว้ในหลักสูตรต่างๆ ทางทหาร การจัดทำหัวข้อวิชาและหลักสูตรสิทธิมนุษยชน และการอบรมเกี่ยวกับประเด็นด้าน สิทธิมนุษยชนให้แก่เจ้าหน้าที่ทหาร รวมทั้งผู้ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็น ประจำอยู่แล้ว - กระทรวงยุติธรรม โดยการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้เริ่มต้นการเผยแพร่ความรู้เรื่อง พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ปี ๒๕๕๔ และได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี ละประมาณ ๒๐๐ คน รวมจำนวนทั้งสิ้น ประมาณ ๘๐๐ คน เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจเรื่องการดำเนินงานของกลไก ป้องกันการทรมานฯ ทั้งในระดับประเทศ และระดับระหว่างประเทศ

ลำดับที่	๒.	ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ การพิจารณาหน่วยงานที่มีความเหมาะสมที่จะทำหน้าที่เป็นกลไกป้องกันทรมานฯ ระดับชาติ และเตรียมดำเนินการที่จำเป็นเพื่อให้หน่วยงานสามารถทำหน้าที่เป็นกลไกป้องกันการทรมานฯ ระดับชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ข้อเสนอแนะนโยบาย ข้อ ๔ และข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย ข้อ ๓)	การดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพ-การทรมาน โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้ทำรายงานอย่างไม่เป็นทางการร่วมกับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในเบื้องต้น เกี่ยวกับภารกิจที่หน้าที่ที่เป็กลไกป้องกันทรมานฯ ระดับชาติ แล้ว ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีความยินดีที่จะรับทำหน้าที่ดังกล่าว เนื่องจากเป็นภารกิจที่มีความสอดคล้องกับหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่ต้องปฏิบัติเป็นประจำอยู่แล้ว และถ้าสุดเจตนาที่จะประชุมคณะกรรมการเพื่อพิจารณาเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗ คณะกรรมการฯ ได้มีมติเห็นชอบให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ปฏิบัติหน้าที่เป็นกลไกป้องกันการทรมานฯ ระดับชาติ ซึ่งกระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ จะดำเนินการประมวลเรื่องเพื่อเสนอเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีพร้อมกับการเสนอให้ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีพิธีสารดังกล่าวต่อไป -ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติอยู่ระหว่างการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่เป็นกลไกป้องกันการทรมานฯ ระดับชาติ โดยในช่วงเดือนธันวาคม ๒๕๕๗ Association for the Prevention of Torture (APT) จะจัดอบรมเทคนิคการปฏิบัติหน้าที่เป็นกลไกป้องกันการทรมานฯ ระดับชาติให้แก่เจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ -สำหรับการแบ่งกฎหมายให้สอดคล้องกับพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ นั้น คณะกรรมการเพื่อพิจารณาเข้าเป็นภาคีพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ พิจารณาแล้ว เห็นว่ามีความจำเป็นต้องแก้ไขกฎหมาย เนื่องจากไม่มีกฎหมายที่ชัดเจนเกี่ยวกับพิธีสารดังกล่าว แต่จะต้องมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการอนุญาตให้โลกไปออกกับการทรมานฯ ที่ระดับประเทศ และระดับระหว่างประเทศ สามารถเข้าตรวจเยี่ยมสถานที่ควบคุมตัวในทุกรูปแบบได้
----------	----	--	--

ลำดับที่	ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	การดำเนินการของกระทรวงยุติธรรมโดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
๓.	คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการตรวจสอบว่าคู่อาฆาตสืบสวนสอบสวนของพนักงานสอบสวนเพื่อคุ้มครองบุคคลที่ถูกฆาตกรรมหรือ บุคคลที่ถูกกระทำฆาตกรรม หรือ บุคคลที่ถูกบังคับให้สูญหาย (ข้อเสนอแนะนโยบาย ข้อ ๘)	-สำนักงานอัยการสูงสุด มีความพร้อมในการปฏิบัติงานที่ทันสมัยในการสอบสวนและเฝ้าระวังการกระทำผิดและรับผิดชอบในการให้คำปรึกษาหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในหน่วยงานที่นำมาประกอบกับผู้เกี่ยวข้องกรณีส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ การดำเนินการของพนักงานอัยการจะเป็นอิสระและเที่ยงธรรม เพราะอยู่คนละหน่วยงานและมีสายบังคับบัญชาที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ ปัจจุบันสำนักงานอัยการสูงสุดได้ส่งสำนักงานการสอบสวนขึ้นเพื่อรับผิดชอบการสอบสวนคดีที่อยู่ในอำนาจของพนักงานอัยการ หรือ อัยการสูงสุด ซึ่งสามารถรับการสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับการฆาตกรรม หรือ การบังคับให้บุคคลสูญหายได้ โดยไม่ต้องตั้งหน่วยงานเพิ่มเติม
๔.	การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติผู้คุ้มครองพยาน พ.ศ. ๒๕๕๖ และพระราชบัญญัติคำขอแทนผู้เสียหายและคำขอแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ เพื่อประกันสิทธิของผู้เสียหายเนื่องจากการถูกบังคับให้สูญหายที่จะได้รับการคุ้มครองพยาน และการได้รับคำขอแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายที่เหมาะสมและเพียงพอ (ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมาย ข้อ ๕ และ ๖)	-กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ อยู่ระหว่างกรทบทวนและปรับปรุงกฎหมายทั้ง ๒ ฉบับดังกล่าวให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับมาตรฐานสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ และหากร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการทรมานทางเพศโดยผู้บังคับ พ.ศ. ... ได้รับการรับรองตามกฎหมายแล้ว จะบรรลุความมีคุณธรรมและบังคับให้บุคคลสูญหาย ในกฎหมายทั้ง ๒ ฉบับ เพื่อให้เป็นความผิดที่สามารถขอรับความคุ้มครองพยาน และค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายได้ตามกฎหมายต่อไป

“สิทธิมนุษยชน”

หมายความว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลที่ได้รับการรับรอง
หรือคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
หรือตามกฎหมายไทย หรือตามสนธิสัญญา
ที่ประเทศไทยมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม

พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๓

ประกาศ

แต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

[Signature]

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า โดยที่วุฒิสภาได้ลงมติเมื่อวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ให้ความเห็นชอบผู้ซึ่งมีความรู้ หรือประสบการณ์ด้านการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นที่ประจักษ์ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของผู้แทนจากองค์กรเอกชนด้านสิทธิมนุษยชนด้วย จำนวนเจ็ดคน ให้เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและบุคคลทั้งเจ็ดคนได้ประชุมเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแล้ว

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๕๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามคำแนะนำของวุฒิสภา ดังต่อไปนี้

๑. นางอมรา พงศาพิชญ์	เป็นประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๒. นายแท้จริง ศิริพานิช	เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๓. นายนิรันดร์ พิทักษ์วัชร	เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๔. นายปริญญ์ ศิริสารการ	เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๕. นายไพฑูรย์ วราหะไพฑูรย์	เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๖. พลตำรวจเอก...

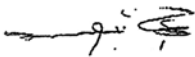
๖. พลตำรวจเอก วันชัย ศรีนวลนัต เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๗. นางวิสา เบ็ญจมนโน เป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๒

เป็นปีที่ ๖๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

(นายประสพสุข บุญเดช)

ประธานวุฒิสภา

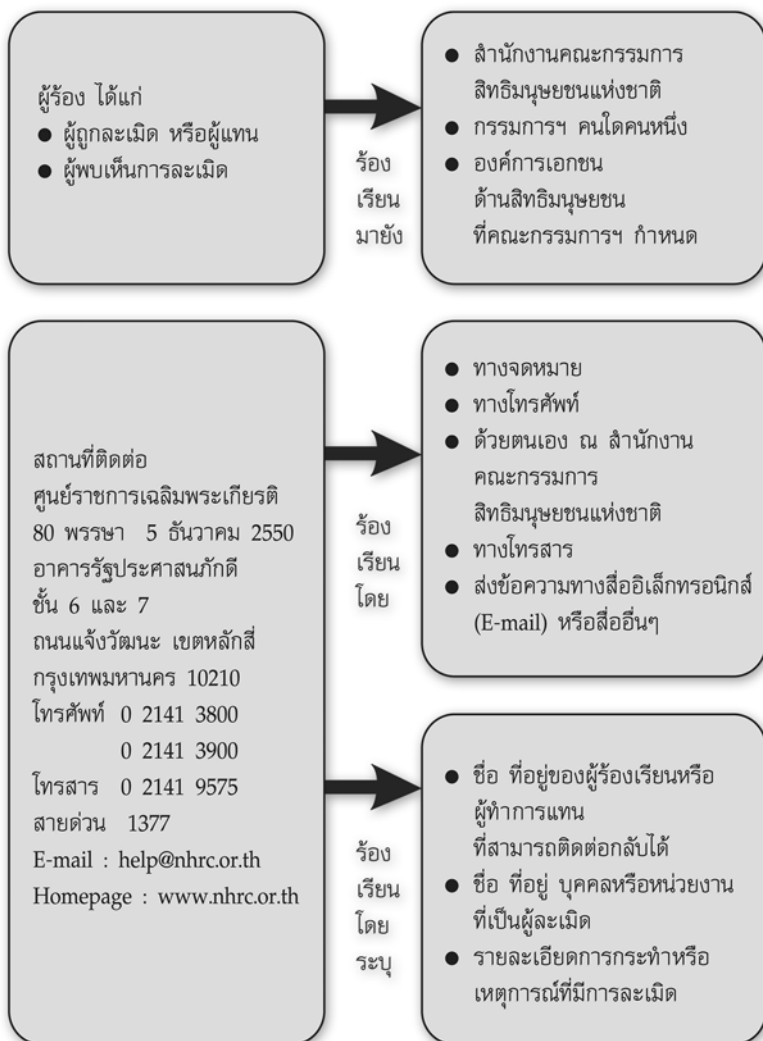

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

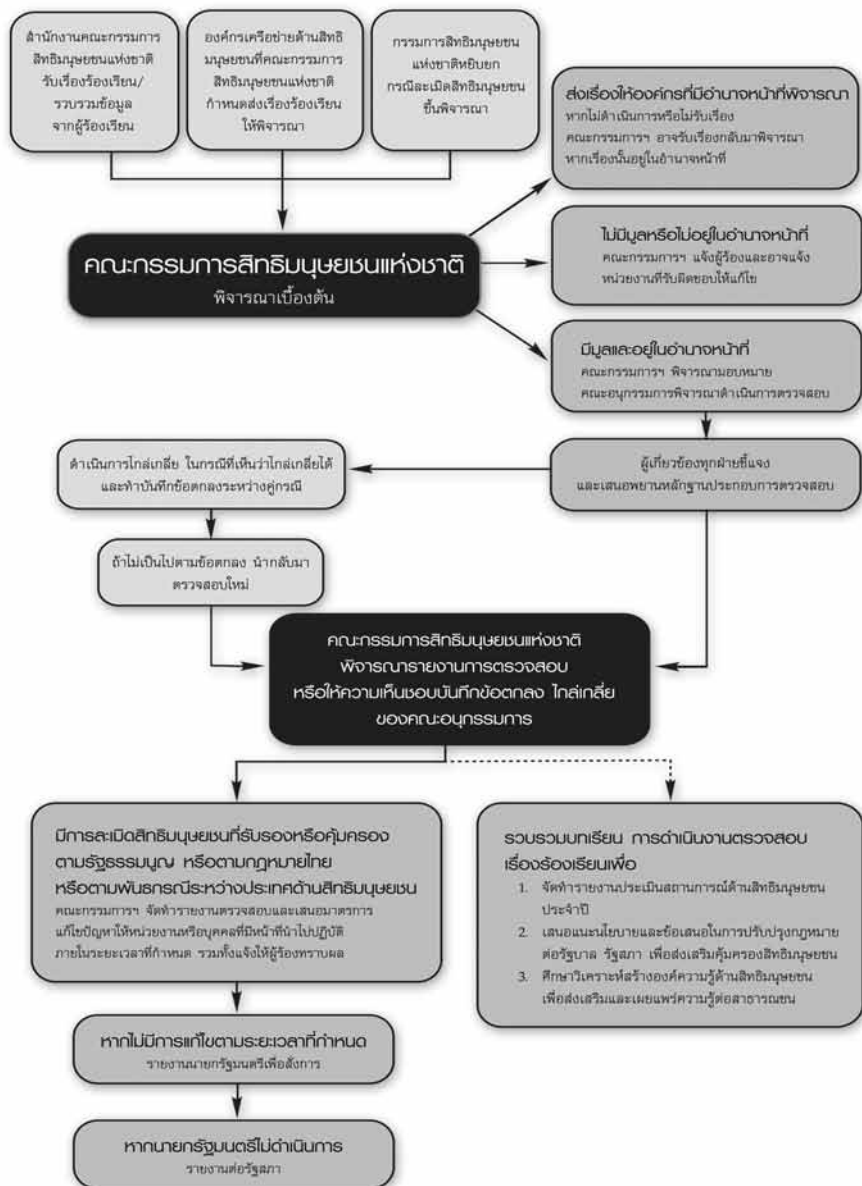
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) เป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๖ และมาตรา ๒๕๗ และพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒ ประกอบด้วยประธานกรรมการคนหนึ่ง และกรรมการอื่นอีกหกคนซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งมีความรู้หรือประสบการณ์ด้านคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นที่ประจักษ์ มีวาระการดำรงตำแหน่งหกปี และดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว โดยมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรืออื่นไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศ เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคล หรือหน่วยงานที่กระทำหรือละเลยการกระทำที่ดังกล่าวเพื่อดำเนินการ ในกรณีที่ไม่มีการดำเนินการตามที่เสนอ ให้รายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป
๒. เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่เห็นชอบตามที่ผู้ร้องเรียนว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดกระทบต่อสิทธิมนุษยชน และมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ
๓. เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง ในกรณีที่เห็นชอบตามที่ผู้ร้องเรียนว่า กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดในทางปกครองกระทบต่อสิทธิมนุษยชน และมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง
๔. ฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมแทนผู้เสียหาย เมื่อได้รับคำร้องจากผู้เสียหาย และเป็นกรณีที่เห็นสมควรเพื่อแก้ไขปัญหาละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ
๕. เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย และกฎหมายต่อรัฐสภา หรือคณะรัฐมนตรี เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
๖. ส่งเสริมการเคารพและการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชน ทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ
๗. ส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้ ด้านสิทธิมนุษยชน
๘. ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยราชการองค์กรเอกชน และองค์กรอื่นในด้านสิทธิมนุษยชน
๙. จัดทำรายงานประจำปีเพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนภายในประเทศ และเสนอต่อรัฐสภา
๑๐. ประเมินผลและจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี เสนอต่อรัฐสภา
๑๑. เสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา ในกรณีที่ประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคีสันติสัญญาเกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
๑๒. อำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

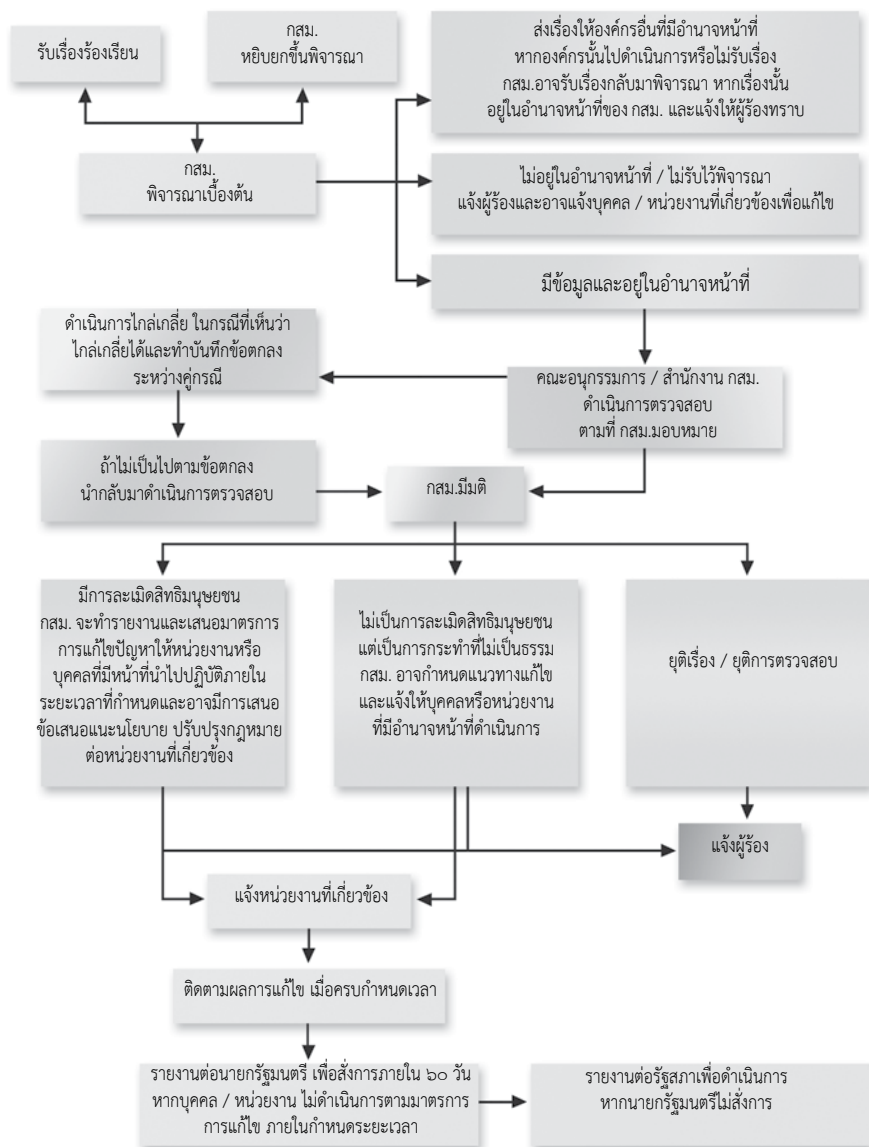
การร้องเรียนเมื่อถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน

กระบวนการตรวจสอบเรื่องร้องเรียน

กระบวนการตรวจสอบการละเมิดสิทธิของ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน

รูปทรงดอกบัว

คือ ความมีคุณธรรม ความเอื้ออาทรระหว่างเพื่อนมนุษย์
อันเป็นจริยวัตรอันดีงาม ของคนไทย

รูปคนล้อมเป็นวงกลม

คือ การสร้างพลังความร่วมมือกับทุกภาคส่วน สังคม
เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชน
ให้เป็นส่วนสำคัญในกระบวนการพัฒนาประเทศ

รูปมือ

คือ การร่วมมือกับทุกภาคส่วนของสังคมทั้งใน ระดับประเทศ และ
ระหว่างประเทศ ในการโอบอุ้มคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
สิทธิ และเสรีภาพ ด้วยหลักแห่งความเสมอภาคและภราดรภาพ

สีน้ำเงิน

คือ สีของความเชื่อมั่นของประชาชนและทุกภาคส่วนของสังคม
คือ ความมุ่งมั่น อดทนในการทำงานเพื่อประชาชน
คือ ความสามัคคี และการประสานพลังอย่างหนักแน่น
จากทุกภาคส่วนของสังคมเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรม
สิทธิอื่นๆ ในสังคมไทย

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษาฯ อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๖-๗/
ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กทม. ๑๐๒๑๐
โทรศัพท์ : ๐ ๒๑๔๔ ๓๘๐๐, ๐ ๒๑๔๔ ๓๙๐๐
โทรเครื่องเรียน : ๑๓๗/๓/
Website : www.nhrc.or.th